



Beretning
1961-1962

DET NORSKE ARBEIDERPARTI



DET NORSKE ARBEIDERPARTI

BERETNING
1961—1962

*UTARBEIDET
VED PARTIKONTORET*



AKTIETRYKKERIET - OSLO

1963

DEPARTMENT OF AGRICULTURE

PLANTING

1917-1918

PLANTING

PLANTING

Innhold.

	Side
Innledning	7
Landsmøtet 1961	11
Sentralstyret	12
Sentralstyrets faste utvalg	12
Landsstyret	14
Landsstyrets møter	15
Partikontoret	17
Partiets representasjon i styret og komitéer	17
Arsmøter i distriktsorganisasjonene	19
75-årsjubiléet	20
Fonds og stipend	22
Arbeiderpartiets støttefond	22
Oscar Torps minnefond	23
Conrad Mohrs legat og Chr. Holtermann Knudsens stipend	23
Minnesmerke over Olav Oksvik	23
Jubileumsfondet	23
Utvalg og komitéer	23
Debattorgan	23
Finansiering av trygdene	23
Valgloven	24
Prisutvalg	24
Komité for Sør-Afrika	24
Industriutvalg	24
Forhandlingsutvalg med sekretærene	24
Skoleutvalg	25
Radioprogram — kommunevalget	25
Politisk program til valgkampen	25
Grunnsyn og retningslinjer	25
Oslo/Akershus-komitéen	25
Politisk program	26
Internasjonalt samarbeid	27
Den sosialistiske internasjonale	27
Fellesmarkedet	27
Internasjonale kurs	28
Internasjonalens Afrika-delegasjon	28
Tyskland	28
Storbritannia	28
Nederland	28

	Side
Danmark	28
Frankrike	28
Det polske partiet	28
Italia	29
Internasjonalens byrå- og rådsmøte i juni 1962	29
Nordisk samarbeid	29
Fellesmarkedet	30
Organisasjonsarbeidet	33
Vervekampanje	33
Organisasjonskomité	33
Håndbok	34
Møteprogram	34
«Tillitsmannen»	34
«Storting og Regjering»	34
Partiets distriktssekretærer	34
Sekretærenes lønns- og arbeidsforhold	36
Arbeidet blant studerende ungdom	36
Skolesekretær	37
Kommunalt arbeid	37
Faglig-politisk arbeid	39
Medlemsoversikt	40
Vedtakene om «Orientering-saken»	41
Stortingsvalget 1961	41
Resultatene for fylkene	42
Nominasjonen	52
Programbehandlingen	60
Sekretærkonferanse	60
Valgmateriellet	60
Fagbevegelsen og valget	60
Kringkastingen og valget	61
Møtevirksomheten	61
Gallupundersøkelser om utfallet av stortingsvalget	61
Bruk av film i valgkampen	61
Samarbeidskomitéen mellom DNA og LO	61
1. mai 1961 og 1962	62
Konferanser og fellesmøter	65
Storting og Regjering	66
Regjeringens sammensetning	66
Stortingsgruppas styre	67
Partiets representanter i Stortinget	67
Langtidsprogrammet 1962—65	68
Trontaler	70
Statsbudsjettene	72
Retningslinjer for skattepolitikken	74
Banker og forsikringsselskaper	77
Økonomisk planlegging	78
Ny § 93 i Grunnloven	80
Industripolitikken	80
Sosialpolitikken	83
Sjømannstrygden	83
Skogsarbeidertrygden	83
Statsarbeiderpensjonen	84

	Side
Barnetrygden	84
Leger og tannleger	84
Pensjonsspørsmålene utredes	84
Feriegodtgjøringen	85
40-timers arbeidsuke for tunnelarbeidere	85
Våre naturherligheter	85
Jordbrukspolitikken	86
Samferdselen	88
Sivilombudsmannen	89
Skole- og kulturpolitikken	90
Fiskeripolitikken	91
Fiskerigrense-spørsmålet	91
Fiskeriavtaler	92
Tilskudd til torske- og sildefisket	92
Statens Fiskeretskapsimport	92
Findus-saken	92
Utenrikspolitikken	93
De Forente Nasjoner	93
Hjelp til utviklingslandene	94
Særskatt til utviklingslandene	96
Organisasjonen for Økonomisk Samarbeid og Utvikling	96
Det Europeiske Frihandelsområde (EFTA)	96
Nordisk Råd	96
NATO og sikkerhetspolitikken	97
Tyske offiserer på Kolsås	97
Forsvaret	98
Tjenestetidens lengde	99
Norge og Fellesmarkedet	99
Arbeiderbladet og Aktietrykkeriet A/S	102
Opplag	102
Stoff- og annonsemengde	102
Distribusjonen	102
Personalet	103
Aktietrykkeriets omsetning	103
Aktietrykkeriets personale	103
A-pressen 1961 og 1962	103
Opplaget	103
Teknisk utstyr	103
Avisbygg og lokaler	104
Endringer i vår avisutgivelse	104
Kurser og konferanser	105
Arbeidernes Pressekontor	105
Avisenes redaktører og disponenter	107
Norsk Arbeiderpresse A/S	109
Arbeiderpressens Samvirke A/L	109
Administrasjonen	109
Kvinnebevegelsen	110
Landskvinnekonferansen	110
Kvinnesekretariatet	110
Kvinnesekretariatets faste komitéer	111
Representasjon i komitéer og utvalg	111
Tillitskvinnekonferanse	112

	Side
Årsmøter	112
Tillitskvinnekonferanser og helgekurs	113
Agitasjonsreiser i 1961 og 1962	114
Nye kvinneavdelinger	114
Arbeiderkvinnenes 60-årsjubileum	114
Thina Thorleifsens studiefond	115
Studiearbeidet i kvinneavdelingene	116
Arbeiderkvinnen	116
Arbeiderkvinnenes mødreheimer	116
Bordfane	117
Møteprogrammer	117
Støtteaksjon for uføre husmødre	117
Internasjonalt samarbeid	118
Henvendelser til myndighetene	119
Arbeidernes Ungdomsfylking	120
Landsstyret	121
Sentralstyret	123
Kontoret	123
Organisasjonsarbeidet	124
Distriktslaga	125
Laga	125
Studievirksomheten	126
Skolearbeidet	126
Det faglige arbeid	127
Fritt Slag	127
Formannskonferansene	128
Sommervirksomheten og Utøya	128
Samarbeid med andre organisasjoner	129
Nordisk og internasjonalt samarbeid	129
Arbeidernes Avholdslandslag	131
Arbeiderbevegelsens Arkiv	132

Innledning.

Sentralstyret legger her fram beretningen for partiets virksomhet i 1961 og 1962.

Den økonomiske vekst har fortsatt de to siste årene. I 1961 økte produksjonen med 6,2 prosent og 1962 med 3,4 prosent. Reallønnen steg pr. lønnstaker med 8—9 prosent når en ser alle lønnstakere under ett. Det private forbruk viste en øking på 9,3 prosent, eller vel 8 prosent pr. innbygger. I toårsperioden har prisene steget med 8 prosent.

Den sterke økingen i produksjonen har lagt grunnlaget for nye framsteg. Bevilgningene til undervisning, sosiale trygder og samferdsel har økt.

I 1962 ble det lagt fram stortingsmelding om utbygging av ny industri. Regjeringen bebudet også forslag om utbygging av samfunnsmessig planlegging, langtidsplanlegging og område- og distriktsplanlegging. Spørsmålet hvordan fjellvidder og friluftsområder kan trygges mot spekulasjon og nyttes til fordel for almenheten vil bli utredet.

I begynnelsen av 1962 oppnevnte Regjeringen en komité som har fått til oppgave å utrede pensjonsspørsmålet i sin fulle bredde. Komitéen skal blant annet vurdere om en bør løse pensjonsspørsmålene ved en utbygging av alderstrygden, ved andre pensjonsformer som omfatter alle, eller ved en kombinasjon av trygde- og pensjonsytelser.

Stortinget behandlet i juni 1962 meldingene om retningslinjene for skattepolitikken og om finansiering av skatteutjammingsfondet. De forteller om hvordan det norske skattesystemet virker og hva Regjeringen akter å foreta seg med omsyn til skattereformer i de første 3—4 årene. Etter grundige vurderinger av de samlede skatter, avgifter, trygdepremier og overføringer til private har Regjeringen i sin melding kommet til at det nåværende skattesystem i hovedtrekkene bør opprettholdes.

Utenrikspolitisk har det vært dramatiske begivenheter de siste to årene. Ved en godt forberedt lyn-aksjon forsøkte russerne å plasere rakett-våpen på Cuba. Amerikanerne etablerte en karantene for skip med krigsmateriell. I noen døgn så det ut til at verden var nær en stor væpnet konflikt, men russerne bøyde unna for amerikanerens faste holdning, og de russiske offensive rakettene ble trukket tilbake. Det er ennå ikke funnet en endelig løsning på Cuba-problemet, men hendingene viser at det kan være grunn til håp om avspenning.

Samtidig med Cuba-krisen rykket kinesiske tropper over fjellene i Himalaya og ned mot slettene i Nord-India. Med makt ville kineserne tiltvinge seg herredømme over grensetrakter mot India. Angrepet kom som et sjokk. Det har ført til at India har tatt sin nøytralistiske linje opp til ny vurdering.

Både Cuba-krisen og konflikten China-India har forsterket den dyptgående uenighet innen kommunistblokken om hvilke midler kommunistene skal bruke for å nå sine mål. Uenigheten Moskva-Peking er nå åpent erkjent i kommunistverdenen. Resultatet av denne strid kan få følger også for utviklingen i vest.

Spørsmålet om Norges tilslutning til Det Europeiske Økonomiske Fellesskap er blitt livlig diskutert. Saken ble sendt ut til kommunistpartiene ved årsskiftet 1961—1962. Av de 299 kommunistpartiene som svarte uttalte 250 (84 prosent) seg for Sentralstyrets linje om å søke forhandlinger med Fellesskapet på grunnlag av fullt medlemskap. Saken ble behandlet i landsstyret den 15. februar 1962 hvor det ble enstemmig vedtatt at Norge skulle søke forhandlinger på grunnlag av fullt medlemskap.

Saken ble livlig debattert i aviser, fjernsyn, radio og på en rekke møter. Landsorganisasjonen og partiet oppnevnte en komité som skulle organisere opplysningsarbeidet. Det ble arrangert en rekke kurs og foredragsholdere ble formidlet.

Forhandlingene for Storbritannia trakk i langdrag. I slutten av januar 1963 tilspisset forhandlingene seg, og Frankrike la ned veto mot at Storbritannia kom med i EEC. Selv om Norges søknad formelt ikke er trukket tilbake, er hele saken nå kommet inn i en ny stilling.

Stortingsvalget i 1961 ga et tilbakeslag for partiet. Vi gikk tilbake med vel 5000 stemmer og vår prosent-andel av stemmene gikk ned fra 48,33 til 46,76 prosent. Vår representasjon på Stortinget er nå 74 mot 78 forrige periode.

Partiarbeidet har vært preget av tiltak for å skape økt aktivitet. En rekke partiavdelinger har hatt studiesirkler i «Søkelys på

organisasjonen» og det er gitt ut materiell for å bedre møtevirksomheten.

Partiet feiret i fjor sitt 75-årsjubileum. Det ble arrangert en rekke arrangementer utover hele året for å markere jubiléet. En historiebok «Fra Marcus Thrane til Martin Tranmæl» ble gitt ut. I fjernsyn og radio ble det sendt program om partiet, og ved utgivelse av et bildeblad og på annen måte ble det spredd stoff og opplysninger.

Den vervekampanjen som ble avsluttet til landsmøtet 1961, ga et nettoresultat på 10 498 nye medlemmer. Høsten 1962 ble det satt i gang en ny vervekampanje under mottoet «Hvert medlem tegner et nytt medlem». Denne kampanjen vil bli avsluttet til landsmøtet 1963.

Forberedelsene til kommunevalget 1963 ble gjort høsten 1962 ved at det ble holdt en lang rekke kommunale konferanser. Det ble også satt i gang arbeid med et utkast til et program for kommunevalget. På grunn av kommunesammenslåing ble det holdt endel valg høsten 1962. Resultatet fra disse valgene var bra, og skulle love godt for valget 1963.

Landsmøtet 1961.

Det norske Arbeiderpartis 38. ordinære landsmøte var samlet i Samfundshuset i dagene 9. til 11. april 1961.

Landsmøtet skal ifølge lovene bestå av landsstyrets medlemmer og 300 utsendinger fordelt på de enkelte fylkes- og kretspartier etter deres medlemstall. Det var sendt inn fullmakter for 300 representanter, men ved åpningen møtte 295. En rekke gjester fra inn- og utland møtte.

Foruten de lovbestemte landsmøtesakene omfattet saklisten: «Den politiske situasjon» etter innledning av Einar Gerhardsen, «Arbeidsprogrammet» etter innledning av Trygve Bratteli, «Ungdomsprogrammet» etter innledning av Aase Bjerkholt og «Stortingsvalget» etter innledning av Haakon Lie.

Landsmøtet behandlet en rekke forslag som var sendt inn fra partiavdelingene.

En referatprotokoll som omfatter innledningene, ordskiftene og vedtakene på landsmøtet er trykt.

Foruten sentralstyret og landsstyret, valgte landsmøtet medlemmer av revisjonsnemnda og landskommunalutvalget.

Revisjonsnemnda fikk denne sammensetning: Formann Alfred Nilsen, Nils Arvesen, Kåre W. Larsen. Varamenn: Gustav Strøm, Signe Sulutvedt.

Landskommunalutvalg:

Formann Henry Jacobsen, Ole Nilsedalen, Gunnar Nielsen, Arthur Karlsen, Knut Tjønneland, Oskar Skogly, Andreas Cappelen, Olav Gjærevoll, Hjalmar Romslo, Bjarne Holen, Oddlaug Kristiansen, Engly Lie, Kåre Hansen, Ruth Bremseth, Asmund Faremo.

Sentralstyret

har bestått av: Einar Gerhardsen, formann, Trygve Bratteli, nestformann, Haakon Lie, sekretær, Olav Larssen, redaktør, Konrad Nordahl, Halvard Lange, Klaus Kjelsrud, Erik Brofoss, Ivar Mathisen, Martin Tranmæl, Odin Rønbeck, Tor Aspengren, Liv Østlie. AUF's representant er Reiulf Steen. Kvinnesekretariatets representant er Rakel Seweriin. Varamenn: Ragnhild Eriksen, Einar Haugen, Reidar Danielsen, Bjørg Johansen, Jahrman Mangen, Asmund Warvik, Mauritz Østhaug, Kristian Haugen.

Odin Rønbeck døde den 1. april 1962.

Anna Nilsen var medlem av Sentralstyret fram til landsmøtet 9. til 11. april 1961. I hennes sted ble da valgt Erik Brofoss.

De fem første varamenn innkalles til alle møter i Sentralstyret og landsstyret.

Sentralstyret holdt 31 møter i 1961 og 33 møter i 1962.

Sentralstyret hadde sammenkomst med Israels utenriksminister Golda Meir 15. mai 1961.

Sentralstyret hadde den 18. desember 1961 en tilstelning for Israels ambassadør Reuben Barkatt og frue. Barkatt ble overrakt et maleri av Willy Midelfart.

Den 7. mai 1962 hadde Sentralstyret en sammenkomst for Jolly Kramer Johansen i anledning hans 60års-dag. Han ble overrakt en pengegave fra fagforbundene og Landsorganisasjonen hvorav Sentralstyret hadde gitt kr. 500.00.

I anledning statsminister Ben Gurions besøk i Norge ble det holdt en sammenkomst den 30. august 1962.

Sentralstyrets faste utvalg.

Protokollkomité:

Einar Gerhardsen, Trygve Bratteli og Ivar Mathisen. Varamenn: Haakon Lie, Rakel Seweriin og Olav Larssen.

Agitasjonsutvalg:

Formann Frank Andersen, Olav Nordskog, Rolf Hansen, Haakon Lie, Martin Tranmæl, Bjørg Bergh, Ronald Bye og Paul Engstad.

Økonomiutvalg:

Formann Frank Andersen, Rolf Gerhardsen og Odd Kjus.

Internasjonalt utvalg:

Formann Haakon Lie, Halvard Lange med John Sanness som varamann. Finn Moe med Martin Tranmæl som varamann.

Landbruksutvalg:

Formann Olav Larssen, Klaus Kjelsrud, Reidar Aamo, Sverre Østlie, Einar Wøhni, Liv Tomter og Thorstein Treholt.

Fiskeriutvalg:

I første delen av perioden hadde fiskeriutvalget denne sammensetning:

Johs. Olsen, Havøysund, formann. Viggo Lund, Kjøllefjord, Johs. Overå, Tromsø, Nils Jacobsen, Skjervøy, Albert Jensen, Tromsø, Jens Steffensen (død 17. oktober 1961), Magnus Andersen, Bø, Anders Tangen, Trondheim, Sivert Haltbakk, Foldfjorden, Einar Andreassen, Sævlandsvik, Nils Lysø, Oslo, Erik Brofoss, Oslo, Reidar Carlsen, Oslo, Alfred Skar, Oslo, Gunvald Hauge, Oslo, Einar Strand, Oslo, Edvard Simonsen, Oslo, Karsten Torkildsen, Oslo og Trygve Hoem, utvalgets sekretær.

Etter landsmøtet ble dette utvalget oppnevnt:

Birger Olsen, Havøysund, Albert Jensen, Tromsø, Johs. Overå, Tromsø, Bjarne Johnsen, Dyrøyhamn, Magnus Andersen, Bø, Johan J. Toft, Brønnøysund, Arnulf Finnstrand, Kolvereid, Bjarne Wedø, Hamarvika, Anders Tangen, Trondheim, Sivert Haltbakk, Foldfjorden, Anders Heggø, Florø, Klaus Sunnanå, Bergen, Einar Andreassen, Sævlandsvik, Edvin Ramsvik, Haugesund, Hansteen Borgen, Filtvedt, Erik Brofoss, Oslo, Nils Lysø, Oslo, Johs. Olsen, Stortinget, Ivar Eikrem, Stortinget, Trygve Hoem, partikontoret, Einar Strand, Oslo, Gunvald Hauge, Oslo, Åge Petersen, Oslo, Edvard Simonsen, Oslo og Anker Nordtvedt, Oslo.

Følgende danner arbeidsutvalg:

Trygve Hoem, formann, Magnus Andersen, Nils Lysø, Einar Strand, Gunvald Hauge, Johs. Overå, Johs. Olsen og Einar Andreassen.

Det har vært holdt 5 møter i arbeidsutvalget og 3 i fiskeriutvalget, hvor en blant annet har behandlet følgende saker: Reglene for utlån i Statens Fiskarbank, fiskerigransespørsmålet (4—6 mil), notfisket i Lofoten, konsesjonssøknaden fra Findus International S/A. Det Europeisk Økonomiske Fellesskap og fiskeriene og statens støtte til torskfiskeriene.

Landsstyret.

har foruten Sentralstyrets medlemmer bestått av:
(varamenn i parentes.)

Østfold:	Ragna Forsberg (Oscar Brattlie).
Akershus:	Trygve Lie (Leif Larsen).
Hedmark:	Kristian Gundersen (Oddvar Nordli).
Oppland:	Embjørg Langleite (Bernt Skjøllås).
Buskerud:	Olaf Watnebryn (Helene Grønvold).
Vestfold:	Andreas Honerød (Inga Engebretsen).
Telemark:	Kjell Kristensen (Ingeborg Evensen).
Aust-Agder:	Ebba Lodden (Åsmund Faremo).
Vest-Agder:	Harry Jørgensen (Trygve Tønnesen).
Rogaland:	Edv. M. Edvardsen (Johan Johannesen).
Stavanger:	Svenn Aasen (Oddlaug Kristiansen).
Hordaland:	Margit Tøsdal (Steffen I. Toppe).
Bergen:	Nils Langhelle (Harry Hansen).
Sogn og Fjordane:	Hans Offerdal (Rasmus Nordbø).
Møre og Romsdal:	Sivert Haltbakk (Marie Amundsen Olsen).
Sør-Trøndelag:	Roald Bye (Olav Myran).
Trondheim:	Ole Øisang (Ella Strømsnes).
Nord-Trøndelag:	Guttorm Hansen (Marit Svarva).
Nordland:	Sven Olsen og Anton P. Medby (Nils Hillestad og Rolf Hellem).
Troms:	Helga Andersen (Magne Jønsson).
Finnmark:	Arnt Isaksen (Annemarie Lorentzen).

Fram til landsmøtet i april 1961 var representasjonen for de enkelte distrikter noe annerledes:

Østfold:	Erling B. Kvaale (Oscar Brattlie).
Vestfold:	Andreas Honerød (Alf Skåum).
Telemark:	Ruth Svendsen (Kjell Kristensen).
Bergen:	Hjalmar Seim (Harry Hansen).
Trondheim:	Ole Øisang (Liv Aasen).
Nord-Trøndelag:	Nils Kvam (Marit Svarva).

Nordland:	Nils Hillestad og Anton P. Medby (Sven Olsen).
Troms:	Einar Wøhni (Helga Andersen).
Finnmark:	Valter Gabrielsen (Arnt Isaksen).

Landsstyrets møter.

Landsstyret var innkalt til møter den 7. og 8. januar 1961 og behandlet ordinære bevilgninger, fullmakt til Sentralstyret til å foreta fordelingen av representanter til landsmøtet i 1961, henvendelse fra Amlı Arbeiderparti om eksklusjon av ordfører og varaordførere og om Sentralstyrets tolking av partiets mønsterlover for kommunegruppene. «Arbeidsprogrammet for 1962—65» ble diskutert etter innledning av Trygve Bratteli og «Ungdomsprogrammet» etter innledning av Aase Bjerkholdt. Einar Gerhardsen ga en orientering om siste avsnitt til arbeidsprogram «Norge og Verden». «Orienteringssaken» ble drøftet.

Landsstyret kom sammen 7. april 1961. Beretning for 1959 og 1960 og regnskapene for partiet og «Arbeiderkvinnen» for 1960 ble behandlet. Paul Engstad ble tilsatt som organisasjonssekretær fra 1. april 1961. To komitéer la fram forslag om ny formulering i arbeidsprogrammet om pensjonsspørsmålet og om industrielt demokrati. Sentralstyrets forslag til politisk manifest ble vedtatt forelagt landsmøtet. De 233 forslag til landsmøtet ble lagt fram. Landsstyret behandlet innstilling til ordstyrere, sekretærer og medlemmer av komitéer på landsmøtet.

Et fellesmøte mellom landsstyret og stortingsgruppen ble holdt den 30. september og 1. oktober 1961. Følgende var innkalt til å overvære møtet:

Regjeringen, LO's sekretariat, Kvinnesekretariatet, AUF's sentralstyre, distriktssekretærene og partiets redaktører. Møtet er blitt kalt «det lille landsmøtet».

Det var innledninger av Haakon Lie om «Valgkampen og valgresultatet», «Den parlamentariske situasjon» ved Einar Gerhardsen, «Fellesmarkedet» ved Arne Skaug og Halvard Lange.

En uttalelse om valgkampen ble vedtatt mot én stemme. Uttalelsen har følgende ordlyd:

«Fellesmøte av landsstyret og stortingsgruppa uttaler sin hjertelige takk til de mange aktive parti- og fagforeningsmedlemmer for en god innsats under valgkampen.

Arbeiderpartiets samlede stemmetall ble 860 000, som er 5000 stemmer mindre enn ved stortingsvalget for fire år siden. Den prosentvise andel av alle avgitte stemmer var 1,5 prosent mindre enn for fire år siden. Arbeiderpartiet tapte fire mandater og dermed flertallet i Stortinget.

Valgresultatet gir ingen grunn til pessimisme. Det stemmetall Arbeiderpartiet har bak seg gir et godt grunnlag for partiets videre arbeid.

Valget har utløst stor politisk interesse i hele folket. Innenfor Arbeiderpartiet er det et behov for å analysere resultatet. Ordskiptet må ta sikte på å aktivisere vår politiske virksomhet og vårt organisasjonsmessige arbeid. En åpen og saklig diskusjon om valgets lærdommer vil styrke samlingen om Arbeiderpartiet.

Gjennom en lang periode med en stabil politisk ledelse er det oppnådd store resultater, høy sysselsetting, stigende produksjon, en økonomisk utjamning mellom folkegrupper og landsdeler og en bedre levestandard er viktige deler av Arbeiderpartiets politikk.

Også i den nye stortingsperioden foreligger det en rekke viktige saker til avgjørelse. De er nevnt i partiets arbeidsprogram og i Regjeringens langtidsprogram. Vi minner også om at spørsmålet om vår holdning til Fellesmarkedet kommer til avgjørelse av det Stortinget som nå er valgt. Møtet oppfordrer partiavdelinger, fagforeninger og partipressen til å delta aktivt i drøftelsene av disse spørsmål.

Møtet legger stor vekt på at samarbeidet mellom grunnorganisasjonene og partiets representanter i Stortinget og i kommunestyre blir bedre organisert.

I alle land, også i Norge, foregår det svære omveltninger i samfunnsforholdene. Det skjer i et raskt tempo. Som det største partiet vil Det norske Arbeiderparti øve en sterkere innflytelse på utviklingen her hjemme enn noe annet parti. Den nye parlamentariske situasjon gjør oppgaven vanskeligere enn før, men den kaller også på vår evne til samhold, vår aktivitet som partimedlemmer, vår årvåkenhet og vår virkelyst.

Vår representasjon i Stortinget er redusert. Det blir derfor mer nødvendig enn før å bygge ut store og mer aktive organisasjoner, for at vi ved neste valg kan vinne tilbake det vi har tapt.

Det ble vedtatt en henstilling til LO's sekretariat og Sentralstyret om å legge til rette et materiale for inngående drøfting og behandling av saken i organisasjonene.

Landsstyret hadde møte 14. og 15. februar 1962. Ordinære bevilgninger ble foretatt, og lønningene for partikontoret og partiets diett-satser vedtatt. Det ble satt ned en komité til å gjennomdrøfte og eventuelt fremme forslag til nytt «Grunnsyn og retningslinjer». Haakon Lie innledet om partiets 75-årsjubileum. Halvard Lange innledet om «Det Europeisk Økonomiske Fellesskap». En uttalelse ble enstemmig vedtatt: (Gjengitt under avsnittet om Fellesmarkedet).

Frank Andersen orienterte om komitéinnstillingen om utgivelse av et debattorgan. Sentralstyret fikk fullmakt til å fortsette arbeidet med et debattorgan, og også vurdere andre muligheter enn det som var foreslått av komitéen.

Einar Gerhardsen ga en oversikt over de nærmeste politiske oppgavene som forelå. Sentralstyret fikk fullmakt til å arbeide videre med et samlet politisk program som også skulle sendes landsstyrets medlemmer.

Partikontoret.

Partisekretær Haakon Lie, økonomisekretær Frank Andersen, organisasjonssekretær Paul Engstad, faglig sekretær Olav Nordskog, kommunalsekretær Trygve Hoem og kvinnesekretær Bjørg Bergh.

Arvid Dyrendahl fratrådte stillingen som organisasjonssekretær den 24. mars 1961, for å overta stillingen som redaktør av Oppland Arbeiderblad.

Journalist Paul Engstad ble ansatt som ny organisasjonssekretær, med virkning fra 1. april 1961.

Storingsgruppens sekretær Inge Scheflo, sluttet den 1. oktober 1961, da han ble ansatt som medarbeider i Arbeiderbladet.

Som ny sekretær for stortingsgruppen ble Bjartmar Gjerde ansatt. Bjartmar Gjerde sluttet ved årsskiftet 1962—1963, da han ble valgt som sjefsekretær i Arbeidernes Opplysningsforbund. Som ny sekretær for stortingsgruppen er ansatt journalist Kjell Kristensen.

Kvinnesekretariatet hadde ved periodens begynnelse følgende i betrodd stilling ved kontoret: Formann Rakel Seweriin, sekretær Gerd Hagen Schei, medarbeider Liv Vogt.

Gerd Hagen Schei frasa seg valg som kvinnesekretær ved landskvinnekonferansen i 1961.

Fra samme tidspunkt er Bjørg Bergh valgt som kvinnesekretær.

Liv Vogt sa opp sin stilling og sluttet den 15. oktober 1961.

Det øvrige personale har bestått av:

1 kassererske, 1 forværelsedame, 1 kontordame ved kommunalkontoret, 2 kontordamer ved Kvinnesekretariatet, 1 sentralbord-dame, 2 ekspeditører, 1 bud og dessuten 1 trykker og 1 bokbinderske ved hustrykkeriet.

Revisjonskontorets personale består av:

Revisjonssjef Leiv Bjella og følgende revisjonsassistenter: Rolf Jørgensen, Arne Mangen og Odd Dissen.

Partiets representasjon i styrer og komitéer.

Storingsgruppens styre:

Olav Larssen.

Kvinnesekretariatet:

Trygve Hoem med Frank Andersen som varamann.

Sentralstyret i AUF:

Paul Engstad.

Samarbeidskomitéen mellom LO og partiet:

Einar Gerhardsen, Trygve Bratteli, Olav Larssen, med Haakon Lie som varamann.

Arbeiderbladet og Aktietrykkeriet A/S.

Styret:

i Arbeiderbladet og Aktietrykkeriet A/S har i 1962 denne sammensetning:

Einar Gerhardsen, formann, Parelius Mentsen, nestformann, Tor Aspengren, Ivar Mathisen, Olav Larssen, Ivar Opsahl, Anton S. Kolstad og Roar Adler, styremedlemmer.

Varamenn :

Kaare Pehrson og Paul Engstad jr.

Representantskapet:

Josef Larsson, ordfører, Peder Sjøiland, Karsten Torkildsen, Gustav Strøm, Frank Andersen, Klaus Kjelsrud, Sigurd Halvorsen og Walter Kristiansen.

Personalets representanter:

William Johnsen, Arne Hansen, Leif Eriksen og Odd Sevje.

Norsk Arbeiderpresse A/S.

I selskapets styre sitter fra partiet (varamennene i parentes):
Olav Larssen (Paul Engstad jr.) og Ivar Opsahl (Frank Andersen).

Arbeiderpressens Samvirke A/L.

Haakon Lie er partiets representant i forretningsutvalget og styret med Frank Andersen som varamann.

Tiden Norsk Forlag.

Frank Andersen, Ivar Opsahl. Varamann: Ivar Viken.

Ukebladet Aktuell A/S.

Frank Andersen.

A-Lotteriets styre.

Frank Andersen.

Lotteriservice A/S.

Frank Andersen.

Arbeiderbevegelsens Tarifforening.

Frank Andersen (varamann Haakon Lie).

Arbeiderbevegelsens Arkiv.

Olav Nordskog, Aksel Zachariassen, Edvard Bull.

Styret for Nygaardsvoldheimen.

John Aae.

Årsmøter i distriktsorganisasjonene.

Sentralstyret har vært representert ved årsmøter i distriktpartiene i 1961 og 1962 ved:

	1961	1962
Østfold:	Haakon Lie	Haakon Lie
Akershus:	Halvard M. Lange	Einar Gerhardsen
Hedmark:	Trygve Bratteli	Nils Langhelle
Vest-Oppland:	Haakon Lie	Einar Wøhni
Gudbrandsdal:	Trygve Hoem	Einar Gerhardsen
Buskerud:	Olav Bruvik	Einar Gerhardsen
Vestfold:	Einar Gerhardsen	Trygve Bratteli
Telemark:	Haakon Lie	Trygve Bratteli
Aust-Agder:	Kjell Holler	Frank Andersen
Vest-Agder:	Andreas Cappelen	Gudmund Harlem
Rogaland:	Einar Gerhardsen	Olav Brunvand
Hordaland:	Kjell Holler	Haakon Lie
Sogn og Fjordane:	Frank Andersen	Hans Offerdal
Sunnmøre:	Andreas Cappelen	Trygve Hoem
Romsdal:	Gunnar Bøe	Trygve Hoem
Nordmøre:	Nils Hønsvald	Thorstein Treholt
Sør-Trøndelag:	Trygve Bratteli	Haakon Lie
Inn-Trøndelag:	Olav Nordskog	Gudmund Harlem
Namdal:	Gudmund Harlem	Frank Andersen
Sør-Helgeland:	Trygve Hoem	Kolbjørn Varmann
Nord-Helgeland:	Gunnar Bøe	Inge Scheflo
Salten:	Gunnar Bøe	Frank Andersen
Ofoten:	Aase Bjerkholt	Paul Engstad
Lofoten:		S. Hamran
Vesterålen:	Trygve Hoem	Aase Bjerkholt
Sør-Troms:	Einar Wøhni	Andreas Cappelen
Nord-Troms:	Jens Haugland	Einar Wøhni
Vest-Finnmark:	Helge Sivertsen	Aase Bjerkholt
Øst-Finnmark:		Trygve Hoem
Nordland Arbeiderparti:	Reidar Hirsti	

75-årsjubiléet.

Partiets 75-årsjubileum ble feiret med en rekke tiltak i 1962. Opplegget fra landspartiet ble forberedt av en jubileumskomit  som besto av Aksel Zachariassen, Rolf Hansen, Bj rg Bergh, Øivind Hansen, Frank Andersen, Olav Nordskog, Ronald Bye, Trygve Aakervik og Paul Engstad.

1. Publisitet om jubiléet.

- a) Både i presseopplegget f r 1. mai og i foredragsdisposisjonen ble partijubil et kommentert.

1.-mairket hadde som symbol «Arbeiderbevegelsens pionérer», statuen av Per Palle Storm. Merket ble brukt i 1962 som jubileumsmerke.

- b) Pressekampanje:

Arbeidernes Pressekontor laget artikkelstoff og bilder gjennom hele jubileumsåret. Partiavisene brakte mye lokalt stoff.

- c) Jostein Nyhamar redigerte et bildeblad med tittelen «Fra et armodssamfunn til et velferds-Norge». Det var på 16 sider i A—4 format, trykt i offset i Aktietrykkeriet. Opplaget var 400 000 som ble distribuert som et bilag til alle arbeideraviser.

- d) Mottoet for feiringen og plakaten.

Som motto for jubileumsfeiringen ble valgt «Ja til Arbeiderpartiet 1887—1962». Det ble på partiets hustrykkeri trykt en plakat med dette motto og med foto av statuen «Arbeiderbevegelsens pionérer».

- e) Kringkasting — fjernsyn.

Aksel Zachariassen laget et program for kringkastingen som ble sendt i radio den 21. august. Fjernsynet sendte et program den 22. august. Arne Kokkvoll var v r konsulent overfor Fjernsynet.

- f) Bildeband.

Per Sogstad laget et bildeband «En ungdom ser tilbake — Det norske Arbeiderparti 75  r».

Bildebandet ble distribuert til partisekret rene og ble brukt på en rekke jubileumsm ter.

2. Jubileumsboka.

Aksel Zachariassen skrev boka: «Fra Marcus Thrane til Martin Tranmæl» som gir en samlet framstilling av partiets historie fram til 1960-årene. Boka er på 580 sider med omlag 50 sider bilder. Per Sogstad sto for billedredaksjonen. Boka ble trykt i pocket-utgave i et opplag på 20 000. Fagforbundene hadde forhåndsbestilt eksemplarer.

3. Arrangementer.

Stiftelsesdagene er 21. og 22. august. Den 21. august ble det holdt et stevne i Arendal, stedet hvor partiet ble stiftet.

a) Festmøte i Oslo 22. august.

Den 22. august ble det arrangert et festmøte i den nye stor-salen i Folkets Hus som dermed ble tatt i bruk for første gang. Det var ca. 1000 til stede.

I forbindelse med festen ble det arrangert en utstilling hvor disse var med: Arbeiderbevegelsens Arkiv, Aktuell Kunst, Tiden Norsk Forlag, Arbeiderbladet, AOF, Folkets Brevskole, Framfylkingen og Norsk Folke Ferie.

Oslo Arbeiderpartis ungdomskorps spilte før møtet. Gustav Strøm ønsket velkommen til Folkets Hus og Einar Gerhardsen holdt en velkomsttale. Arne Paasche Aasen leste sin prolog til jubiléet. Hovedtalen ble holdt av Aksel Zachariassen. Framfylkingen viste et spill, og det var hilsningstaler av Konrad Nordahl, Reiulf Steen, Rakel Seweriin og Martin Tranmæl. Etter denne delen av møtet var det servering i alle saler og det var en underholdningsavdeling. Einar Gerhardsen avsluttet med en kort tale, og forsamlingen sang «Internasjonalen».

b) Stevner.

I Arendal, stiftelsesstedet, ble det arrangert et stevne den 21. august med Halvard Lange som hovedtaler.

Distriktsorganisasjoner og kommunepartier arrangerte stevner og åpne møter utover sommeren og høsten. Det norske Arbeiderparti, Oslo Arbeiderparti og Akershus Arbeiderparti holdt et stevne for Østlandsområdet på Ekeberg den 25. og 26. august. Ved siden av DNA's 75-årsjubileum ble Akershus Arbeiderpartis 60-årsjubileum feiret på stevnet.

Oslo og Akershus D/lag av AUF hadde en telteir sammen og Framfylkingen slo opp en leir på stevneplassen. Lørdag hadde ungdomslagene et arrangement.

Søndag var det program fra klokka 11.00 til 17.00. Omlag 6000 mennesker var til stede på stevnet som ble holdt i strålende høstvær. Hovedtalere var Einar Gerhardsen, Trygve Lie og Martin Tranmæl.

c) Jubileumsmøter.

Utover høsten ble det holdt en hel rekke jubileumsmøter over hele landet. Møtene ble populære med meget godt frammmøte.

Partikontoret i samarbeid med AOF laget forslag til møteprogram.

4. Jubileumssang.

Kåre Holt skrev teksten til en ny arbeidersang og Jolly Kramer Johansen satte melodi til den.

Sangen fikk tittelen «En ild for fred og frihet».

5. Æresmedlemskort.

Det ble laget en spesiell medlemsbok for eldre medlemmer som av sine lag blir innvilget æresmedlemskap.

6. Inntektsgivende tiltak.

1. mai-merket ble brukt som jubileumsmerke og ble solgt hele året. Det ble gitt en spesiell appell om å gi bidrag til Støttefondet.

En innsamlingskampanje ble organisert i form av salg av innklebningsmerker til medlemsboka. Merkene kostet fra 5 til 50 kroner.

På festmøtet i Folkets Hus ble det fra LO og fagforbundenes side lansert en innsamling til et jubileumsfond. Fagforbund og fagforeninger ble oppfordret til å yte til fondet.

7. Organisasjonsoffensiv.

I forbindelse med jubiléet ble det satt i gang tiltak for å styrke organisasjonen, blant annet verveaksjon, arbeid med «Søkelys på organisasjonen» og andre ting nevnt under andre kapitler i beretningen.

Fonds og stipend.

Arbeiderpartiets støttefond.

Det er nå registrert ca. 5000 personer som får henvendelse om å gi bidrag til fondet. De inntekter fondet gir vil gå fram av partiets regnskap for 1961 og 1962.

Oscar Torps minnefond.

Den 9. oktober 1961 ble det valgt et utvalg som skulle legge fram en innstilling om finasieringen av utgiftene ved at arbeiderbevegelsens arkiv flytter inn i nye lokaler i Folkets Hus. Følgende ble valgt: Alf Andersen, Hans Hegg, Aksel Zachariassen.

Østfold Arbeiderpartis kvinneutvalg fikk et lån på kr. 50 000.00 fra Oscar Torps minnefond til innkjøp av en eiendom i Berg kommune. Stedet vil få navnet Oscar Torpheimen, og skal brukes til studiested og ferieopphold.

Conrad Mohrs legat og Chr. Holtermann Knudsens stipend.

Medlemmer til komitéen som skal innstille på stipendiater: Olav Larssen og Reiulf Steen.

Conrad Mohrs legat for 1961 ble tildelt Per Dragland og for 1962 til sekretær Jens Haugland.

Chr. Holtermann Knudsens stipend ble for 1961 gitt til Ivar Mathisen og for 1962 til Kjell Kristensen.

Minnesmerke over Olav Oksvik.

Sentralstyret bevilget 29. oktober 1962 kr. 500.00 til reising av et minnesmerke over Olav Oksvik. Minnesmerket skal reises på Sundalsøra.

Jubileumsfondet.

I forbindelse med jubiléet ble det høsten 1962 startet en innsamling til et jubileumsfond. Innsamlingen skal pågå til landsmøtet 1963.

Utvalg og komitéer.

Debattorgan.

Den 5. juni 1961 satte Sentralstyret ned følgende utvalg for å utrede spørsmålet om på ny å få et debattorgan i partiet:

Johan Ona, Paul Engstad, Olaf Solumsmoen, Hjalmar Seim og Frank Andersen.

Innstilling ble lagt fram 3. januar 1962 (landsstyret). Ny innstilling ble lagt fram i Sentralstyret 28. mai 1962. Det ble vedtatt en omlegging av «Tillitsmannen».

Finansiering av trygdene.

Den 18. oktober 1961 ble det satt ned et utvalg med følgende mandat:

1. Å vurdere og å gi en uttalelse om finansieringen av alderstrygden,
2. eventuelt gi en uttalelse om justering av premiesatsene,
3. uttale seg om øking av alderstrygdens satser fra 1. april 1962, og om hvordan ordningen skal finansieres.

Disse ble medlemmer av utvalget: Olav Bruvik, Walter Kristiansen, Liv Østli, Henry Jacobsen, Sverre Løberg, Otto Totland, Ivar Eikrem og Kjell Holler.

Innstilling fra utvalget ble drøftet i Sentralstyret 29. januar 1962.

Valgloven.

Den 18. oktober 1961 ble det valgt et utvalg med oppdrag å se på Valgloven og legge fram et materiale om denne. Til medlemmer ble valgt:

Hans Cappelen og Paul Engstad sen. (Stortingsgruppen valgte Einar Stavang og Oskar Skogly.)

K. M. Nordanger ble anmodet om å legge fram et materiale om oppløsningsretten.

Prisutvalg.

Den 18. oktober 1961 ble det valgt et permanent prisutvalg til å se på spørsmålet om prisene. Følgende ble valgt til medlemmer: Pris- og lønnsministeren (Gunnar Bøe inntil 1. oktober 1962, deretter Karl Trasti), Aase Lionæs og Andreas Wormdahl. LO's sekretariat valgte disse medlemmene til utvalget: Jon Rikvold, Odin Rønbeck, Per Andersen, med varamenn: Per Dragland, Kaare Pehrson og Walter Kristiansen.

Komité for Sør-Afrika.

Den 6. november 1961 ble det vedtatt å opprette en arbeiderbevegelsens komité for Sør-Afrika. Som partiets representanter ble oppnevnt: Haakon Lie og Paul Engstad jr.

Industriutvalg.

I Sentralstyret 5. mars 1962 ble det oppnevnt et industriutvalg med følgende sammensetning:

Olaf Watnebryn, formann, Harald Selås, sekretær, Kjell Holler, Erik Brofoss, Jens Chr. Hauge, Einar Strand, Kristine Amundsen, Harry Hansen og Erik Himle.

Forhandlingsutvalg med sekretærene.

Den 21. mai 1961 ble det nedsatt et utvalg til å forhandle med sekretærene om lønnsforholdene. Utvalget fikk denne sammenset-

ning: Reidar Danielsen, Ragnar Christiansen, Frank Andersen og Harald Løbak.

Skoleutvalg.

Det ble vedtatt at det skoleutvalget som Sentralstyret oppnevnte 4. januar 1960 skal fungere som permanent skoleutvalg. Utvalget har denne sammensetning: Helge Sivertsen, formann, Haakon Johnsen, Hjalmar Seim, Werna Gerhardsen, Hallgeir Furnes og Enevald Skadsem.

Radioprogram — kommunevalget.

Haakon Lie og Nils Hønsvald ble valgt som representanter til et møte med NRK og de andre partiene om radioprogrammene i forbindelse med kommunevalget 1963.

Politisk program til valgkampen.

Berthold Hasvold skrev etter oppdrag fra partikontoret et utkast til program for kommunevalgkampen 1963. Ursula og Per Monsen har også skrevet et opplegg.

I møtet den 17. desember 1962 ble det satt ned et utvalg for å arbeide videre med saken. Utvalget fikk denne sammensetning: Erik Brofoss, formann, Robert Nordén, Tor Skjånes, Ivar Mathisen og Reidar Melien.

Grunnsyn og retningslinjer.

Den 12. februar 1962 ble i Sentralstyret følgende komité oppnevnt til å arbeide med en eventuell revisjon av prinsipp-programmet:

Arbeidsutvalg: Nils Langhelle, formann, Olav Gjærevoll, Dagfinn Juel, Torolf Elster, Alf Andersen, Aase Bjerkholt, Reiulf Steen og Per Monsen sekretær.

Andre medlemmer: Thorbjørn Hagen, Per Kleppe, Tor Aspengren, Odd Højdahl, John Sanness, Finn Moe, Tertit Aasland, Thorstein Treholt og Kåre Hansen.

I et brev til Sentralstyret 14. september 1962 meddelte komitéen at den ikke kan tilrå noen revisjon av det nåværende «Grunnsyn og retningslinjer foran landsmøtet 1963. Komitéen mener at et forslag til nytt program først kan foreligge til behandling for landsmøtet i 1965. Det forutsettes at et programforslag kan sendes ut til grunnorganisasjonene ved årsskiftet 1963/64.

Oslo—Akershus-komitéen.

Ved flere anledninger har det vært drøftet de spørsmål som reiser seg i forbindelse med Oslo—Akershusområdet struktur og samarbeid for en planmessig utvikling på lengre sikt.

Den 12. november 1962 oppnevnte Sentralstyret dette utvalg, som fikk i oppdrag å utrede de spørsmål som melder seg i den forbindelse:

K. M. Nordanger, formann, Oslo, Erling Slyngstad, Oslo, Gunnar Guste-Pedersen, Sarpsborg, Øivind Granli, Eidsvoll, Normann Sand, Oppegård, John Johansen, Oslo og Oddvar Solberg, Oslo.

De tre første utgjør arbeidsutvalg.

Politisk program.

På grunnlag av diskusjonen på landsstyremøtet 14. og 15. februar 1962 diskuterte Sentralstyret om det skulle settes ned et utvalg med mandat å utarbeide forslag til et samlet politisk program.

Det forberedende arbeid med de enkelte punkter ble fordelt slik:

1. *Bankene.*

Einar Gerhardsen.

2. *Veksten i nasjonalformuen.*

Petter Jakob Bjerve.

3. *Enerett for det offentlige til å eie og drive vassdrag og kraftverk.*

Kjell Holler.

4. *Tiltak som kan sikre staten og kommunene eiendomsrett til fjell- og friluftsområder, til byggetomter og liknende.*

Jens Haugland, Odvar Solberg, Jens Chr. Hauge, Axel Sømme, Klaus Kjelsrud, Thorstein Treholt, Henry Nærstad, Olaf Solumsmoen, Einar Gerhardsen og Tor Aspengren.

5. *Industrireisningen.*

Kjell Holler og Einar Gerhardsen.

6. *Industrielt demokrati.*

Einar Gerhardsen.

7. *Sentralt planleggingsorgan.*

Trygve Bratteli, Petter Jakob Bjerve, Andreas Cappelen, Kjell Holler, Erik Brofoss, Konrad Nordahl, Haakon Lie, Finn Moe, Trond Hegna, Olaf Watnebryn, Dagfinn Juel og Einar Gerhardsen.

8. *Boligpolitikken.*
Einar Gerhardsen.
9. *Sosiale oppgaver.*
Olav Bruvik.
10. *Skole og undervisning, utdanning, kultur og forskning.*
Helge Sivertsen.
11. *Bygdesamfunnet.*
Kjell Aabrek, Rolf Hofmo, Thorstein Treholt, Harald Løbak,
Harald Samuelsen og Reidar Aamo.
12. *Utenrikspolitiske oppgaver.*

Nils Langhelle, Finn Moe, Odvar Nordli, Hans Engen og Arvid Dyrendahl.

Regjeringen drøftet opplegget fra komitéene i et møte lørdag 24. og søndag 25. mars. Utkastet fra dette møtet ble lagt fram til diskusjon i et fellesmøte mellom Sentralstyret, Regjeringen, stortingsgruppens styre og LO's sekretariat mandag 2. april.

Resultatet av drøftingene ble lagt fram i en tale av Einar Gerhardsen på et møte i Oslo Arbeidersamfund den 29. april. Talen ble kalt «Oppgaver i norsk politikk». Den ble gjengitt i Tillitsmannen og trykt som egen brosjyre. Utdrag av talen ble brukt som 1. mai-disposisjon.

Internasjonalt samarbeid.

Partiet har vært representert ved disse konferansene og kongressene:

Internasjonalens konferanse i Salzburg 4.—6. januar 1961 deltok Nils Langhelle.

Nils Langhelle deltok på Internasjonalens partilederkonferanse i København 29.—30. juli 1961.

På den sosialistiske Internasjonalens kongress i Roma 22.—27. juli 1961 deltok Finn Moe, Rakel Seweriin og Haakon Lie.

Fellesmarkedet.

Den sosialistiske Internasjonalen holdt en konferanse i Brussel 9.—10. april 1962. Deltakere: O. C. Gundersen og Per Dragland.

På Internasjonalens konferanse i Brussel 15.—16. juli 1962 om EEC deltok Finn Moe.

Finn Moe deltok 7.—8. september 1962 på en konferanse i London om Fellesmarkedslandene og Samveldelandene.

Internasjonale kurs.

Reiulf Steen deltok som partiets representant på et kurs i Schaffhausen, Sveits, arrangert av IUSY og Internasjonalen pinsen 1961.

Internasjonalens Afrika-delegasjon.

Paul Engstad jr. deltok i Internasjonalens delegasjon til de engelsktalende land i Afrika for å undersøke de politiske forholdene og for å knytte kontakter. Reisen foregikk fra 5. januar til 5. mars 1962 og gikk til Nigeria, Ghana, Sør- og Nord-Rhodesia, Nyasaland, Tanganyika, Kenya, Uganda. Delegasjonen la fram en rapport som ble drøftet på Internasjonalens rådsmøte i Oslo i juni 1962. Underkomitéen for utviklingslandene drøfter de forslag som er kommet fram.

Tyskland.

Finn Moe var partiets utsending til landsmøtet i det tyske partiet 26.—30. mai 1962.

Storbritannia.

Jakob Sverdrup representerte partiet på det britiske arbeiderpartis landsmøte i Brighton 1.—5. oktober 1962.

Nederland.

Per Monsen var representant på det hollandske partis landsmøte 23.—25. mars 1961.

Danmark.

Einar Gerhardsen og Haakon Lie representerte partiet på det danske partis landsmøte 11.—15. juni 1961.

Frankrike.

Gidske Anderson deltok som observatør på det franske sosialistpartiets landsmøte 18.—20. mai 1961.

Det polske partiet.

Det polske arbeiderparti i eksil feiret sitt 70-årsjubileum i Paris 17.—18. november 1962. Gidske Anderson representerte DNA.

Italia.

Det italienske partiet hadde landsmøte i Roma 22.—25. november 1962. Carsten Middelthon representerte DNA.

Internasjonalens byrå- og rådsmøte juni 1962.

Den sosialistiske Internasjonalens rådsmøte 1962 ble holdt i Oslo 2.—4. juni. Møtet ble arrangert på Voksenåsen, med om lag 60 deltakere. På møtet var det innledninger av J. G. Suurhoff om forslag til deklarasjon, Hugh Gaitskell: Den internasjonale situasjon, Gunther Markscheffel: Utsendingene til Afrika, med diskusjon etter hver innledning.

Rådet vedtok en erklæring med tittelen «Verden i dag, det sosialistiske perspektiv» — kalt Oslo-erklæringen.

I forbindelse med rådsmøtet var det tilstelning på Folkemuseet, Bygdøy, og en utflukt til Sundøya fjordrestaurant. Søndag 3. juni ble det arrangert et festmøte i Samfundssalen med Oslo Arbeider-samfund og DNA som arrangør.

Deltakere fra partiet på rådsmøtet var: Halvard Lange, Haakon Lie, Rakel Seweriin, Konrad Nordahl og Finn Moe.

Byrået holdt sitt møte 1. juni og formiddagen den 2. juni. Fra partiet møtte Haakon Lie og Finn Moe.

Komitéen for utviklingslandene hadde møte 30. mai og 1. juni.

Nordisk samarbeid.

Den nordiske Samarbeidskomitéen hadde møte i Oslo 13. og 14. mai 1961. Komitéen behandlet Nordiske arbeiderkongresser etter innledning av Sven Aspling, samarbeidet med utviklingslandene ved Ulla Lindstrøm og markedsplanene i Europa etter innledning av Arne Skaug. Videre behandlet komitéen muntlige rapporter fra de enkelte land. Det ble vedtatt en uttalelse om samarbeidet med utviklingslandene og en om arbeiderkongresser.

Møtet var enig om å sette ned et utvalg med en representant fra hver av de faglige og politiske arbeiderorganisasjoner i Norden til å utrede politiske problemer som reiser seg i samband med spørsmålet om en tilslutning til Det Europeisk Økonomiske Fellesskap. DNA's representant Erik Brofoss med Dagfinn Juel som varamann.

Partiets representanter på komitéens møte var: Einar Gerhardsen, Trygve Bratteli, Olav Larssen, Haakon Lie, Aase Bjerkholt, Arne Skaug og Erik Brofoss.

Den 5. og 6. mai 1962 holdt Den nordiske Samarbeidskomitéen

møte i København. Fra partiet møtte: Einar Gerhardsen, Trygve Bratteli, Haakon Lie og Reidar Danielsen.

Samarbeidskomitéen holdt møte i København 12. og 13. desember. Fra partiet møtte: Einar Gerhardsen, Haakon Lie og Hans Engen.

Fellesmarkedet.

Sentralstyrets forslag.

På et møte i Arbeiderpartiets sentralstyre 30. november 1961 ble det vedtatt å legge fram følgende forslag for partiets avdelinger:

- a) *«Sentralstyret er enig med Regjeringen i at Norge ikke kan stå utenfor Fellesskapet.*
- b) *Formen for en tilslutning kan det først tas standpunkt til etter at det er ført forhandlinger som klarlegger betingelsene for en tilslutning. Før disse tar til, må en ta stilling til om en vil føre forhandlingene på grunnlag av en søknad om medlemskap eller på grunnlag av en søknad om assosiering.*
- c) *Sentralstyret vurderer situasjonen slik at det vil være det beste for Norge å søke forhandlinger på grunnlag av medlemskap. Fører disse til et resultat som er akseptabelt for Norge, vil det kunne danne grunnlaget for det endelige vedtak.*
- d) *Hvis en ikke oppnår et akseptabelt resultat, kan en gå over til forhandlinger om en assosiering, og hvis disse fører til et resultat, vil det danne grunnlag for det endelige vedtaket.»*

Forslaget ble sendt til partiavdelingene i et rundskriv der det ble gjort oppmerksom på at svarene fra kommunepartiene måtte sendes til partikontoret senest innen 15. februar 1962, da landsstyret skulle tre sammen for å behandle saken. I rundskrivet ble det også opplyst at Regjeringen ville vente med å ta endelig avgjørelse om forhandlingsformen inntil landsstyret hadde tatt standpunkt. Når resultatet av forhandlingene med Fellesskapet forelå, skulle partiets endelige standpunkt til saken bli avgjort på et landsmøte.

Inntil 15. februar hadde partikontoret mottatt uttalelser fra 299 av Arbeiderpartiets kommunepartier. Av disse hadde 250 (84 prosent) uttalt seg for Sentralstyrets linje om å søke forhandlinger med Fellesskapet på grunnlag av fullt medlemskap. 39 partier (13 prosent) hadde gått mot Sentralstyrets linje. Av disse hadde en meget stor del anbefalt forhandlinger på grunnlag av assosiering. 10 partier hadde ikke tatt standpunkt.

Landsstyrets vedtak.

Landsstyret gjorde 15. februar 1962 enstemmig vedtak om at Norge må søke forhandlinger med Det Europeisk Økonomiske Fellesskap på grunnlag av fullt medlemskap. Det ble først foretatt en prøvevotering der to av landsstyrets medlemmer, Hans Offerdal,

Sogn og Fjordane, og Roald Bye, Sør-Trøndelag, stemte for forhandlinger på grunnlag av assosiering. Deretter fant den endelig avstemningen sted, og uttalelsen ble vedtatt enstemmig.

Landsstyrets vedtak lød:

«Spørsmålet om Norges tilknytning til Det Europeisk Økonomiske Fellesskap har vært gjenstand for bred partimessig behandling. — Det er praktisk talt et enstemmig ønske innen partiet at Norge skal oppta forhandlinger om en tilknytning. Et overveldende flertall av grunnorganisasjonene og medlemmene går inn for at disse forhandlingene skal ta utgangspunkt i fullt medlemskap, mens et mindretall mener at forhandlingsgrunnlaget bør være assosiering.

Landsstyret vil peke på at det ser ut til at Fellesskapet nå vil bli utvidet til å omfatte den helt overveiende del av Vest-Europa. Det er en slik utvidelse av Fellesskapet som reiser spørsmålet om norsk tilknytning.

Med disse perspektiver vil Fellesskapet åpne store muligheter for økonomisk, sosial og kulturell framgang. Fellesskapet vil også bli en viktig fredsfaktor, fordi det har til formål å jevne ut både indre og ytre motsetninger. Veien fra nasjonalstaten til verdensomspennende enhet og varig fred — som er vårt mål — synes å gå gjennom store regionale sammenlutninger.

Det mellomfolkelige samarbeidet — og først og fremst samarbeidet innen Vest-Europa — har vært en forutsetning for den store framgang som Norge har oppnådd etter krigen. Et utvidet og mer forpliktende samarbeid i Vest-Europa åpner nye muligheter også for vårt land.

Den sosialistiske bevegelse i Europa har alltid ønsket å bryte ned skranke mellom nasjonene. Det Europeisk Økonomiske Fellesskap er et skritt på veien mot dette mål. En slik utvikling vil også være i samsvar med Det norske Arbeiderpartis program.

Landsstyret vil spesielt peke på den likestilling mellom samfunnsborgerne i medlemslandene som Roma-traktaten forutsetter. Dette prinsipp kommer klart til uttrykk i bestemmelsene om felles arbeidsmarked, om ikke-diskriminerende behandling av lønnsstakere fra andre medlemsland, og som sosial utjevning på et stadig høyere nivå.

Landsstyret kjenner seg trygg på at Norge, om det blir med i Fellesskapet, kan føre videre den prinsipielle og praktiske politikk som norsk arbeiderbevegelse har stått for. Sammen med arbeiderbevegelsen i de andre medlemsland vil vi kunne få en sterk innflytelse over den økonomiske og sosiale utvikling i Fellesskapet og bidra til å sikre en politikk som fremmer den økonomiske og sosiale vekst i utviklingslandene.

På den andre siden må en være forberedt på å møte omstillingsvansker og andre problemer innenfor Fellesskapet. For å få klarlagt hvordan disse problemene kan løses, må vi åpne forhandlinger med Fellesskapet. Vi må søke å oppnå Fellesskapets forståelse for Norges problemer og de særvilkår vi trenger.

Vi må arbeide for å oppnå slike vilkår at de bidrar til å sikre full sysselsetting, sterk økonomisk vekst og en rettferdig inntekts- og formuesfordeling. Særlig gjelder det å sikre:

- at våre jordbrukere og fiskere får en rimelig andel av velstandsutviklingen i samsvar med Roma-traktatens bestemmelser,
- at kontrollen med karteller og store konserner blir effektiv,
- at Norge fortsatt får en tilstrekkelig kapitalimport,

— at traktatens bestemmelser om lik etableringsrett ikke skader vesentlige norsk interesser.

Landsstyret vil se det som en fordel om forhandlingene kan føre fram til fullt medlemskap. I så fall blir vi representert i Fellesskapets organer, får stemmerett og blir med på å utforme den felles politikk. Skulle imidlertid forhandlingene vise at en assosiering inntil videre er en mer formåls-tjenlig løsning, bør vi gå over på det alternativet.

Landsstyret vil understreke at det spørsmål som vi i dag skal ta stilling til, er forhandlingsgrunnlaget. En realitetsavgjørelse kan Norge først ta når resultatet av forhandlingene foreligger.

Når forhandlingene er sluttført og betingelsene klarlagt, må forhandlingsresultatet legges fram til ny partimessig behandling. Så meget som denne avgjørelsen vil bety for vårt land, må den endelige løsning som blir valgt, ha en bred oppslutning i det norske folk. Landsstyret mener derfor at en rådgivende folkeavstemning om forhandlingsresultatet må overveies. Landsstyret i samråd med stortingsgruppen må, når den tid kommer, vurdere dette spørsmålet og på partiets vegne ta endelig stilling.

Arbeiderbevegelsens komité for opplysningsvirksomhet om Det Europeisk Økonomiske Fellesskap.

I begynnelsen av april 1962 oppnevnte Landsorganisasjonens sekretariat og DNA's sentralstyre en komité som skulle organisere et omfattende opplysningsarbeid om Fellesmarkedet. LO's medlemmer i utvalget var Einar Strand, Jon Rikvold og Per Haraldsson.

DNA's medlemmer var Aase Lionæs, Olav Brunvand, Knut Frydenlund og Haakon Lie. På det konstituerende møte i utvalget 13. april ble Einar Strand valgt til formann og Haakon Lie til sekretær. I slutten av mai måned ble Inge Scheflo tilsatt som fast sekretær.

Det var enighet om at komitéen i første omgang skulle konsentrere sitt arbeid om et indre skoleringsarbeid gjennom kurser og konferanser. Først på et senere tidspunkt ville en eventuelt gå over til et mer utadvendt opplysningsarbeid. Det ble vedtatt å gjøre opptak til distriktstise helgekurs.

På det konstituerende møte forelå også en innbydelse fra kommisjonen i Brussel til en studietur til Fellesmarkedets administrative sentra. Turen fant sted i dagene 17.—22. juni 1962, og det deltok 30 faglige tillitsmenn, stortingsrepresentanter, journalister og sekretærer. Det var en alminnelig oppfatning blant deltakerne at de hadde et meget stort utbytte av studieturen. Utgiftene til reisen ble dekket av Landsorganisasjonen, enkelte fagforbund og arbeideraviser, DNA og myndighetene i Brussel.

Den 8. mai skrev felleskomitéen til fagforbundene med spørsmål om de ville bevilge penger til gjennomføring av helgekurs om Fellesmarkedet, og fikk positive svar fra de fleste. De var villig til å bevilge stipend for medlemmer som ønsket å delta i slike helgekurs.

I løpet av høsten og fram til utgangen av januar i år ble det holdt 31 ganske representative kurs rundt om i landet. De fordeler seg med 5 kurs i Nordland, 3 i Troms og 3 i Oppland, 2 i Vest-Agder, 2 i Buskerud og 2 i Hedmark og 1 kurs i hvert av de øvrige fylker. Forelesere har vært: Knut Frydenlund (2), Per Monsen (1), Thorstein Treholt (2), Anton Blom (1), Per Dragland (1), Einar Løchen (1), Bjartmar Gjerde (3), Hans Engen (1), Dagfinn Juel (1), Reidar Melien (1), Finn Moe (1), Finn Bryhni (1), Thorstein Selvik (1), Nordahl Jensen (3), Jens Haugland (4) og Inge Scheflo (7). Alt i alt har det vært vel 800 deltakere på disse kursene. I tillegg til dette kommer den kursvirksomhet som er drevet i Oslo.

I november 1962 besluttet utvalget på et av sine møter å organisere en informasjonstjeneste om Fellesmarkedet for kursdeltakerne og enkelte andre som var spesielt interessert. Det første informasjonsbrevet ble sendt ut i midten av desember.

Ved begynnelsen av året 1963 hadde utvalget gjort opptak til en bredt anlagt opplysningsvirksomhet i fagforeninger, klubber, partilag m. v. Men etter bruddet i forhandlingene i Brüssel i slutten av januar 1963 ble det besluttet å stille disse planer i bero. Det var enighet i utvalget om at det inntil videre ville være tilstrekkelig at Arbeidernes Opplysningsforbund drev opplysningsvirksomheten om EEC og andre europeiske samarbeidsorganer som en del av sin ordinære studievirksomhet. I samråd med Samarbeidskomitéen for DNA og LO ble det derfor besluttet å oppløse utvalget.

Organisasjonsarbeidet.

Agitasjonsutvalget holdt 12 møter i 1961 og 13 møter i 1962. I 1961 ble organisasjonsarbeidet sterkt preget av valget og i 1962 av partijubiléet. (Se eget avsnitt.)

Vervekampanje.

Den vervekampanjen som ble avsluttet til landsmøtet 1961 ga et nettoresultat på 10 498 nye medlemmer.

Høsten 1962 ble det satt i gang en ny vervekampanje under mottoet «Hvert medlem tegner et nytt medlem». Denne kampanjen vil bli avsluttet til landsmøtet 1963.

Organisasjonskomité.

En organisasjonskomité har vært i virksomhet for å ta opp organisasjonssaker. Med i denne komitéen har vært:

Björg Bergh, Rolf Hansen, Einar Strand, Trygve Aakervik, Frank Andersen, Reiulf Steen. Oscar Brattlie var med til han sluttet som sekretær.

Det har vært holdt fem møter i 1961 og to i 1962.

Komiteén har drøftet møteprogram for partilag og kvinnelag, organisasjonsproblemer, organisasjonsform i et fylke, bostedsgrupper, «Søkelys på organisasjonen», organisasjonsomlegging i Oslo, utgivelse av håndbok i praktisk organisasjonsarbeid.

Håndbok.

Redaktør Alf Skåum har skrevet en ny håndbok i praktisk organisasjonsarbeid. Den er kalt «Slik kan det gjøres» og blir et supplement til «Tillitsmannen». Det er laget et møteprogram med bakgrunnsstoff fra håndboka.

Møteprogram.

Partikontoret har laget forslag til møteprogram for partilaga. I 1962 ble forslagene laget i en folder og kalt «Møtetips».

Tillitsmannen kom ut med 3 nummer i 1960 og fire nummer i 1962.

Høsten 1962 ble *Tillitsmannen* lagt om og kommer nå ut i et lite avisformat, trykt på avispapir. Den trykkes i et opplag på 18 500 og sendes partiavdelingene, og om lag 14 500 kontakter på arbeidsplassene.

Storting og Regjering kom ut med 5 nummer i 1961 og 3 nummer i 1962. Opplaget er 1000 eksemplarer.

Partiets distriktssekretærer.

Som distriktssekretærer fungerer nå følgende:

Østfold	Torbjørn Kultorp
Oslo	Ivar Mathisen
	Rolf Hansen
	Johan Wikeby
	Knut Williams
Akershus	Trygve Aakervik
	Johan Wikeby
Hedmark	Alfred Gulbrandsen
Oppland	Tormod Kristiansen
Buskerud	Odd Besserud
Vestfold	Willy Jansen
Telemark	Olav Verpe
Agder fylkene	Rolf Larsen
Rogaland	Bjørn Brotangen
Hordaland	Osvald Eikemo

Bergen	Harry Hansen
Sogn og Fjordane	Olav Børnes
Møre og Romsdal	Sigvart Grøvdal
Sør-Trøndelag	Øyvind Haagenstad
Nord-Trøndelag	Fredrik Hveding
Nordland	Ole Ormseth
Troms	Hedly Kjersem
Øst-Finnmark	Erling Arvola

Forandring i perioden.

Østfold:	Oscar Brattlie er sluttet og i hans sted er ansatt Torbjørn Kultorp, Skjeberg.
Oslo:	Johan Wikeyby. I tillegg er Knut Williams, Oslo, ansatt.
Akershus:	Etter Johan Jensruds død ble Trygve Aakervik, som var sekretær for Asker og Bærum, tilsatt som fylkessekretær. Som ny sekretær for Asker og Bærum er tilsatt John Sundhagen, Oslo.
Buskerud:	Knut Jagland er sluttet og i hans sted er ansatt Odd Besserud, Lillehammer.
Vestfold:	Alf Skåum er sluttet og i hans sted er ansatt Willy Jansen, Sandefjord.
Aust- og Vest-Agder:	I disse fylkene er det i perioden foretatt en omorganisering av sekretærordningen. Kristen Walvik som var ansatt i Aust-Agder er sluttet. Det har også Ragnar Kvåle som var sekretær i Vest-Agder. Som ny sekretær med begge Agderfylkene som arbeidsområde er tilsatt Rolf Larsen, Risør.
Rogaland:	Rolf Kaldahl er sluttet og i hans sted er tilsatt Bjørn Brotangen, Horten.
Møre og Romsdal:	Sekretærordningen er omorganisert. Asbjørn Jordal, som var sekretær for Nordmøre og Romsdal, er sluttet. Det har også Magne Nedregaard som var sekretær for Sunnmøre. Som ny sekretær er ansatt Sigvart Grøvdal, Molde. Han har hele fylket som arbeidsområde.
Sør-Trøndelag:	Trygve Bjerkaker er sluttet. I hans sted er tilsatt Øyvind Haagenstad, Trondheim.
Troms:	Edmund Eriksen er sluttet. I hans sted er tilsatt Hedly Kjersem, Tromsø.

Perioden har vært preget av store forandringer når det gjelder status av distriktssekretærer.

Partiet vil gjennom beretningen takke følgende sekretærer for innsatsen i den tiden de var i partiets tjeneste:

Oscar Brattlie, Nils Haave, Knut Jagland, Alf Skåum, Kristen Walvik, Ragnar Kvåle, Rolf Kaldahl, Asbjørn Jordal, Magne Nedregaard, Trygve Bjerkaker og Edmund Eriksen.

Sekretærenes lønns- og arbeidsforhold.

I samband med de lønnsreguleringer som har foregått i arbeidslivet for øvrig, er det også sluttet avtale med partiets distriktssekretærer. Avtalen bygger på statens lønnsregulativ. Det er også opprettet pensjonsordning gjennom forsikringsselskapet «Samvirke».

Arbeidet blant studerende ungdom.

Den 27. februar 1961 ble studentutvalget i partiet reorganisert og fikk denne sammensetningen: Bjørn Skau, Reiulf Steen, Øystein Oppdal, Finn Fostervoll, Einar Olsen og Paul Engstad. I perioden har Øystein Oppdal, Finn Fostervoll og Einar Olsen gått ut av utvalget og Hans Stokland, Ulf Sand og Arvid Jacobsen er kommet med.

Utvalget har hatt flere møter for å drøfte organiseringen av arbeidet blant studentene. Arbeiderpartiets Studentlag hadde i 1961 kontakt med Sosialistisk Studentforbund for å forsøke å komme fram til en ordning, men forhandlingene førte ikke fram. I desember 1961 ble det lagt opp en plan for det videre arbeidet blant studentene. Planen ble godkjent av Sentralstyret.

Den 8. april 1962 ble det arrangert en konferanse på Haraldsheim i Oslo for å drøfte studentarbeidet i arbeiderbevegelsen. Bjørn Skau innledet. Statsråd Helge Sivertsen innledet om skole og universitet i framtiden. Det var deltakere fra Oslo, Elverum, Tønsberg, Levanger, Stavanger, Bergen, Trondheim og Hamar til stede. Det ble vedtatt å arbeide for eventuelt å danne et studentforbund. Et arbeidsutvalg ble satt ned for å utforme det videre arbeid.

Den 8. og 9. desember 1962 ble det i Folkets Hus, Oslo, holdt en studentkonferanse. Studentarbeidet i arbeiderbevegelsen ble diskutert etter innledning av Bjørn Skau og statsminister Einar Gerhardsen innledet om «Oppgaver i norsk politikk».

På konferansen ble det vedtatt å danne Fritt Forum, arbeiderbevegelsens studentforbund. Forbundet er en sammenslutning av studenter og elever ved universitetet, høgskoler, lærerskoler og til-

svarende utdanningssteder. Ingen lag eller medlemmer av lag kan stå tilsluttet andre politiske organisasjoner enn Det norske Arbeiderparti og Arbeidernes Ungdomsfylking.

Den første formannen i forbundet ble Ulf Sand.

Det ble vedtatt å opprette et samarbeidsutvalg med DNA og AUF. Paul Engstad er DNA's representant i dette samarbeidsutvalget.

Skolesekretær.

Den 9. oktober 1961 vedtok Sentralstyret at det skulle tilsettes en sekretær med arbeidsområde skoleungdom, studenter og akademikere. Sekretæren bør være ansatt av AUF og knyttet til AUF-kontoret. Senere ansatte AUF Arvid Jacobsen i denne stillingen. Finansieringen søkes løst sammen med fagforbundene.

Organisasjonsarbeidet har også omfattet andre tiltak som er omtalt i andre avsnitt i beretningen.

Kommunalt arbeid.

Landskommunalutvalget besto fram til landsmøtet i 1961 av:

Arbeidsutvalg: Henry Jacobsen, Moss, formann, Gunnar Nielsen, Oslo, Arthur Karlsen, Oslo, Th. Kinn, Fet, Rudolf Hedemann, Vang. De øvrige medlemmer var: Knut Tjønneland, Bergen, Olav Vegheim, Gjerpen, Gunnar Kyrkjebø, Vestfossen, Olav Gjærevoll, Trondheim, P. C. Reinsnes, Sortland, Hjalmar Romslo, Haus, Andreas Cappelen, Oslo, Aagot Bakke Hansen, Horten og Magnhild Hagelia, Øyestad.

Etter landsmøtet i 1961 har landskommunalutvalget hatt denne sammensetning:

Arbeidsutvalg: Henry Jacobsen, Moss, formann, Ole Nilsedalen, Ådal, Gunnar Nielsen, Oslo, Arthur Karlsen, Oslo (død 23. oktober 1961) og Knut Tjønneland, Bergen.

De øvrige medlemmer er: Oskar Skogly, Fåberg, Andreas Cappelen, Oslo, Olav Gjærevoll, Trondheim, Hjalmar Romslo, Ytre Arna, Bjarne Holen, Storelvdal, Odlag Kristiansen, Stavanger, Engly Lie, Vennesla, Kåre Hansen, Tromsøysund, Ruth Bremseth, Stjørdal og Åsmund Faremo, Bygland.

Arbeidsutvalget har holdt 7 møter og landskommunalutvalget 1 møte i perioden. Blant annet har følgende saker vært behandlet: Endringer i Kommunevalgloven, forslag til forandring av partiets lover — kommunegruppene og partiet, kommunens økonomiske stilling, kommuneinndelingsspørsmål og forberedelsene til kommunevalget i 1963.

Ved siden av den løpende konsulentvirksomhet har arbeidet ved partiets kommunalkontor vært preget av de mange spørsmål som har reist seg i forbindelse med kommunesammenslutninger.

I forbindelse med kommunesammenslutning har det i perioden vært holdt følgende ekstraordinære kommunevalg:

1961:

Frogn (Frogn/Drøbak), *Sørum* (Sørum/Blaker), *Skedsmo* (Lillestrøm/Skedsmo), *Gran* (Gran/Brandbu), *Gausdal* (Vestre- og Østre Gausdal), *Søndre Land* (Søndre Land/Fluberg), *Nordre Land* (Nordre Land/Torpa), *Nore — Uvdal* (Nore/Uvdal), *Valle* (Valle/Hylestad), *Lillesand* (Lillesand/Høvåg/V. Moland), *Landvik* (Landvik/Eide), *Moland* (Austre Moland/Stokken/Flostad), *Levanger* (Levanger/Frol/Skogn/Åsen), *Inderøy* (Inderøy/Røra/Sandvollan), *Stjørdal* (Stjørdal/Skatval/Lånke/Hegra), *Vefsn* (Mosjøen/Vefsn/Drevja/Elsfjord), *Dønna* (Nordvik/Dønnes), *Ballangen*.

Resultatet ble at Arbeiderpartiet beholdt flertallet i 9 kommuner, erobret flertallet i 1 kommune, mens 8 kommuner fortsatt har borgerlig flertall.

1962:

Vestvågøy (Hol/Buksnes/Borge/Valberg), *Sortland* (overføring av Eidsfjordområdet fra Hadsel), *Orkdal* (Orkland/Orkdal/Orkaner/Geitastrand), *Hof* (Hof/Åsnes), *Bømlo* (Bremnes/Moster/Bømlo), *Luster* (Hafslo/Jostedal/Luster), *Kvinesdal* (Feda/Kvinesdal/Fjotland), *Lyngdal* (Lyngdal/Kvås/Austad), *Hægebostad* (Eiken/Hægebostad).

Mandatfordelingen viser at A som tidligere har flertallet i 2 og de borgerlige i de resterende 7 kommuner.

Allerede høsten 1962 ble det utarbeidet retningslinjer for lokale politiske regnskaper og valgprogrammer. Videre er det utarbeidet en del informasjonsmateriell til programutvalgene. Som en første opptakt til valgforberedelsene ble det høsten 1962 av fylkes- og kretspartiene arrangert ca. 70 distriktskonferanser. Konferanser hvor både de organisasjonsmessige og politiske arbeidsoppgavene i forbindelse med kommunevalget 23. september 1962 ble drøftet.

Kommunal-Nytt er kommet ut med 10 nummer i 1962 — hvorav to dobbeltnummer. På grunn av den vanskelige økonomiske situasjon ble det fra 1. januar 1962 gjennomført en abonnementspris på kr. 5.00 pr. år for bladet.

Faglig-politisk arbeid.

I perioden 1961—62 har det faglig-politiske samarbeid blitt forsterket på en rekke områder. Ved stortingsvalget 1961 ble det et sterkere innslag fra fagorganisasjonen enn ved tidligere valg. Både sentralt og lokalt ble det satt i verk tiltak som hadde stor betydning i valget.

De fleste distrikter har nå ajourført og fornyet kontaktnettet, og Tillitsmannen og annet materiell er sendt kontaktene på arbeidsplassen.

Vårt vesentlige faglig-politiske arbeid har vært kurs og konferansevirksomheten. En rekke faglig-politiske kurs og konferanser er holdt over hele landet. De fleste har vært helgekurs, men det er også holdt en del ukeskurs. Kursene og konferansene har vært lagt opp som informasjonstiltak om aktuelle politiske spørsmål som særlig interesserer de fagorganiserte.

Det faglig-politiske utvalg ble utvidet i 1961 med representanter fra fagforbundene og med et arbeidsutvalg bestående av:

Karsten Torkildsen, formann, Einar Strand, sekretær, Paul Engstad og Olav Nordskog som medlemmer av utvalget. Etter at Karsten Torkildsen har fratrudd, består det nye arbeidsutvalg av:

Tor Aspengren, formann, Einar Strand, sekretær og Olav Nordskog.

Det kollektive medlemskap har vært stabilt i perioden.

Medlemsoversikt.

Fylkes/kretsparti	Antall herreds- og bykommuner	Antall herreds- og bypartier	Antall avdelinger	Antall medlemmer 1961	Antall medlemmer 1962
Østfold	31	33	53	8 481	9 989
Akershus	28	29	170	8 362	8 362
Hedmark	31	31	189	7 909	7 909
Gudbrandsdal	14	14	56	2 171	2 172
Vest-Oppland	29	21	91	4 039	4 039
Buskerud	26	27	195	8 183	8 183
Vestfold	36	23	99	8 604	8 604
Telemark	21	29	128	6 106	6 221
Aust-Agder	39	26	38	1 978	1 978
Vest-Agder	5	34	10	2 395	2 395
Rogaland	54	39	44	5 054	5 327
Hordaland	54	46	41	2 354	2 354
Sogn og Fjordane ...	37	35	49	2 590	2 939
Sunnmøre	25	18	27	1 022	1 035
Romsdal	117	10	16	683	683
Nordmøre	22	20	59	3 241	3 241
Sør-Trøndelag	53	48	153	9 860	9 860
Inn-Trøndelag	19	22	74	3 417	3 417
Namdal	21	23	30	1 914	1 914
Sør-Helgeland	7	8	15	320	320
Nord-Helgeland ...	18	20	31	1 598	1 598
Salten	14	15	67	1 488	1 488
Ofoten	7	7	26	1 444	1 444
Vesterålen	8	7	29	470	511
Lofoten	8	9	15	304	304
Sør-Troms	13	15	26	531	531
Nord-Troms	22	19	61	1 236	1 277
Vest-Finnmark	13	12	34	893	1 027
Øst-Finnmark	10	12	20	1 001	1 027
Bergen	1	1	11	3 777	3 777
Oslo	1	1	100	63 374	58 916
	694	654	1 957	164 799	162 842

Vedtakene om «Orientering-saken».

Medlemmene av Orienterings styre og redaksjonsutvalg fikk gjennom Oslo Arbeiderparti og Bærum Arbeiderparti beskjed om at de ikke kan være medlemmer av partiet hvis de fortsetter sitt aktive arbeid i Orientering. Meddelelsen var i overensstemmelse med vedtak i Sentralstyret og landsstyret.

Oslo Arbeiderparti førte forhandlinger med fire av styremedlemmene i Orientering for å finne en ordning slik at medlemmene i styret og redaksjonsutvalget kunne fortsette i partiet, men forhandlingene førte ikke fram.

I skriv av 22. mars 1961 meddelte Oslo Arbeiderparti til Sentralstyret at «Orientering-saken» var ferdigbehandlet. Følgende var gitt beskjed om at de ikke lenger kan betraktes som medlemmer av Det norske Arbeiderparti: Finn Gustavsens, Ola Bonnevie, Knut Løfsnes, Peder Ødegård, Leif E. A. Michelsen, Ragnar Vold og Per Aavatsmark.

Saken kom opp til debatt på landsmøtet i 1961. Redaksjonskomitéen la fram en enstemmig innstilling som ble vedtatt mot 10 stemmer. De 10 stemte på et forslag fra Finn Andersen som gikk ut på at saken skulle sendes tilbake til landsstyret med anmodning om å finne en løsning, slik at de som ønsket å fortsette sitt medlemskap, kan få komme tilbake.

Vedtaket som landsmøtet godtok, hadde denne ordlyd:

«Landsmøtet godkjenner de vedtak som er fattet av landsstyret, Sentralstyret, Oslo Arbeiderparti og Bærum Arbeiderparti.

Landsmøtet vil understreke at det er og skal være full menings- og ytringsfrihet i Arbeiderpartiet. Men når denne frihet misbrukes til systematiske og ondartede angrep på praktisk tatt hele Arbeiderpartiets politikk, slik den er fastlagt av partiets høyeste myndighet, landsmøtet, faller grunnlaget for medlemskap i partiet bort.

Landsmøtet henstiller innstendig til de medlemmer av Orienteringsgruppa som føler seg solidarisk med arbeiderbevegelsen å innstille en virksomhet som skader Det norske Arbeiderparti og svekker og splitter arbeiderbevegelsen.

Forslagene fra Karl Evang, Trygve Bull og Finn Andersen avvises av landsmøtet.

Norsk arbeiderbevegelse står foran et valg av største betydning for den videre utvikling i vårt land. I denne situasjon vil Landsmøtet alvorlig advare mot enhver politisk virksomhet som tar sikte på å splitte bevegelsens enhet. Samhold er og blir vår styrke.»

Stortingsvalget 1961.

Stortingsvalget 1961 ga et lite tilbakeslag for partiet. Vår prosentvise andel av stemmene gikk ned fra 48,33 til 46,76 prosent. Arbeiderpartiets representasjon på Stortinget gikk ned fra 78 til 74.

Valgdeltakelsen var 79,07 prosent, som er 5,39 prosent høyere enn i 1957. Vi fikk over 50 prosent av stemmene i åtte fylker — mot ti ved valget i 1957.

Et nytt parti, Sosialistisk Folkeparti, deltok ved valget og fikk to mandater. Her gjengis landsresultatet og resultatet i de enkelte valgdistrikter:

	1961	1957	+	1961	1957	Anm.
			÷			
A.....	860 526	865 599	÷ 5 149	46,76	48,33	
K.	53 678	60 058	÷ 6 382	2,91	3,35	
S.F.	43 996			2,39		
V.....	132 429	171 389	÷ 38 978	7,20	9,57	
Kr.F.	171 451	183 225	÷ 11 972	9,32	10,23	
S.	125 643	166 784	÷ 29 118	6,83	8,64	
H.	354 369	339 184	+ 52 974	19,26	16,83	

I seks fylker har partiet muligheter for å klare ett mandat til. I *Østfold*, trenger vi 2092 stemmer for å ta en representant fra Høyre. I *Oppland* trenger vi 1196 stemmer for å ta Høyres siste mann. I *Telemark* må vi ha 791 stemmer for å klare Kristelig Folkepartis siste mann. I *Bergen* mangler vi 1297 for å ta en representant fra fellelista Høyre, Kristelig Folkeparti. I *Rogaland* trenger vi 1971 stemmer for å ta Kristelig Folkepartis siste mann, og i *Nordland* må vi ha 846 stemmer for å ta Kristelig Folkepartis mann.

Resultatene for fylkene.

Oslo.						
	1961	1957	+	%	%	Anm.
			÷	1961	1957	
A.....	123 136	129 456	÷ 6 321	42,8	46,5	
H.	110 862	106 385	+ 4 473	38,5	38,2	
K.	7 481	11 407	÷ 3 926	2,6	4,1	
Kr.F.	15 258	15 054	+ 204	5,3	5,4	
V.....	12 811	16 039	÷ 3 231	4,5	5,8	
S.F.	18 117			6,3		
	287 665	278 341		100,0	100,0	

Oslo:

1. Statsminister Einar Gerhardsen A
2. Stortingsrepresentant konsulent Kåre Willoch H

3.	Formann i LO Konrad Nordahl	A
4.	Stortingsrepr. avd.bestyrer Berte Rognerud	H
5.	Stortingsrepresentant Rakel Seweriin	A
6.	Stortingsrepresentant professor Erling Petersen	H
7.	Redaktør Finn Moe	A
8.	Stortingsrepresentant, kjøpmann Reidar Bruu	H
9.	Statsråd Trygve Bratteli	A
10.	Finn Gustavsen	SF
11.	Stortingsrepr. dr. theol. & philos. Per Lønning	H
12.	Cand. oecon. stortingsrepr. Aase Lionæs	A
13.	Redaktør Egil Aarvik	Kr. F.

Østfold.

	1961	1957	+	%	%	Anm.
			÷	1961	1957	
A.....	62 845	60 249	+ 2 593	55,5	55,6	
H.....	21 645	19 768	+ 1 877	19,1	18,2	
K.....	3 532	2 982	+ 548	3,1	2,8	
Kr.F.....	12 630	12 935	÷ 305	11,2	11,9	
Sp.+V....	12 507	*) 12 472	+ 33	11,1	11,5	*) Sp. + V. tils.
	113 159	108 406		100,0	100,0	

Østfold;

1.	Redaktør Nils Hønsvold, Sarpsborg	A
2.	Skogsarbeider Ingvar Bakken, Øymark	A
3.	Stortingsmann, o. r. sakfører Sverre Stray, Moss	H
4.	Kontorsjef Henry Jacobsen, Moss	A
5.	Rektor Lars Korvald, Råde	Kr. F.
6.	Husmor Martha Johannessen, Torsnes	A
7.	Skogbruker og ambassadør Erik Braadland, Idd	SP
8.	Stortingsmann, lærer Erling Fredriksfryd, Halden	H

Akershus.

	1961	1957	+	%	%	Anm.
			÷	1961	1957	
A.....	59 527	57 813	+ 1 711	46,8	50,3	
H.....	30 496	25 466	+ 5 029	24,0	22,2	
K.....	3 060	4 083	÷ 1 023	2,4	3,5	
Kr.F.....	7 725	7 717	+ 6	6,1	6,7	
Sp.....	12 177	11 301	+ 876	9,5	9,8	
V.....	7 623	8 579	÷ 956	6,0	7,5	
S.F.....	6 537			5,2		
	127 145	114 959		100,0	100,0	

Akershus:

1. Utenriksminister Halvard M. Lange, Oslo	A
2. Stortingsmann, lagmann John Lyng, Oslo	H
3. Bygningssnekker Hartvig Svendsen, Ski	A
4. Husmor og jordbruker Liv Tomter, Nes	A
5. Siviløkonom Kristian Asdahl, Bærum	H
6. Stortingsmann, bonde Hans Borgen, Fet	SP
7. Sporvognsfører Thor Fossum, Bærum	A

Hedmark.

	1961	1957	+	%	%	Anm.
			÷	1961	1957	
A.....	57 498	56 004	+ 1 484	60,0	59,8	
H.....	9 691	9 213	+ 478	10,1	9,8	
K.....	8 067	7 674	+ 392	8,4	8,2	
Sp.....	17 318	15 023	+ 2 294	18,1	16,0	
V.....	3 244	2 212	+ 1 031	3,4	2,4	
Kr.F.....	Ikke liste	3 604			3,8	
	95 818	93 730		100,0	100,0	

Hedmark:

1. Kontorist Harald Johan Løbak, Trysil	A
2. Gårdbruker Reidar Magnus Aamo, Os	A
3. Gårdbruker Ole Rømer Aagaard Sandberg, Furnes	SP
4. Bedriftsrevisor Otto Dahl, Hamar	A
5. Husmor Haldis Tjernsberg, Vinger	A
6. Oberst Alv Kjøs, Løten	H
7. Kommunerevisor Odvar Nordli, Stange	A
8. Husmor Karen Grønn-Hagen, Tynset	SP

Oppland.

	1961	1957	+	%	%	Anm.
			÷	1961	1957	
A.....	47 379	47 812	÷ 436	56,4	56,0	
H.....	7 556	8 513	÷ 957	9,0	10,0	
K.....	2 564	2 557	+ 7	3,1	3,0	
Kr.F.....	5 584	6 410	÷ 826	6,7	7,5	
Sp.+V....	20 875	*)20 033	+ 839	24,8	23,5	*) Sp. + V. tils.
	83 958	85 325		100,0	100,0	

Oppland:

1. Distriktssekretær Oskar Skogly, Fåberg	A
2. Skogsarbeider, småbruker Gunnar Kalrasten	A

3. Gårdbruker Einar Hovhaugen, Ringeby	SP
4. Rektor, småbruker Thorstein Treholt, Brandbu	A
5. Gårdbruker Trond Halvorsen Wirstad, Lunner	SP
6. Gårdbruker Torger Hovi, Øystre Slidre	A
7. Disponent Guttorm Granum, Gjøvik	H

Buskerud.

	1961	1957	+	%	%	Anm.
			÷	1961	1957	
A.	52 696	51 613	+ 1 082	56,1	56,4	
H.	19 888	17 886	+ 2 002	21,1	19,6	
K.	4 000	4 392	÷ 392	4,3	4,8	
Kr.F.	5 429	5 797	÷ 368	5,8	6,3	
Sp.	9 308	9 608	÷ 300	9,9	10,5	
V.	2 522	2 229	+ 293	2,7	2,4	
	93 843	91 525		100,0	100,0	

Buskerud:

1. Skattekrever Olaf Fredrik Watnebryn, Drammen	A
2. Jernbanefullmektig Ragnar Karl Viktor Christiansen, Nedre Eiker	A
3. Ingeniør Bernt Ingvaldsen, Drammen	H
4. Husmor Guri Johannessen, Hol	A
5. Skogsarbeider Gunnar Mykstu, Rollag	A
6. Gårdbruker Botolv Bråtalen, Ål	SP
7. Gårdbruker, forstkandidat Olaf Knudsen, Sigdal	H

Telemark.

	1961	1957	+	%	%	Anm.
			÷	1961	1957	
A.	40 567	43 552	÷ 2 989	50,9	56,2	
H.	9 098	*)13 586		11,4	17,5	*) Fellesliste H. + Sp.
K.	2 520	2 652	÷ 133	3,2	3,4	
Kr.F.	8 273	8 331	÷ 58	10,4	10,8	
Sp.	5 249	*)		6,6		*) Fellesliste Sp. + H.
V.	9 392	9 388	+ 3	11,8	12,1	
S.F.	4 513			5,7		
	79 612	77 509		100,0	100,0	

Telemark:

1. Typograf Sverre Løberg, Skien	A
2. Fabrikkarbeider Harald Selås, Tinn	A

3. Baneformann Eigil Liane, Kragerø A
4. Sokneprest T. A. Tande, Sannidal V
5. Skogbruker Sveinung O. Flaaten, Heddal H
6. Redaksjonssekretær Jørgen Grave, Drangedal Kr. F.

Vestfold.

	1961	1957	+	%	%	Anm.
			÷	1961	1957	
A.....	44 108	43 838	+	359	46,7	47,8
H.....	28 885	*)31 890		30,5	34,9	*) Fellesliste H.+Sp.
K.....	1 829	1 622	+	195	1,9	1,7
Kr.F.....	5 950	6 172	÷	237	6,3	6,7
Sp.....	7 226	*)		7,7		*) Fellesliste Sp.+H.
V.....	6 569	8 226	÷	1 667	6,9	8,9
	94 567	91 748		100,0	100,0	

Vestfold:

1. Personalsjef Asbjørn Lillås, Nøtterøy A
2. Stortingsrep. lærer J. Møller Warmedal, Nøtterøy H
3. Byråsjef Reidar Strømdahl, Skoger A
4. Stortingsrepr. kjøpmann Bjarne Støtvig, Larvik H
5. Jerndreier Johan Andersen, Horten A
6. Husmor Gunvor Eker, Larvik A
7. Gårdbruker Rolf Schjerven, Lardal H

Aust-Agder.

	1961	1957	+	%	%	Anm.
			÷	1961	1957	
A.....	16 801	16 813	÷	15	43,8	43,9
H.....	7 066	6 188	+	877	18,4	16,2
K.....	324	363	÷	39	0,9	0,9
Kr.F.....	6 433	5 802	+	632	16,8	15,2
V.+Sp. ...	7 719	*)9 120		20,1	23,8	*) V. + Sp. tils.
	38 343	38 286		100,0	100,0	

Aust-Agder:

1. Revisor Magnhild Hagelia, Fjære A
2. Disponent Bjarne Henriksen, Arendal A
3. Lensmann Berge H. Kringlebotn, Sønedeled V
4. Skipsreder Alfred I. Thommesen, Flosta H

Vest-Agder.

	1961	1957	+	%	%	Anm.
			÷	1961	1957	
A.....	18 569	18 092	+ 477	34,8	34,2	
H.	7 676	6 680	+ 994	14,4	12,6	
K.	741	665	+ 75	1,3	1,3	
Kr.F.....	7 684	6 569	+ 1 113	14,4	12,4	
V.+Sp....	18 770	*)20 856		35,1	39,5	*)Sp.+V. tils. 1957
	53 440	52 862		100,0	100,0	

Vest-Agder:

1. Statsråd Jens Haugland, Kristiansand A
2. Stortingsmann, bonde Bent Røyseland, Holum V
3. Stortingsmann, forretn.fører Ole Jørgensen, Vennessla .. A
4. Rektor Haakon Sløgedal, Søgne Kr. F.
5. Bonde Olai Eikeland, Vennessla SP

Rogaland.

	1961	1957	+	%	%	Anm.
			÷	1961	1957	
A.....	41 995	41 220	+ 774	36,1	36,7	
H.	20 556	17 971	+ 2 583	17,7	16,0	
K.	1 922	1 916	+ 6	1,6	1,7	
Kr.F.....	18 843	18 060	+ 782	16,2	16,1	
Sp.	12 924	12 382	+ 540	11,1	11,0	
V.....	20 142	20 700	÷ 561	17,3	18,5	
	116 382	112 249		100,0	100,0	

Rogaland:

1. Redaktør Trond Hegna, Stavanger A
2. H.r.advokat Ole Bergesen, Stavanger H
3. Gårdbruker Lars Ramndal, Mosterøy V
4. Fabrikkarbeider Jakob Martinus Remseth, Sauda A
5. Rektor Kjell Bondevik, Sauda Kr. F.
6. Rektor Bjarne Undheim, Time SP
7. Husmor Sunniva Hakestad Møller, Haugesund H
8. Soussjef Fredrik Hellesen, Haugesund A

Hordaland.

	1961	1957	+	%	%	Anm.
			÷	1961	1957	
A.....	37 118	37 608	÷ 491	36,1	38,2	
H.....	13 522	11 483	+ 2 039	13,2	11,7	
K.....	1 258	1 826	÷ 568	1,2	1,9	
Kr.F.....	19 020	20 098	÷ 1 080	18,5	20,4	
Sp.....	10 831	10 563	+ 268	10,6	10,7	
V.....	17 374	16 838	+ 535	16,9	17,1	
S.F.....	3 569			3,5		
	102 692	98 416		100,0	100,0	

Hordaland:

1. Kjemiker Jakob Martin Pettersen, Odda A
2. Kommuneingeniør Torstein Kvamme, Voss Kr. F.
3. Fylkesagronom Knut Ytre-Arne, Fana V
4. Bonde Isak Larsson Flatabø, Kvam A
5. Forvalter Lorentz Christian Langberg Holm, Kvinnherad H
6. Bonde Lars Leiro, Voss SP
7. Sokneprest Hjalmar Olai Storeide, Moster A
8. Disponent Lars Amandus Aasgard, Lindås Kr. F.
9. Bonde, banksjef Olav Hordvik, Åsane V
10. Husmor, lærerinne Margit Tøsdal, Os A

Bergen.

	1961	1957	+	%	%	Anm.
			÷	1961	1957	
A.....	30 952	29 378	+ 1 574	49,20	47,00	
H.+Kr.F..	19 409	*)21 020	÷ 1 611	30,77	33,63	*)H.+Kr.F. tils.
K.....	2 450	2 548	÷ 98	3,94	4,13	
V.....	10 151	9 530	+ 621	16,09	15,24	
	62 962	62 476		100,0	100,0	

Bergen:

1. Stortingspresident Nils Langhelle A
2. Professor Edvard Hambro H
3. Stortingsmann, redaktør Torstein Selvik A
4. Stortingsmann Gunnar Garbo V
5. Generalsekretær Oliver Dahl-Goli Kr. F.

Sogn og Fjordane.

	1961	1957	+	%	%	Anm.
			÷	1961	1957	
A.....	16 114	16 424	÷	314	35,0	35,2
H.....	6 225	5 500	+	724	13,5	11,8
Kr.F.....	6 936	6 707	+	229	15,0	14,4
Sp.....	9 554	10 096	÷	545	20,7	21,6
V.....	7 258	7 912	÷	656	15,8	17,0
	46 087	46 639		100,0	100,0	

Sogn og Fjordane:

1. Sorenskriver Einar Stavang, Førde A
2. Bonde og ordfører John Austrheim, Gloppen SP
3. Kontorsjef Hans Offerdal, Lærdal A
4. Redaktør, ordfører Ludvig Botnen, Florø V
5. Skoleinspektør Hans Ommedal, Gloppen Kr. F.

Møre og Romsdal.

	1961	1957	+	%	%	Anm.
			÷	1961	1957	
A.....	34 124	37 166	÷	3 046	34,7	38,1
H.....	9 340	8 377	+	962	9,5	8,6
K.....	733	860	÷	127	0,7	0,9
Kr.F.....	20 845	21 601	÷	757	21,2	22,1
Sp.....	13 342	12 438	+	904	13,6	12,7
V.....	15 849	17 167	÷	1 319	16,1	17,6
S.F.....	4 144				4,2	
	98 377	97 609		100,0	100,0	

Møre og Romsdal:

1. Småbruker, snekker Anders Sæterøy, Surnadal A
2. Disponent Einar Hareide, Hareid Kr. F.
3. O.r. sakfører Peter Kjeldseth Moe, Ørsta A
4. Skoledirektør Kristian Langlo, Ålesund V
5. Gårdbruker Olav Langeland, Borgund SP
6. Gårdbruker Knut Toven, Nesset Kr. F.
7. Fisker og småbruker Ivar Kornelius Eikrem, Nord-Aukra A
8. Sogneprest Sverre Bernhard Nybø, Vanylven H
9. Gårdbruker Sivert Todal, Aure V
10. Kontorsjef Claus Neergaard, Kristiansund A

Sør-Trøndelag.

	1961	1957	+	%	%	Anm.
			÷	1961	1957	
A.	54 244	53 460	+	780	50,3	
H.	19 896	18 636	+	1 259	18,4	
K.	4 317	4 228	+	87	4,0	
Kr.F.	10 692	11 486	÷	794	9,9	
Sp.+V.	15 951	*) 18 856	÷	2 907	14,8	*) Sp.+V. tils.
Frie V.	2 358				2,2	
N.S.D.	478				0,4	
	107 936	106 666		100,0	100,0	

Sør-Trøndelag:

1. Statsråd Nils Lysø, Jøssund A
2. Lagerarbeider Håkon Armand Menzoni Johnsen, Trondheim A
3. Avdelingssjef Otto Lyng, Trondheim H
4. Fylkesagronom Per Borten, Flå SP
5. Steinhugger Johan Sigurd Karlsen, Strinda A
6. Småbruker Ivar Johan Unsgård, Tydal A
7. Bonde Kristoffer Rein, Stadsbygd Kr. F.
8. Småbruker og fisker Martin Skaaren, Kvenvær H
9. Sekretær Andreas Wormdahl, Trondheim A
10. Lensmann Oddmund Hoel, Oppdal V

Nord-Trøndelag.

	1961	1957	+	%	%	Anm.
			÷	1961	1957	
A.	26 638	27 104	÷	468	47,8	
H.	3 256	2 684	+	571	5,8	
K.	1 541	1 272	+	269	2,8	
Kr.F.	4 840	4 713	+	127	8,7	
Sp.	13 362	12 914	+	447	24,0	
V.	6 042	6 317	÷	277	10,9	
	55 679	55 004		100,0	100,0	

Nord-Trøndelag:

1. Stortingsmann, smed Gunvald Engelstad, Verran A
2. Stortingsmann Jon Leirfall, Hegra SP
3. Stortingsmann, småbruker Leif Granli, Frol A
4. Journalist Guttorm Hansen, Namsos A
5. Stortingsmann Inge E. Bartnes, Beitstad SP
6. Bonde Bjarne Lyngstad, Inderøy V

Nordland.

	1961	1957	+	%	%	Anm.
			÷	1961	1957	
A.....	49 675	52 486	÷ 2 814	49,1	54,1	
H.	14 904	14 612	+ 290	14,7	15,1	
K.	2 266	3 609	÷ 1 343	2,2	3,7	
Kr.F.....	11 659	10 445	+ 1 214	11,5	10,8	
Sp.	10 318	9 587	+ 729	10,2	9,9	
V.....	5 307	6 227	÷ 920	5,3	6,4	
S.F.	7 116			7,0		
	101 245	96 966		100,0	100,0	

Nordland:

1. Prost Kolbjørn Sigurd Verner Varmann, Tysfjord A
2. Arbeider Pærelius Hjalmar Bang Berntsen, Nord-Rana A
3. Disponent, major Håkon Kyllingmark, Svolvær H
4. Fisker, småbruker Sigurd Lund Hamran, Moskenes A
5. Gårdbruker, klokker Hans Berg, Bodin Kr. F.
6. Gårdbruker, distriktssjef Erling Engan, Saltdal SP
7. Gårdbruker, poståpner Jonas Enge, Sømna A
8. Gårdbruker Per Ovald Reinsnes, Sortland A
9. Reisesekretær Asbjørn Holm, Langenes SF
10. Fiskeskipper Harald Kristian Warholm, Brønnøysund H
11. Husmor Margith Munkebye, Bodø A
12. Gårdbruker, distriktssjef Edmund Konvald Fjærvold, Stokmarknes Kr. F.

Troms.

	1961	1957	+	%	%	Anm.
			÷	1961	1957	
A.....	27 550	27 470	+ 33	54,34	54,84	
H.	8 045	6 902	+ 1 142	15,89	13,78	
K.	1 373	1 564	÷ 191	2,71	3,12	
Kr.F.....	3 650	4 258	÷ 609	7,21	8,50	
Sp.	4 034	3 584	+ 448	7,97	7,15	
V.....	6 012	5 971	+ 40	11,88	11,92	
Sos.dem. . .		346	÷ 346		0,69	
	50 664	49 749		100,0	100,0	

Troms:

1. Stortingsmann, fisker Nils Jacobsen, Skjervøy A
2. Statsråd, overlærer Einar Wøhni, Kvæfjord A
3. Stortingsmann Frithjov Vik, Kvæfjord H

4. Ordfører, konstruktør Kåre Hansen, Tromsøysund A
 5. Disponent Helge Jakobsen, Tromsø V
 6. Ordfører, distriktssjef i Heimevernet Alfred Henningsen, Bardu A

Finnmark.

	1961	1957	+	%	%	Anm.
			÷	1961	1957	
A.	18 990	18 177	+	870	62,1	61,6
H.	5 762	*)5 884			18,9	20,0 *) Fellesliste. H+V.
K.	3 704	3 804	÷	100	12,1	13,0
V.	2 133				6,9	*)
Kr.F.	Ikke liste	1 595				5,4
	30 589	29 400			100,0	100,0

Finnmark:

1. Fisker Johannes Olai Olsen, Havøysund A
 2. Forretningsfører Harry Johan Olai Klippenvåg, Kirkenes A
 3. Fylkessekretær Erling Norvik jr., Hammerfest H
 4. Småbruker Harald Nicolai Samuelsen, Loppa A

Nominasjonen.

Følgende kandidater ble stilt opp på Det norske Arbeiderpartis liste i de 20 valgdistriktene:

Østfold:

1. Redaktør Nils Hønsvald, Sarpsborg.
2. Skogsarbeider Ingvar Bakken, Øymark.
3. Kontorsjef Henry Jacobsen, Moss.
4. Husmor Martha Johannessen, Torsnes.
5. Journalist Arvid Johanson, Halden.
6. Fabrikkarbeider Jørgen Lier, Askim.
7. Husmor Ragna Forsberg, Skjeberg.
8. Regningsbud Wilhelm Thøgersen, Glemmen.
9. Jordbrukssekretær Johannes Lislørud, Råde.
10. Kontorfullmektig Odd Lars Myhre, Våler.
11. Fabrikkarbeider Bjørn Aasland, Rolvsøy.
12. Sosialsjef Bjarne Thorvik, Idd.
13. Spinnerimester Sigurd Johansen, Rakkestad.
14. Formann Anker Olsen, Hvaler.

Akershus:

1. Utenriksminister Halvard M. Lange, Oslo.
2. Bygningsnekker Hartvig Svendsen, Ski.
3. Husmor og jordbruker Liv Tomter, Nes.
4. Sporvognsfører Thor Fossum, Bærum.
5. Konsulent Kristian Haugen, Skedsmo.
6. Husmor, likningsfullmektig Sonja Ludvigsen, Vestby.
7. Sekretær Kåre B. Werner, Lørenskog.
8. Sjøfører Øyvin Dokken, Eidsvoll.
9. Lagersjef Alf Martinsen, Asker.
10. Skogbestyrer Svein Morgenlien, Aurskog.
11. Snekkermester Willy Moe, Nannestad.
12. Husmor, sekretær Liv Vogt, Bærum.
13. Bygningsarbeider David Kjellberg, Drøbak.

Oslo:

1. Einar Gerhardsen, statsminister.
2. Konrad Nordahl, formann i LO.
3. Rakel Seweriin, stortingsrepresentant.
4. Finn Moe, redaktør, stortingsrepresentant.
5. Trygve Bratteli, statsråd.
6. Aase Lionæs, cand. oecon, stortingsrepresentant.
7. Gunnar Alf Larsen, jerndreier.
8. Aase Bjerkholt, statsråd.
9. Trygve Bull, lektor.
10. Reiulf Steen, journalist, formann i AUF.
11. Torbjørn Hagen, sekretær i Norsk Sjømannsforbund.
12. Odd Højdahl, forhandlingssekretær i LO.
13. Thorleif Holth, jernarbeider.
14. Inger Halvorsen, husmor.
15. Lage Haugness, maler, sekretær i Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund.
16. Victor Krüger, studiesekretær i Oslo Fylkeslag.
17. Ragnvald Thoresen lastebileier.
18. Sverre Gjerholm, børstearbeider.
19. Brynjulf Bull, ordfører, h.r.adv.

Hedmark:

1. Stortingsmann Harald Løbak, Trysil.
2. Stortingsmann Reidar Aamo, Os i Østerdalen.
3. Stortingsmann Otto Dahl, Hamar.
4. Husmor Haldis Tjernesberg, Vinger.

5. Revisor Odvar Nordli, Stange.
6. Småbruker Jon Dybendal, Åsnes.
7. Husmor Margot Østhagen, Elverum.
8. Formannskapssekretær Harald Reinertsen, Alvdal.
9. Fabrikkarbeider Bjørn Bakke, Åmot.
10. Skogsarbeider Aksel Thorsrud, Sør-Odal.
11. Småbruker Ole Skaugerud, Løten.
12. Småbruker Erik Husfloen, Ytre Rendal.
13. Bygningssnekker Thorbjørn Walmann, Eidskog.
14. Husmor Karen Skjøsberg, Romedal.

Oppland:

1. Stortingsmann, sekretær Oskar Skogly, Fåberg.
2. Stortingsmann, skogsarbeider Gunnar Kalrasten, Biri.
3. Stortingsmann, småbruker Thorstein Treholt, Brandbu.
4. Småbruker Torger Hovi, Øystre Slidre.
5. Gartner Per Mellesmo, Nord-Fron.
6. Fylkeskontorsjef Brynolv Sjetne, Fåberg.
7. Husmor Borghild Lie, Vardal.
8. Jernarbeider Odd Besserud, Lillehammer.
9. Ordfører, ekspeditør Jo Kveum, Lom.
10. Likningssjef Odd Hermanrud, Østre Toten.
11. Ordfører, gårdbruker Hans Endrerud, Nordre Land.
12. Husmor Lina Olsen, Nord-Fron.
13. Stasjonsmester Ola Nybraaten, Nord-Aurdal.

Buskerud:

1. Skattekrever Olav Watnebryn, Drammen.
2. Jernbanefullmektig Ragnar Christiansen, Nedre Eiker.
3. Husmor Guri Johannessen, Hol.
4. Skogsarbeider Gunnar Mykstu, Rollag.
5. Ordfører Ole Nilsedalen, Ådal.
6. Våpenarbeider Gunnar Hvasovd, Kongsberg.
7. Tannlegeassistent, husmor, Edel Ski, Røyken.
8. Møbelsnekker Arne Fossum, Modum.
9. Murarbeider Harry W. Karlsen, Drammen.
10. Framhaldsskolelærer Magne Finsrud, Lier.
11. Husmor Solveig Gunnerud, Hønefoss.
12. Journalist Johan Kleven, Kongsberg.
13. Småbruker og skogsarbeider Helge Skalland, Sigdal.

Vestfold:

1. Personalsjef Asbjørn Lillås, Nøtterøy.
2. Byråsjef Reidar Strømdal, Skoger.
3. Jerndreier Johan Andersen, Horten.
4. Husmor Gunvor Eker, Larvik.
5. Gårdbruker Andreas Honerød, Andebu.
6. Konditor Willy Jansson, Sandar.
7. Husmor Magnhild Skog, Borre.
8. Verksmester Armand Bjørnholt, Botne.
9. Veioppsynsmann Alf Berg, Sem.
10. Lærer Gunnar Ellefsen, Larvik.
11. Rørleggermester Kaare Tobiassen, Svelvik.
12. Husmor Signe Bjørnsen, Sem.
13. Gårdbruker Hans Huseby Hem, Tjølling.

Telemark:

1. Typograf Sverre Løberg, Skien.
2. Fabrikkarbeider Harald Selås, Tinn.
3. Baneformann Eigil Liane, Kragerø.
4. Småbruker Aslak O. Versto, Vinje.
5. Kontordame Ruth Svendsen, Porsgrunn.
6. Journalist Kjell Kristensen, Skien.
7. Småbruker Svein Sperrud, Bø.
8. Husmor Anna Schønhaug, Notodden.
9. Elektriker Finn Kristensen, Eidanger.
10. Husmor Aslaug Knutsen, Holla.
11. Sekretær Olav G. Breivik, Fyresdal.
12. Lærer Tor J. Skarprud, Kviteseid.

Aust-Agder:

1. Stortingsrepresentant revisor Magnhild Hagelia, Fjære.
2. Stortingsrepresentant disponent Bjarne Henriksen, Arendal.
3. Jernbaneekspeditør Osmund Faremo, Bygland.
4. Formann Rolf Røed, Risør.
5. Vegvokter Tellef Rislå, Herefoss.
6. Husmor Ebba Lodden, Arendal.
7. Fabrikkarbeider Ingar Olsen, Stokken.
8. Skogsarbeider John S. Eppeland, Åmli.
9. Småbruker Albert Håverstad, Vegusdal.
10. Likningsfullmektig Einar Katterås, Evje og Hornnes.

Vest-Agder:

1. Statsråd Jens Haugland, Kristiansand.
2. Stortingsmann, forretningsfører Ole Jørgensen, Vennesla.
3. Sekretær Salve Salvesen, Kristiansand.
4. Kasserer Sverre Egaas, Flekkefjord.
5. Magister Gunnar Brøvig, Søgne.
6. Installatør Arne Fjeldsgård, Mandal.
7. Sjøfører Knut B. Strisland, Konsmo.
8. Husmor Gerd Nilsen, Kristiansand.
9. Jernbaneekepeditør Odd Djuphagen, Sira.
10. Major Ingvald M. Stamnes, Lista.
11. Husmor Hilda Marie Danielsen, Søgne.

Rogaland:

1. Redaktør Trond Hegna, Stavanger.
2. Fabrikkarbeider Jakob M. Remseth, Sauda.
3. Husmor Sunniva Hakestad Møller, Haugesund.
4. Finansrådmann Andreas Cappelen, Stavanger.
5. Skomaker Edvard M. Edvardsen, Egersund.
6. Småbruker Bjarne Hervik, Tysvær.
7. Kraninspektør Knut A. Jøssang, Strand.
8. Forretningsfører Olav Rostrup, Høyland.
9. Husmor Odlaug Kristiansen, Stavanger.
10. Tekniker Leif Larsen, Hetland.
11. Kontorfullmektig Peder Eliassen, Skudeneshavn.
12. Telefonformann Ole Samuelsen, Haugesund.
13. Jernarbeider Alf Abrahamsen, Stavanger.
14. Maskinsnekker Kjell Gursli, Lund.
15. Disponent Paul Engebretsen, Sauda.
16. Bestyrer Ingolf Henriksen, Haugesund.

Hordaland:

1. Stortingsmann, kjemiker Jakob Pettersen, Odda.
2. Stortingsmann, bonde Isak I. Flatabø, Kvam.
3. Stortingsmann, sokneprest Hjalmar Storeide, Moster.
4. Lærerinne, husmor Margit Tøsdal, Os.
5. Lagerformann Steffen I. Toppe, Åsane.
6. Ordfører, jernbaneekepeditør Arne Nilsen, Voss.
7. Tekstilarbeider Anfinn Brudvik, Fana.
8. Ordfører, sivilingeniør Ingvald Ulveseth, Fjell.
9. Husmor Borghild Kønig, Laksevåg.
10. Lagerekepeditør Wilhelm Guldberg, Stord.

11. Ordfører, revisjonsfullmektig Olav Bjørkaas, Askøy.
12. Sjøfører Sigvald Hauge, Haus.
13. Bonde Lars P. Haugland, Kvinnherad.
14. Tekstilarbeider Arnold Prestgård, Bruvik.
15. Ingeniør Odd Lønningen, Kinsarvik.
16. Kontormann Leif Bognøy, Herdla.

Bergen:

1. Stortingspresident Nils Langhelle.
2. Stortingsmann, redaktør Torstein Selvik.
3. Stortingsmann, mekaniker Ragnvald Andersen.
4. Husmor Ranveig Frantzen.
5. Trykker Arne Ekeland.
6. Formann Wernalf Falao.
7. Inspektør Helmer G. Kinn.
8. Kontordame Anna Bjørsvik.
9. Sekretær Finn Lien.
10. Kontrollør Olav Smedsvik.
11. Sosialsjef Knut Tjønneland.

Sogn og Fjordane:

1. Stortingsmann, sorenskriver Einar Stavang, Førde.
2. Stortingsmann, kontorsjef Hans Offerdal, Lærdal.
3. Husmor Hildur Os, Nordfjordeid.
4. Journalist Olaf Vee Haugen, Øvre Årdal.
5. Småbruker Petter Høydal, Sørbøvåg.
6. Adjunkt Kristoffer Nore, Måløy.
7. Husmor Torborg Valsvik, Høyanger.
8. Vegvokter og småbruker Johan Skrede, Skei i Jølster.
9. Småbruker, ordfører Johs. Grov, Gjerde i Jostedal.
10. Likningssjef Anders Skåre, Stryn.
11. Lærer Ivar Kleiva, Dalsøyra.

Møre og Romsdal:

1. Stortingsmann, snekker og småbruker Anders Sæterøy, Surnadal.
2. Stortingsmann, o. r. sakfører Peter Kjeldseth Moe, Ørsta.
3. Stortingsmann, fisker og småbruker Ivar Eikrem, Nord-Aukra.
4. Kontorsjef Claus Neergaard, Kristiansund.
5. Rotasjonstrykker Oscar Ingebrigtsen, Ålesund.
6. Politioverbetjent Kåre Stokkeland, Ålesund.

7. Husmor Ruth Karny Sæbønes, Hjørundfjord.
8. Ordfører, kranfører Oskar Edøy, Sunndal.
9. Husmor Olga Rausandhaug, Nesset.
10. Overrettsakfører Per Aase-Nilsen, Borgund.
11. Disponent Peder Visnes, Bremsnes.
12. Spedisjonsformann Birger Skjølvik, Grytten.
13. Fisker Knut M. Myklebust, Syvde.
14. Husmor Andrea Dønheim, Kristiansund.
15. Husmor Reidun Skjodjevåg, Molde.
16. Bygningsarbeider Lars E. Heggseth, Surnadal.

Sør-Trøndelag:

1. Statsråd Nils Lysø, Jøssund.
2. Stortingsrepresentant, lagerarbeider Håkon Johnsen, Trondheim.
3. Stortingsrepresentant, steinhogger Johan Karlsen, Strinda.
4. Stortingsrepresentant, småbruker Iver D. Unsgård, Tydal.
5. Stortingsrepresentant, sekretær Andreas Wormdal, Trondheim.
6. Stortingsrepresentant, husmor Jenny Lund, Alen.
7. Sekretær Ole Kjønsvik, Hemne.
8. Kontorist Roald Bye, Malvik.
9. Verkstedarbeider Odd Asphjell, Orkdal.
10. Professor Olav Gjærevoll, Trondheim.
11. Herredstekniker og bonde Arnt Tilset, Oppdal.
12. Kontrollør Georg Moe, Trondheim.
13. Husmor Ella Strømsnes, Trondheim.
14. Husmor Jenny Hårstad, Selbu.
15. Sekretær Trygve Bjerkaker, Melhus.
16. Sekretær Birger Breivik, Trondheim.

Nord-Trøndelag:

1. Stortingsmann, smed Gunvald Engelstad, Verran.
2. Stortingsmann, småbruker Leif Granli, Frol.
3. Journalist Guttorm Hansen, Namsos.
4. Fisker og småbruker Hans Solsem, Leka.
5. Telefonbestyrerinne Marit Svarva, Skogn.
6. Fylkesagronom Oskar Øksnes, Egge.
7. Husmor, forretningsfører Randi Brevik, Foldereid.
8. Banevokter Karl Kringen, Hegra.
9. Bygningsarbeider Johan Støa, Verdal.
10. Gårdbruker og skogsarbeider Olav H. Berg, Nordli.
11. Ordfører, sekretær Åmunn B. Solberg, Steinkjer.
12. Sokneprest Arne Frisvold, Inderøy.

Nordland:

1. Stortingsrepresentant, prost Kolbjørn Varmann, Tysfjord.
2. Stortingsrepresentant, arbeider Parelius Berntsen, Nord-Rana.
3. Stortingsrepresentant, fisker Sigurd Hamran, Moskenes.
4. Stortingsrepresentant, gårdbruker Jonas Enge, Sømna.
5. Stortingsrepresentant, gårdbruker P. C. Reinsnes, Sortland.
6. Stortingsrepresentant, husmor Margith Munkeby, Bodø.
7. Jernbane-ekspeditør Rolf Hellem, Ankenes.
8. Reisesekretær Sven Olsen, Bodø.
9. Ordfører, kommuneingeniør Ivar Refseth, Sandnessjøen.
10. Skatteoppkrever Martinus Nystad, Meløy.
11. Husmor Lilly Larsen, Sortland.
12. Brannmester Marius Nilsen, Svolvær.
13. Småbruker Kristian Sandvik, Brønnøy.
14. Småbruker Gudmund Grytøyr, Leiranger.
15. Kontorsjef Øivind Martinussen, Lødingen.
16. Kontorassistent Nikoline Jensen, Vefsn.
17. Likningssjef Harald Setså, Fauske.
18. Fisker Magne Johansen, Andenes.

Troms:

1. Stortingsmann, fisker Nils Jacobsen, Skjervøy.
2. Statsråd, overlærer Einar Wøhni, Kvæfjord.
3. Ordfører, konstruktør Kåre Hansen, Tromsøysund.
4. Ordfører, distriktssjef i Heimevernet Alfred Henningsen, Bardu.
5. Husmor, lærerinne Hanne Berg Angell, Lenvik.
6. Sekretær Magne Jønsson, Harstad.
7. Småbruker Asbjørn Sjøthun, Balsfjord.
8. Sokneprest Per Tønder, Salangen.
9. Ordfører, småbruker og fisker Lindberg Holm, Lyngen.
10. Sekretær Kåre Hansen, Tromsø.
11. Ordfører, småbruker Arthur Elvestad, Nordreisa.
12. Husmor Helga Andersen, Tromsø.

Finnmark:

1. Stortingsmann, fisker Johannes Olsen, Havøysund.
2. Stortingsmann, forretningsfører Harry Klippenvåg, Kirkenes.
3. Stortingsmann, småbruker Harald Samuelsen, Øksfjordbotn.
4. Ordfører, likningssjef Henry Karlsen, Nord-Varanger.
5. Husmor, lærerinne Annamari Lorentzen, Hammerfest.
6. Likningssjef Hans Rønbeck, Karasjok.
7. Sekretær Valter Gabrielsen, Honningsvåg.

8. Husmor Sonja Nilsen, Vardø.
9. Småbruker, skiferarbeider Paul Mannsverk, Tverrelvdalen.
10. Ordfører, kontorassistent Erling Nilsen, Kvalsund.

Programbehandlingen.

En rekke utvalg la fram sine innstillinger til utforming av arbeidsprogrammet 1962—65. Sentralstyret og landsstyret la fram et forslag til landsmøtet i 1961 etterat partiavdelingene hadde behandlet det.

Sekretærkonferanse.

Det ble holdt en sekretærkonferanse på Dombås i dagene 4.—7. september 1960. Her ble opplegget for arbeidet i valgåret 1961 drøftet.

Valgmateriellet.

Journalist Egil Toreng ble engasjert til å redigere det meste av materiellet. Listen over det materiellet som ble trykt og distribuert, er følgende:

- | | |
|---------------------------------------|---------------------|
| 1. Rotekort | 14. Vår regjering |
| 2. Stemmesedler | 15. Poeng- (skriv) |
| 3. Folder — «Bruk din rett» | 16. Konvolutter |
| 4. Plakater. Til Sjøfolk | 17. Tippededler 2 |
| 5. Ungdomsprogrammet | 18. Tippededler 5 |
| 6. Politisk regnskap, lite | 19. DNA |
| 7. Politisk regnskap, stort | 20. Håndbøker |
| 8. Arbeidsprogrammet | 21. Tillitsmannen |
| 9. 1. gang brev | 22. Svalbard |
| 10. Valgavisen | 23. Veiplakater |
| 11. Folder til funksjonærene | 24. Plakater, store |
| 12. Finnmark brosjyrer | 25. Plakater, små |
| 13. Brev. Til eldre velgere, trygdede | |

Fagbevegelsen og valget.

Bjartmar Gjerde ble engasjert av Landsorganisasjonen til å hjelpe med utformingen og trykking av valgmateriell for forbundene. Det ble laget en serie plakater, og dessuten brosjyrer, postkort og annet materiell.

Det ble arrangert en rekke tillitsmannskonferanser hvor opplegget til valget ble drøftet med de fagorganiserte.

Kringskastingen og valget.

Debattene i Kringkastingen ble i 1961 lagt opp med emnediskusjoner, spørreprogram og en generaldebatt fredag før valget. Programmene ble for første gang også sendt i fjernsyn.

Fra DNA deltok følgende i debattene: Kjell Holler, Aase Lionæs, Gudmund Harlem, Einar Gerhardsen, Nils Hønsvald, Olav Brunvand, Isak Flatabø, Per Monsen, Trygve Bratteli, Olaf Watnebryn, Olav Bruvik og Nils Langhelle.

Møtevirksomheten.

Alminnelige åpne valgmøter hadde jevnt over dårlig tilslutning. Diskusjonsmøtene var populære mange steder, men interessen for denne form for møter synes å bli mindre. De best besøkte møtene var møtene for de trygdede.

Gallupundersøkelser om utfallet av stortingsvalget.

Partiet opprettholdt abonnementet på Gallupinstituttets meningsmålinger. Målingene som forelå på partikontoret hver måned, viste den politiske tendens.

Bruk av film i valgkampen.

Det ble ikke laget noen egentlig valgfilm, men filmen «Det store skiftet» ble brukt i våre lag og foreninger. I noen grad ble den også vist på valgmøter.

Samarbeidskomitéen mellom DNA og LO.

Samarbeidskomitéen har i 1961 bestått av:

Fra DNA: Einar Gerhardsen, Trygve Bratteli og Olav Larsen med Haakon Lie som varamann.

Fra LO: Konrad Nordahl, Emil Torkildsen og P. Mentsen. Etter Kongressen gikk Emil Torkildsen ut og Karsten Torkildsen ble valgt inn i stedet for ham.

Samarbeidskomitéen har holdt 5 møter og behandlet en rekke saker, hvorav kan nevnes:

Norsk Produktivitetsinstituttets framtid. Revisjon av helgedagslovgivningen. Arbeidernes andel i utbyttet. Overskuddsdeling i bedriftene. Den nordiske samarbeidskomité. Subsidieordningen og prisutviklingen framover. Tariffrevisjonen i innenriksfarten. Sjømannspensjoneringen. Finansieringen av sosiale trygder. 1. mai 1961 Sjømenns verneplikt. Industrielt demokrati, medbestemmelsesretten. Pensjonsspørsmål og trygdeordninger, derunder finansiering av trygdene. Stipend til LO-skolen for kvinner. Oscar Torps minne-

fond. Kommunelovens § 23. Fellesmarkedet. Arbeiderbevegelsens arkiv og Oscar Torps minnefond. Prissituasjonen. Aktuell og Tiden Norsk Forlag. 1. mai-merket 1962. Situasjonen i skogbruket.

Samarbeidskomitéen har i 1962 bestått av:

Fra DNA: Einar Gerhardsen, Trygve Bratteli og Olav Larsen med Haakon Lie som varamann.

Fra LO: Konrad Nordahl, Karsten Torkildsen og P. Mentsen. Fra 1. desember 1962 gikk Karsten Torkildsen ut, og Tor Aspengren ble valgt i stedet for ham.

Samarbeidskomitéen har holdt 8 møter og behandlet en rekke saker, hvorav kan nevnes:

Reduksjon av arbeidstiden i tunneler. Rasjonalisering i tollvesenet. Kinolovens bestemmelser og avgift til kommunekassen. Diverse saker oversendt Samarbeidskomitéen fra LO's sekretariat vedrørende tre vedtak på LO-kongressen i 1961. Sør-Afrika-komité. 1.mai-merket 1962. Pensjonstrygden for statens arbeidere. Folk og Forsvar. Industrielt demokrati. Den nordiske samarbeidskomité. Johan Nygaardsvolds minneheim. Revisjon av Ferieloven. Oscar Torps minnefond. Turbilsentralen, Oslo. Studierom i det nye Folkets Hus, Oslo. Kjøp av eiendommen Rørbekk, Svinesund. Møtegodtgjørelse til medlemmer av arbeids- og tiltaksnemndene. Skandinavisk politisk og faglig møte i København 6. desember 1962. Faglig-politisk utvalg. Minnesmerke over avdøde fylkesmann Olav Oksvik, Møre og Romsdal fylke.

1. mai.

I 1961 ble 1. mai-dagen feiret under parolen «Solidaritet — hjemme og over landegrensene». Hans Berntsens portrett preget 1. maimerket som en hyllest til agitatorene som startet over 400 foreninger.

Arbeiderbladets talerliste omfattet 580 hovedarrangement. Konrad Nordahls tale i Halden ble kringkastet.

Landsorganisasjonen i Norge og Det norske Arbeiderparti sto i fellesskap for feiringen, og de to hovedorganisasjoner sendte ut dette 1. mai-oppropet:

Solidaritet — hjemme og over landegrensene.

Første mai har vært og vil alltid være samholdets dag. De idéer og krav som har preget demonstrasjonene har endret seg fra år til år og vist den evne og vilje arbeiderbevegelsen har til å leve med og opp til sin tid.

Men selve grunnlaget for alle mai-dagene har vært solidariteten innenfor vår bevegelse. Uten den ville vi ikke hatt kraft til å gjennomføre den omforming som har funnet sted i Norge.

Det er gått 16 år siden vi første gang kunne feire en 1. mai-dag etter frigjøringen. Det har vært 16 gode år. For hver nye mai-dag har vi kunnet se tilbake på et arbeidsår med ny vekst og bedre vilkår for den enkelte.

Landet har aldri hatt noen tilsvarende oppgangsperiode i lengde og styrke, og det har aldri stått bedre rustet til å møte framtiden enn det gjør i dag.

Det er de tusener av kvinner og menn som rundt om på hver sine arbeidsplasser har lagt grunnlaget for den stilling vi befinner oss i dag. Vår velstand hviler på en felles innsats, den er skapt av alle som med optimisme og pågangsmot har vært med på gjenreisningen og nyreisningen i etterkrigstidens Norge. Deres andel av resultatene og deres innflytelse i landets politiske og økonomiske liv må bli fastlagt ut fra dette.

Vi er gått inn i et nytt 10-år, ingen vet hva det vil gi oss av framgang eller tilbakegang. På vesentlige områder står vi bedre forberedt enn før. Etter 50-årenes sterke utbygging møter vi framtiden med flere og bedre arbeidsplasser enn tidligere. Gjennom opplæring og skoling er de ulike lønnstakere bedre i stand til å løse sine ulike oppgaver, og det samarbeidsmiljø etterkrigstiden har skapt rundt om i bedriftene, gir grobunn for nye framstøt mot større effektivitet og konkurranseevne.

Vi møter 60-årene og konkurranse fra frihandelen med et næringsliv som ha fått ny tro på sine egne evner.

Men tiden som kommer byr også på usikre punkter. Stormaktene har ennå ikke klart å bli enig om en gjensidig og kontrollert nedrustning. Hver dag er det nye konflikter og uløste oppgaver i verdens mange fattige områder. Arbeiderbevegelsen vil fortsatt arbeide for å erstatte «terrorbalansen» med en konstruktiv internasjonal orden, som kan gi muligheter for en langt større innsats i utviklingslandene.

Fattigdommen i verden er i dag den største fare for freden, demokratiet og for vår egen framtid som frie mennesker.

Vi kan ikke stille oss likegyldige til andres skjebne. Fattigdommen, blant annet i Asia og Afrika, appellerer til hver enkelt av oss om å gjøre en innsats for å hjelpe. Landsorganisasjonen i Norge har satt i gang en storstilt innsamling under mottoet: «Solidaritet med verdens fattige folk». Denne innsamling må få alles helhjertede oppslutning.

I hvilken grad vi selv kan bidra til dette praktiske fredsarbeid vil først og fremst bli bestemt av de økonomiske forhold i vårt land. Klarer vi ikke å opprettholde og fortsette den økonomiske velstandsutviklingen, vil vi heller ikke bli i stand til å hjelpe andre. Vår innsats ute blir derfor bestemt av den politikken som føres i vårt eget land.

Det ligger en aktiv og målbevisst økonomisk politikk bak den utvikling som fram til i dag har plasert Norges blant verdens velstående nasjoner. Arbeiderbevegelsen vil fortsette denne politikken.

Sterke krefter arbeider for å rive grunnlaget vekk for et fortsatt arbeiderstyre i Norge. Også ved dette valget vil kapitalinteressene bak Libertas mobiliseres for å tvinge fram et systemskifte. Mot en samlet og aktiv arbeiderbevegelse vil deres bestrebelsler ikke føre fram. La oss vise dem det ved å la mai-dagen bli en manifestasjon av det som alltid har vært grunnlaget for vår bevegelse — solidaritet — hjemme og over landegrensene.

Det norske Arbeiderparti
Einar Gerhardsen.

Landsorganisasjonen i Norge
Konrad Nordahl.

1. mai 1962 ble feiret under parolen «Solidaritet med verdens fattige folk». Pionéren, etter professor Per Palle Storms statue utenfor Folkets Hus i Oslo, preget 1. mai-merket. Dette merket ble for øvrig brukt hele 1962 som et jubileumsmerke i anledning partiets 75-årsjubileum. Einar Gerhardsens tale fra Oslo ble kringkastet. Arbeiderbladets talerliste omfattet 654 hovedarrangement.

Landsorganisasjonen i Norge og Det norske Arbeiderparti sto i fellesskap for feiringen, og de to hovedorganisasjonene sendte ut dette 1.-maioppropet:

Solidaritet med verdens fattige folk.

Vi står igjen foran feiringen av 1. mai. I sju årtier har denne dagen nå vært en felles demonstrasjonsdag for arbeiderbevegelsen verden over. I vårt land — som i andre land — fikk den preg av protest mot en bunnløs fattigdom i et klassesamfunn som ikke kjente menneskelig ansvar og solidaritet. Allerede før maidagen ble feiret første gang var Det norske Arbeiderparti blitt dannet — i år for 75 år siden. Dets mål var også å gjøre ende på fattigdom og klasseskille og bygge et Norge der sosial rettferd var satt i høysetet.

Takket være et nært samvirke mellom fagorganisasjonen og Arbeiderpartiet har den årelange innsatsen skapt det norske samfunnet om i samsvar med den målsettingen pionérene hadde formet ut. Den nakne fattigdommen hører fortiden til. Økonomisk, sosialt og kulturelt hører landet vårt nå til de fremste i verden. Det er grunn til å minnes de kvinner og menn som gikk i brodden for denne omformingen.

Men vi skal videre framover, vårt mål er et politisk og økonomisk demokrati med en rettferdig fordeling av den avkastningen som blir skapt i felles innsats. Vi vil et land der folket har råderetten og alle kan leve i trygge kår. Medbestemmelse på arbeidsplassen er et ledd i denne målsettingen. Likedan den oppgaven å sikre det norske folk adgang til naturherlighetene, skog-, fjell- og friluftsområdene. Vi må stoppe jobbing med byggegrunn i tettbebyggelsene, slik at også lønnstakerne kan bli i stand til å bygge seg egen bolig. Den økonomiske planleggingen må styrkes slik at vi får en kraftigere produksjonsøkning i de rette industrier. Dermed legges grunnlaget for den utbygging av skoler, veier, sosiale og kulturelle formål som tiden krever.

Bare en samlet arbeiderbevegelse kan virkeliggjøre denne målsettingen.

Nå som før gjelder det gamle bud i all arbeiderbevegelse:

Samlet er vi sterke —

splittet er vi svake.

Aldri har arbeiderbevegelsen bare vært opptatt av forholdene i eget land. Dens mål har alltid vært å trygge en varig fred gjennom et forpliktende internasjonalt samarbeid. Grensene som stengte for framskritt og reiste stengsler mellom nasjonene skulle rykkes opp og gi plass for et fellesskap. Veien til dette målet har vist seg å være både lang og vanskelig, men i en tid fylt av mistenksomhet og trusler kan arbeiderbevegelsen ikke gi opp sine bestrebelse for en internasjonal rettsorden. Et lyspunkt er det at utviklingen i vår egen verdensdel så raskt går mot et solidarisk samvirke. Hvis transgsynt nasjonalisme kan ryddes av veien i Europa vil vi ha tatt et skritt mot en samlet verden.

Men vi må også se utover Europas grenser. Hundrer av millioner mennesker i verden lever ennå i ytterste fattigdom. Deres nød angår oss alle

som mennesker, og den er en stadig trusel mot vår fred og velstand. De restene som ennå er igjen av koloniveldet, står for fall. Det er ikke nok bare å hilse denne utviklingen med glede. De nye nasjonalstatene i Asia og Afrika trenger vår hjelp til å utvikle seg sosialt og økonomisk, slik at de snarest mulig kan få sin del i velstandsutviklingen. Hvis det ikke skjer, har vi grunn til å frykte kaos innad og krig utad — en utvikling som kan trekke hele verden inn i katastrofen.

Solidariteten har vært og er arbeiderbevegelsens styrke. På denne solidaritet vil vi bygge et Norge for folket. Samtidig er oppgaven å trygge freden i en bedre verden gjennom samarbeid mellom frie og likeverdige nasjoner.

1. mai demonstrerer vi vår solidaritet med verdens fattige folk.

*Det norske Arbeiderparti
Einar Gerhardsen.*

*Landsorganisasjonen i Norge
Konrad Nordahl.*

Konferanser og fellesmøter.

Fellesmøter.

Samarbeidskomitéen mellom Det norske Arbeiderparti og Landsorganisasjonen har innkalt medlemmer av DNA's sentralstyre, LO's sekretariat og de fastlønte tillitsmenn i forbundene til følgende informasjonsmøter i 1961:

11. januar, Ivar Mathisen: Valgkampen i Oslo. Karsten Torkildsen: Forbundenes deltakelse i valgkampen.

25. januar, filmen «Det store skiftet». Gudmund Harlem: Trygdene og trygdepremiene.

8. februar, Odd Højdahl: Vårt forhold til andre faglige organisasjoner utenom LO.

22. februar, finansminister Petter J. Bjerve: Aktuelle økonomiske problemer.

8. mars, Per Kleppe: Retningslinjene for skattepolitikken.

17. august, statsminister Einar Gerhardsen: Situasjonen foran stortingsvalget.

6. oktober, Haakon Lie: Faglig/politisk samarbeid i tiden framover.

11. oktober, Victor Reuther: Problemer i amerikansk fagbevegelse.

22. november, statsråd Kjell Holler: Industrien og Fellesmarkedet.

29. november, handelsminister Arne Skaug: Skal vi søke forhandling med Fellesmarkedet på grunnlag av fullt medlemskap eller assosiering?

7. desember, Erik Brofoss: Svarer på spørsmål om virkningen av Fellesmarkedet for hver enkelt industri. Politiske argumenter som blir brukt mot Fellesmarkedet.

I 1962:

25. januar, statssekretær Alfred Mozel: Det Europeisk Økonomiske Fellesskap.

22. februar, statsråd Gunnar Bøe: Våre prisproblemer.

7. mars — hvor det ble vist to nye dokumentarfilmer om norsk kraftutbygging og industrireising, «Forenede krefter» og «Et moderne eventyr».

29. september, sekretær Stig Lundgren, Sverige: Kommunevalget 1962 i Sverige.

24. oktober, Jakob Sverdrup: Storbritannia og Det Europeisk Økonomiske Fellesskap.

7. november, statsråd Karl Trasti: Pris- og lønnsproblemer.

Andre fellesmøter.

18. januar 1961, Trygve Bratteli innledet om arbeidsprogrammet. Innkalt var stortingsgruppen, Regjeringen, Sentralstyret, Kvinnesekretariatet, AUF's sentralstyre, LO's sekretariat og Oslo Arbeiderpartis styre.

2. april 1962, Einar Gerhardsen: Aktuelle politiske oppgaver. Innkalt var: Regjeringen, Sekretariatet, stortingsgruppens styre og Sentralstyret.

3. oktober 1962, Einar Gerhardsen: «Ved inngangen til en ny stortingssesjon». Innkalt var: Sentralstyret, stortingsgruppen, Regjeringen, AUF's sentralstyre, Kvinnesekretariatet, Oslo Arbeiderpartis styre og LO's sekretariat.

Storting og regjering.

Ved begynnelsen av 1961 hadde Regjeringen denne sammensetning: Statsminister Einar Gerhardsen, utenriksminister Halvard Lange, finansminister Peter Jakob Bjerve, forsvarsminister Nils Handal, kirke- og undervisningsminister Helge Sivertsen, industriminister Kjell Holler, handelsminister Arne Skaug, samferdselsminister Trygve Bratteli, fiskeriminister Nils Lysø, lønns- og prisminister Gunnar Bøe, sosialminister Gudmund Harlem, statsråd for familie- og forbrukersaker Aase Bjerkholt, justisminister Jens Haugland, landbruksminister Einar Wøhni og kommunal- og arbeidsminister Andreas Cappelen.

I statsråd 17. februar 1961 ble forsvarsminister Nils Handal gitt avskjed i nåde og det ble bestemt at sosialminister Gudmund Harlem skulle overta ledelsen av Forsvarsdepartementet. Til ny sosialminister ble utnevnt forretningsfører i Norsk Tekstilarbeiderforbund Olav Bruvik.

I statsråd 12. januar 1962 fikk handelsminister Arne Skaug avskjed i nåde (med virkning fra 13. januar) og i hans sted ble utnevnt sendemann til rådighet Oscar Christian Gundersen.

I statsråd 3. august 1962 ble pris- og lønnsminister Gunnar Bøe gitt avskjed i nåde med virkning fra 1. september. Til ny pris- og lønnsminister ble utnevnt tolldirektør Karl Trasti.

Stortinget.

I tiden 1. januar til 11. oktober 1961 hadde stortingsgruppens styre følgende sammensetning: Nils Hønsvold, formann, Trond Hegna og Olaf Watnebryn, nestformenn, Harald Selås, sekretær, Nils Langhelle, Arne Strøm, Kristian Fjeld, Johs. Olsen og Finn Moe. Varamenn: Rakel Seweriin, Reidar Aamo, Henry Jacobsen, Sverre Løberg, Leif Granli og P. C. Reinsnes.

Etter stortingsvalget 1961 fikk gruppen denne sammensetning:

Aust-Agder:	Magnild Hagelia, Bjarne Henriksen.
Vest-Agder:	Jens Haugland,*) Ole Jørgensen og Salve Salvesen.*)
Akershus:	Halvard Lange,*) Hartvig Svendsen, Liv Tomter, Thor Fossum og Kristian Haugen.*)
Bergen:	Nils Langhelle og Torstein Selvik.
Buskerud:	Olaf Watnebryn, Ragnar Christiansen, Guri Johannessen og Gunnar Mykstu.
Finnmark:	Johannes Olsen, Harry Klippenvåg og Harald Samuelsberg.
Hedmark:	Harald Løbak, Reidar Aamo, Otto Dahl, Haldis Tjernsberg og Odvar Nordli.
Hordaland:	Jakob Pettersen, Isak Flatabø, Hjalmar Storeide og Margit Tøsdal.
Møre og Romsdal:	Anders Sæterøy, Peter Kjeldseth Moe, Ivar Eikrem og Claus Neergaard.
Nordland:	Kolbjørn Varmann, Parelius Berntsen, Sigurd Hamran, Jonas Enge, P. C. Reinsnes og Margith Munkebye.
Oppland:	Oskar Skogly, Gunnar Kalrasten, Thorstein Treholt og Torger Hovi.
Oslo:	Einar Gerhardsen,*) Konrad Nordahl, Rakel Seweriin, Finn Moe, Aase Lionæs, Trygve Bratteli,*) Gunnar Alf Larsen*) og Trygve Bull.*)
Rogaland:	Trond Hegna, Jakob Remseth, Sunniva Hakestad Møller.
Sogn og Fjordane:	Einar Stavang og Hans Offerdal.

Telemark:	Sverre Løberg, Harald Selås og Eigil Liane.
Troms:	Nils Jacobsen, Einar Wøhni,*) Kåre Hansen, Alfred Henningsen og Hanna Berg Angell.)*
Nord-Trøndelag:	Gunvald Engelstad, Leif Granli og Guttorm Hansen.
Sør-Trøndelag:	Nils Lysø,*) Håkon Johnsen, Johan Karlsen, Iver Unsgård, Andreas Wormdahl og Jenny Lund.)*
Vestfold:	Asbjørn Lillås, Reidar Strømdahl, Johan Andersen og Gunvor Eker.
Østfold:	Nils Hønsvald, Ingvar Bakken, Henry Jacobsen og Martha Johannessen.

Ved Hjalmar Storeides død i november 1961 rykket vararepresentanten Steffen I. Toppe opp som fast representant.

Den 11. oktober 1961 valgte gruppen dette styret:

Nils Hønsvald, formann, Trond Hegna og Olaf Watnebryn, nestformenn, Harald Selås, sekretær, Nils Langhelle, Johs. Olsen, Finn Moe, Rakel Seweriin og Isak Flatabø. Varamenn: Reidar Aamo, Henry Jacobsen, Oskar Skogly, Sverre Løberg, Håkon Johnsen, Kolbjørn Varmann og Thorstein Treholt.

Følgende medlemmer av stortingsgruppen ble valgt til tillitsmenn i Stortinget og avdelingene: Stortinget: Nils Langhelle, president, Thor Fossum, sekretær. Lagtinget: Nils Hønsvald, president, Magnhild Hagelia, varapresident, Nils Jacobsen, sekretær og Ingvar Bakken, varasekretær.

Langtidsprogrammet 1962—65.

Regjeringens stortingsmelding om langtidsprogrammet ble lagt fram for Stortinget 7. april 1961.

Regjeringen tar sikte på en gjennomsnittlig årlig produksjon på 4 prosent i årene 1962—65. Målt med dagens priser betyr det at produksjonen i 1965 vil ligge 6 milliarder kroner høyere enn i 1961. Omkring halvparten av denne produksjonsøkningen skal foregå innenfor industri og skipsfart. Veksten ventes også å bli særlig stor i jern- og metallindustrien.

Programmet regner med en oppgang i det private forbruk på vel 3,5 prosent pr. år, eller ca. 15 prosent for hele 4-årsperioden.

De gjennomsnittlige årlige investeringer i jordbruket er beregnet å ligge noe høyere i kommende stortingsperiode enn i 1960. Investe-

*) Varerepresentanten møter så lenge representanten har sete i statsrådet.

ringene i maskiner og transportmateriell vil øke mest. De årlige investeringer i skogreising og skogkultur er beregnet å ligge mellom 20 og 25 prosent høyere enn i 1960.

Investeringene i fiskeflåten forutsettes å bli ca. 175 mill. kroner pr. år. Programmet peker på at det er nødvendig å øke råstofftilførslene til fiskeforedlingsindustrien. Dette vil gi bedre kapasitetsutnyttning med jevnere sysselsetting i fiskeriene og i foredlingsindustrien. For å kunne oppnå dette må fiskeflåten moderniseres og bygges ut med sikte på større deltakelse i bankfiske og fiske i fjerne farvann.

Den samlede industriproduksjon skal etter programmet øke med 20 prosent i løpet av programperioden. Sysselsettingen antas å øke med anslagsvis 10 000 årsverk. Programmet regner således med at det meste av produksjonsøkningen vil komme som et resultat av en fortsatt bedring i produktiviteten.

Bruttoinvesteringene i statens bedrifter er forutsatt å øke vesentlig i programperioden, og er i alt anslått til å utgjøre 1500—1600 milliarder kroner for perioden.

Samferdselsinvesteringene vil fortsatt øke meget sterkt. Regjeringen vil fremme forslag om visse endringer av fordelingen av veiutgiftene mellom staten og kommunene. Utbyggingen av jernbanen vil i programperioden stort sett følge Statsbanenes plan av 1958 for modernisering og rasjonalisering. Dette vil blant annet innebære at 75 prosent av gods- og persontrafikken vil bli avviklet på elektrifiserte strekninger i 1965.

Programmet tar sikte på en gradvis øking av boligbyggingen i programperioden, slik at det tilsammen kan bli reist 115 000—120 000 nye boliger. Økingen i boligbyggingen vil ta sikte på at strøk med særlig stor etterspørsel etter boliger vil bli tilgodesett. Det vil bli lagt vekt på å oppnå større differensiering i leilighetenes størrelse. Bygging av aldersboliger vil bli gitt høy prioritet.

Programmets mål er nå at utbyggingen av den obligatoriske 9-årige skole i det vesentlige skal være gjennomført i løpet av 1960-årene. Regjeringen tar dessuten sikte på at en stadig større del av ungdommen skal få videregående utdanning. Det er blant annet stilt opp som mål å bygge ut yrkesskolene for håndverk og industri til en kapasitet på minimum 11 000 elevplasser i helårsundervisning i 1965. I 1960—61 er elevtallet ved verkstedskolen 6700.

Økt utdanningskapasitet ved gymnasene vil heve tallet på artianere til omkring det dobbelte fra 1900 til 1965. Tallet på studenter ved norske læresteder var høsten 1960 ca. 9500. Regjeringen tar sikte på å bygge ut universitetene og høgskolene til en kapasitet på omkring 15 000 studenter i 1965.

Den sosialpolitiske utvikling i 1950-årene har vært preget av en sterk utbygging av sosiallovgivningen, særlig trygdellovgivningen. Det vil i inneværende stortingsperiode bli foreslått visse endringer i beskatningen og trygdene som i vesentlig grad vil komme barne-rike familier og de laveste inntektsgrupper til gode. Forslag om å heve trygdesatsene vil bli satt fram etter hvert som den alminnelige inntektsutvikling tilsier det. Regjeringen vil samarbeide med yrkesorganisasjonene om en omfattende utbygging av pensjonsordninger. Behandlingsmulighetene ved sykehus og sosiale institusjoner vil bli sterkt utvidet, særlig for sinnslidende. Utbyggingen av barne- og ungdomsvernet vil bli gitt høy prioritet.

Trontaler.

I trontalen 9. oktober 1961 het det blant annet: Regjeringen vil bygge sin økonomiske politikk på retningslinjene i langtidsprogrammet med sikte på full sysselsetting, sterk økonomisk vekst og en rettferdig fordeling. Investeringene i undervisning, forskning, samferdsel og kraftutbygging og i boliger vil bli gitt høy prioritet. For å kunne opprettholde et høyt investeringsnivå vil det fortsatt være nødvendig med høy offentlig og privat sparing og med tilgang av utenlandsk kapital.

Spørsmålet om opprettelse av en statens forretningsbank vil bli utredet.

Regjeringen vil legge fram for Stortinget forslag til ny veilov, ny samferdselslov og ny konsesjonslov.

I svakt utbygde distrikter vil arbeidet med å skaffe helårs arbeidsplasser bli fortsatt.

Det vil bli reservert midler og forberedt planer for å holde sysselsettingen oppe i vinterhalvåret i distrikter med spesielle ledighetsproblemer.

Spørsmålet om en øking av feriegodtgjøringen vil bli tatt opp til behandling. Spørsmålet om ferie og fritid for de grupper i folket som i dag ikke har det regulert, vil bli utredet.

Regjeringen vil sette ned en komité til å utrede pensjonsspørsmålet. Samordningsloven vil bli foreslått revidert.

Det vil bli foreslått en øking i satsene for alderstrygden og uføretrygden fra 1. april 1962 samtidig med den avtalebestemte inntektsøkningen for andre grupper.

I beretningen om rikets tilstand ble det opplyst at det i august 1961 var sysselsatt 18 000 flere lønnstakere enn ett år tidligere og at landets produksjon i 1961 vil komme til å ligge 4–5 prosent høyere enn i 1960.

I trontalen 2. oktober 1962 het det blant annet:

Regjeringen ser det som en særdeles viktig oppgave å fortsette samarbeidet med utviklingslandene og vil foreslå større bevilgninger til dette samarbeidet. Regjeringen mener at hele folket bør være med og yte sitt bidrag til hjelpearbeidet og foreslår derfor for Stortinget at dette skjer gjennom utlikning av en særskatt på en kvart prosent av antatt inntekt.

Regjeringen vil legge fram forslag til ny langtidsplan for Forsvaret. Planen vil også behandle spørsmålet om tjenestetidens lengde. De politiske partier i Stortinget er innbudt til samarbeid om en slik plan.

Nasjonalbudsjettet og statsbudsjettet er lagt opp i samsvar med langtidsprogrammet. Med de nåværende avsetnings- og bytteforhold overfor utlandet innebærer dette et betydelig underskudd i utenriksøkonomien.

Regjeringen vil fremme forslag om en vesentlig utbygging av den samfunnsmessige planlegging for å sikre den økonomiske målsettingen på lengre sikt. Utbyggingen vil omfatte langtidsplanleggingen og område- og distriktsplanleggingen.

Forslag til endringer i konsesjonslovgivningen med sikte på at det offentlige skal ha enerett til å bygge ut vannkraften og til å drive de nye kraftverkene, vil bli lagt fram for Stortinget.

Regjeringen vil fortsatt arbeide for en planmessig reising av ny industri, og vil legge vekt på at utbyggingen skjer i industrifattige strøk.

Det vil bli foreslått bevilgninger til fellestiltak som kan lette hjemmeindustriens omstilling til nye markedsforhold.

Regjeringen vil foreslå for Stortinget at Driftskredittkassen for jordbruket, Norges Hypotekbank og en del av virksomheten i Statens Småbruk- og Bustadbank blir samlet i én kredittinstitusjon, Statens jordbruksbank.

Regjeringen vil foreslå en sterk øking av veibevilgningene.

Forslag vil bli fremmet om økte bevilgninger til viktige driftsinvesteringer i Statsbanene.

Regjeringen vil foreslå en betydelig øking i bevilgningene til telekommunikasjoner med særlig sikte på å øke tempoet i telefonutbyggingen.

Forslag til ny Samferdselslov vil bli lagt fram for Stortinget.

Det vil bli oppnevnt en komité til å forberede lov om 9-årig skole som landsomfattende ordning.

Regjeringen vil fremme forslag om styrking av det frivillige opplysningsarbeid og voksenopplæringen.

Regjeringen vil legge fram tilråding om endringer i lov om pensjonstrygd for fiskere og lov om forsørgertrygd for barn.

Regjeringen vil fremme forslag til en ny lov om sosial omsorg til avløsning av Forsorgsloven.

Regjeringen vil få utredet hvordan våre fjellvidder og andre friluftsområder kan trygges mot spekulasjon og nyttes til fordel for almenheten. Herunder tar Regjeringen sikte på å få utarbeidet distriktsvise fjellplaner som regulerer bygging av hytter, ferie-hjem, hoteller og veier slik at fjellet kan bevares som nasjonalpark og fjellbygdenes næringsvirksomhet kan trygges.

Det vil bli lagt stor vekt på å lette nødvendige omstillinger på arbeidsmarkedet. Sysselsettingsarbeider vil bli satt i gang i vintermånedene der dette er nødvendig for å sysselsette særlig eldre og stedbunden arbeidskraft.

Boligbyggingen vil fortsatt bli gitt høy prioritet. Forslag til ny bygningslov for hele landet vil bli lagt fram for Stortinget. Regjeringen vil fremme forslag som tar sikte på å bedre kommunenes muligheter for å føre en mer planmessig og langsiktig tomtepolitikk.

Statsbudsjettene.

Statsbudsjettet for 1962.

Den 10. oktober 1961 la statsråd J. P. Bjerve fram budsjettet for 1962. Budsjettet var gjort opp med en sluttsum på 8400 mill. kroner. Det var en stigning på 470 mill. kroner. Budsjettforslaget var lagt opp i samsvar med målsettingen i langtidsprogrammet. Budsjettet var gjort opp med et overskudd før lånetransaksjoner på 300 mill. kroner. Inntektene var ført opp med i alt 7 290 mill. kroner. Til undervisning og forskning var det ført opp i alt 882 mill. kroner, eller 113 mill. kroner mer enn i 1961. Fra høsten 1962 fikk vi 12 500 undervisningsplasser ved de videregående skolene for almen- og yrkesutdanning. Også utgiftene til kommunikasjonsformål og bygging av kraftverk økte. For å møte vinterarbeidsløsheten i visse strøk av landet var det ført opp 25 mill. kroner under posten «særlige sysselsettingstiltak» og 35 mill. kroner på veibudsjettet. Regjeringen foreslo for 1962 i alt 38 mill. kroner, eller 10 mill. kroner mer enn for 1961 til utviklingslandene.

Det var ikke ført opp noen forhøyelse av de direkte skattene. Men for å styrke budsjettet foreslo Regjeringen å øke tilleggsavgiften på bensin med 6 øre pr. liter. Videre foreslo den å øke satsene for omsetningsavgift på brennevin med 3 prosent, sterkvinnavgiften med 2 prosent, ølavgiften med 20 øre literen og skjenkings-

avgiften med om lag 10 prosent. Forhøyelsen av bensinavgiften skulle gi en merinntekt på 35 mill. kroner og forhøyelsen av alkoholavgiftene en merinntekt på 25 mill. kroner.

Statsbudsjettet for 1963.

Den 3. oktober 1962 la statsråd J. P. Bjerve fram statsbudsjettet for 1963. Budsjettet var gjort opp med en sluttsum på 9435 mill. kroner, dvs. en stigning på 925 mill. kroner fra budsjettet for 1962. Regjeringens budsjettforslag var lagt opp i samsvar med målsettingen i langtidsprogrammet og innebar en betydelig øking av bevilgningene til blant annet samferdsel, kraftforsyning, undervisning, forskning og helsetjeneste.

Budsjettet ble gjort opp med et overskudd før lånetransaksjoner på 300 mill. kroner, og et samlet finansieringsbehov på 1076 mill. kroner. I Regjeringens oversikt over budsjettforslaget, het det at utviklingen i utenriksøkonomien og prisnivået for tiden var hovedproblemene i norsk økonomi. Det ble derfor en sentral oppgave for den økonomiske politikken i 1963 å begrense stigningen i den samlede etterspørsel. Regjeringen ville ta sikte på å gjennomføre denne begrensingen ved et uforandret omfang av byggreguleringen, og en penge- og kredittpolitikk etter tilsvarende retningslinjer som de som var fulgt i 1962.

De samlede statsinntekter, eksklusiv avdrag, var ført opp med 8346 mill. kroner. I budsjettet ble det foreslått forhøyelse av tobakkavgiftene som ville øke inntektene med om lag 30 mill. kroner. Det var dessuten foretatt justeringer av flere offentlige takster, vesentlig med sikte på å dekke lønnsstigningen og økte trygdeutgifter.

Kirke- og undervisningsdepartementets budsjett ble foreslått økt fra 789,5 mill. kroner til 950,5 mill. kroner. Bevilgningen til stipend og sosiale tiltak for skoleungdom og studenter ble foreslått økt fra 42,7 til 75,8 mill. kroner.

Under Kommunal- og arbeidsdepartementets budsjett var det til de nye statlige arbeidskontorer ført opp 17,9 mill. kroner, og til særlige sysselsettingstiltak var det i likhet med 1962 ført opp 25 mill. kroner. Til Distriktenes utbyggingsfond ble det foreslått bevilget 25 mill. kroner, og dette fondet er dermed kommet opp i 75 mill. kroner.

Sosialdepartementets budsjett passerte denne gangen 1 milliard kroner. Dette er en øking i forhold til budsjettet for 1962 på om lag 200 mill. kroner. Statens tilskudd til alderstrygden øker med 17,2 og tilskuddet til uføretrygden med 4,5 mill. kroner. Statens tilskudd til barnetrygden øker med 65,2 mill. kroner.

Industridepartementets budsjett økte med 33,6 mill. kroner. Til et Hjemmeindustriens omstillingsfond var det ført opp 5 mill. kroner. Bevilgningen er tenkt brukt til støtte av fellestiltak for hele bransjer eller samarbeidende grupper av bedrifter for å lette hjemmeindustriens omstilling til nye markedsdannelser.

Samferdselsdepartementets budsjett økte med hele 121 mill. kroner, og de samlede utgifter var ført opp med 788,1 mill. kroner. Til Veivesenet alene ble det foreslått en bevilgning på 666 mill. kroner. Dette var en øking av bevilgningene til veiformål på hele 117 mill. kroner.

Under Familie- og forbrukerdepartementet ble bevilgningene til daginstitusjoner m. m. for barn foreslått økt fra 250 000 kroner til 1,5 mill. kroner. Det ble ellers foreslått bevilget 210 000 kroner til en håndbok med kjøperåd som skal utgis av Forbrukerrådet.

Under Lønns- og prisdepartementet var det ført opp pristilskudd med i alt 777 mill. kroner. Av dette går 153 mill. kroner til regulering av forbrukerprisene, og 588 mill. kroner til gjennomføring av jordbruksavtalen.

Forsvarsutgiftene økte med 233 mill. kroner og var dermed kommet opp i 1518 mill. kroner. Økingen var en følge av lønns- og prisstigningen, utgifter til flåteprogrammet, økingen av forsørgertillegget for utskrevne mennskaper og at den amerikanske våpenhjelpen var blitt noe redusert. Hele 123 mill. kroner av økingen på forsvarsbudsjettet skyldtes økte lønns- og pensjonsutgifter.

Retningslinjene for skattepolitikken.

Stortingsmeldingen om retningslinjene for skattepolitikken ble lagt fram 3. mars 1961 og stortingsmeldingen om finansieringen av skatteutjammingsfondet ble lagt fram 2. februar 1962. Stortinget behandlet meldingene samlet i slutten av juni 1962.

Meldingene spenner over emner som oppbyggingen av skattesystemet, hvordan den virker på inntektsfordelingen, på de forskjellige familiestørrelser, på forbrukernes og bedriftenes disposisjoner og på konkurransevnen. De forteller hvordan det norske skattesystem er og virker sammenliknet med de systemer vi finner i andre land og de forteller om hva Regjeringen akter å foreta seg med omsyn til skattereformer i de første 3—4 årene. Stortingsmeldingene viser at vårt skattesystem som helhet virker sterkt til fordel for barnerike familier og for familier med lave inntekter.

Etter grundige vurderinger av de samlede skatter, avgifter, trygdepremier og overføringer til private har Regjeringen i sin melding

kommet til at det nåværende skattesystem i hovedtrekkene bør opprettholdes. Regjeringen mener videre at det i årene framover ikke vil være samfunnsmessig forsvarlig med noen reduksjon i det totale skattenivået. Det må blant annet skje en omfattende utbygging av undervisning og forskning, av samferdsel og helsevesen og samtidig er det nye sosialpolitiske oppgaver som må løses. Regjeringen er derfor kommet til at den ikke kan love noen vesentlig reduksjon i selve skattenivået, men til gjengjeld vil den kunne gjennomføre reformer som vil gi en mer rettferdig fordeling av skattebelastningen på enkelte grupper.

Regjeringen peker på at med uendrede regler og satser vil skatteinntektene komme til å stige noe raskere enn bruttonasjonalbudsjettet, og dette innebærer at det kan bli rom for enkelte skattelettelser uten at det behøver å hindre en økt offentlig virksomhet.

I samsvar med de to stortingsmedlingene, har Regjeringen lagt fram flere proposisjoner som er behandlet av Stortinget. Stortinget har vedtatt at nedre progresjonsgrense i forskuddsskatten til staten fra årsskiftet 1962—63 vil bli hevet fra 18 000 til 22 000 kroner, mens neste trinn løftes opp fra 25 000 til 26 000 kroner. Mens vi tidligere betalte statsskatt med 10 prosent av de første 18 000 kroner av inntekten, gjelder denne prosentsatsen fra årsskiftet helt opp til 22 000 kroner. Inntekter over 22 000 kroner skattlegges med 15 prosent av de neste 4000 kroner, men for inntekter over 26 000 kroner går prosentsatsen opp i 20 for de neste 4000 kroner osv.

Dette vil redusere statens skatteinntekter med 44 mill. kroner.

Stortinget vedtok også en ytterligere forbedring av reduksjonstabellene. Fra 1. januar 1962 falt den dårligste reduksjonstabellen bort og med de vedtak som nå ble gjort, vil den skattefrie del av inntekten bli fastsatt på grunnlag av denne tabellen:

	Klasse								Stignings- beløp
	1	2	3	4	5	6	7	8	
Tabell I	1 100	2 200	3 400	4 700	6 100	7 600	9200	10 900	100
» II	1 200	2 400	3 700	5 100	6 600	8 200	9 900	11 700	100
» III	1 300	2 600	4 000	5 500	7 100	8 800	10 600	12 500	100
» IV	1 400	2 800	4 300	5 900	7 600	9 400	11 300	13 300	100
» V	1 600	3 200	4 900	6 700	8 600	10 600	12 700	14 900	100

Fra 1965 tas det sikte på å gjennomføre dette tallsystem:

	Klasse								Stignings- beløp
	1	2	3	4	5	6	7	8	
Tabell I	1 500	3 000	4 600	6 300	8 100	10 000	12 000	14 100	100
» II	1 600	3 200	4 900	6 700	8 600	10 600	12 700	14 900	100
» III	1 700	3 400	5 200	7 100	9 100	11 200	13 400	15 700	100
» IV	1 800	3 600	5 500	7 500	9 600	11 800	14 100	16 500	100

Den samlede skattelettelse av dette er anslått til ca. 350 mill. kroner.

De reduksjoner som dette gir i kommunenes inntekter vil bli kompensert ved en rekke tiltak. Et av disse tiltakene er at den øvre grensen for skattøret er hevet fra 18 til 19 og den nedre grensen til 16. Fra 1. januar 1963 overtar staten alle utgifter til barnetrygden og etter hvert vil også utgiftene til likningsvesenet, lensmenn og politiet bli overtatt av staten. Arbeidsformidlingen overføres til staten og statstilskuddet til kommunale skolebygg blir økt med 10 mill. kroner fra 1963, og med ytterligere 10 mill. kroner i 1965, slik at tilskuddet da kommer opp i 40 mill. kroner. Også en større del av veiutgiftene overtas av staten. I første omgang er det foreslått en øking på 30 mill. kroner, men det er forutsetningen at beløpet skal økes slik at det i 1965 kommer opp i 120 mill. kroner.

I tillegg til disse direkte tiltakene vil skatteutjamningstilskuddene bli opprettholdt som en regulator. Det vil årlig bli ytt et tilskudd på ca. 110 mill. kroner fra skatteutjammingsfondet til økonomisk svake kommuner. For å finansiere skatteutjammingsfondet vil tilleggs-skatten bli opprettholdt etter de samme satser som før, men den blir ikke lenger en skatt.

Høyre tok opp forslag om å senke denne avgiften på de høyere inntekter fra 35 til 30 prosent, og så bevilge de resterende midler til skatteutjammingsfondet over statsbudsjettet. Dette forslaget ble forkastet med 60 mot 61 stemmer.

De borgerlige representanter både i finanskomitéen og i Stortinget gikk inn for å lette bedriftsbeskatningen og å lempe progresjonen ytterligere. Høyre tok i tillegg til forslaget om å sløyfe den kommunale tilleggs-skatten også opp forslag om å heve grensen for 55 prosent statsskatt med 25 000 kroner, og å senke satsene for formuesskatten med om lag 20 prosent. Disse forslagene ble forkastet med 67 mot 61 stemmer, idet Helge Jacobsen (V) stemte med Arbeiderpartiet ved alle disse voteringene. Et forslag fra Venstre, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti om å sette en øvre og nedre grense for det kommunale skattøret til 18 og 16, å fjerne den kommunale tilleggs-skatten og å overføre formuesskatten til staten for etterskuddspliktige over til kommunene, ble forkastet mot 41 stemmer.

Et forslag fra Senterpartiet og Venstre om å sløyfe omsetningsavgiften på visse matvarer og de tilsvarende subsidier til matvarer fikk bare 27 stemmer.

Et forslag fra Høyre om å forhøye de skattefrie fradragene ved kommunelikningen, heve progresjonsgrensene og å gi rett til å

trekke alderstrygdepremiene fra ved likningen ble forkastet mot 29 stemmer.

Et forslag fra Finn Gustavsen (SF) om å øke skattefradragene med 50 kroner i klasse 1 og 2, med 300 kroner i klasse 3 og med 200 kroner i de øvrige klasser, ble forkastet mot 2 stemmer.

Et viktig ledd i drøftingene av skattefordelingen var Regjeringens forslag om å gjøre barnetrygden progressiv. Etter vedtaket i Odels-tinget vil stønaden for barn nummer 2 bli hevet fra 360 til 400 kroner pr. år fra 1. januar 1963. Trygden øker samtidig med 100 kroner pr. barn, slik at familier med 2 barn får 400 kroner i barnetrygd, familier med 3 barn 900 kroner, familier med 4 barn 1500 kroner, familier med 5 barn 2200 kroner og familier med 6 barn 3000 kroner.

Banker og forsikringsselskaper.

Banklovene.

I slutten av april 1961 behandlet Stortinget de såkalte Regjeringens forslag til banklover. Lovregelen som bestemmer at Regjeringen skal oppnevne en fjerdedel av medlemmene i representantskaper med over 100 mill. kroner i forvaltningskapital, ble vedtatt med 49 mot 42 stemmer i Odels-tinget. I loven for sparebankene ble det vedtatt en regel om at kommunestyrene skal ha rett til å velge minst $\frac{1}{4}$ av medlemmene i disse bankenes forstanderskap. Et forslag fra Arvid Johanson (A) om at kommunestyrene skulle oppnevne halvparten av medlemmene i sparebankenes forstanderskap, ble forkastet mot 17 stemmer.

Statens forretningsbank.

I statsråd den 2. februar 1962 ble det oppnevnt en komité med direktør Johan Hoffmann som formann, som skal utrede spørsmålet om en statens forretningsbank. Som medlemmer av komitéen ble oppnevnt: Cand. oecon. Per Dragland, direktør Christian Jakhelln, fullmektig Torvald Ø. Michelsen og banksjef Fredrik Moe, med byråsjef Egil Bakke som sekretær.

I Finansdepartementets redegjørelse for mandatet heter det at komitéen bør drøfte hvilke virkeområder banken bør ha, både geografisk og med hensyn til låneformål og kreditt-typer. Komitéen skal videre drøfte om det i sammenheng med den langsiktige kreditten som ytes av de eksisterende statsbanker, foreligger et særlig behov for driftskreditt som med fordel kan ytes av en Statens Forretningsbank. Komitéen skal videre utrede hvordan banken i tilfelle skal skaffe seg innlånsmidler og vurdere hvordan en slik bank kan

antas å påvirke forvaltningsmassen i de øvrige banker. Komitéen skal også ta stilling til bankens organisasjonsform og hvilken tilknytning den bør ha til de konstitusjonelle organer.

Nyvurdering av boligpolitikken.

Regjeringen oppnevnte i statsråd den 2. februar 1962 en komité som skal legge fram innstilling om en omlegging av den offentlige låne- og støttepolitikk til boligbyggingen. Komitéen er sammensatt av representanter etter innstilling fra de politiske partier og fra boligadministrasjonen og boligkooperasjonen.

Komitéen består av: Fylkesmann Nils Handal, formann, stortingsmann Isak Flatabø, stortingsmann Ingolf Helland, inspektør Kåre Kristiansen, stortingsrepresentant Aase Lionæs, sivilingeniør Olav Selvåg, redaksjonssekretær Dagfinn Vårvik, direktør Arne Amundsen, direktør Johan Hoffmann, konsulent Olaf Sætersdal og byråsjef Carl Aanonsen.

Bankstrukturkomitéens innstilling.

Stortinget behandlet 30. oktober 1962 innstillingen fra bankstrukturkomitéen. Mandatet til bankstrukturkomitéen var å vurdere om den nåværende struktur i det private bankvesen er hensiktsmessig, særlig med hensyn til forsyningen av kreditt til distriktene. Hovedinnholdet i komitéens innstilling er at det private bankvesen er for sterkt oppstykket, og at svært mange banker er for små til å møte de økte krav man regner med vil bli stilt til kredittinstitusjonene i tiden framover. Komitéen konkluderer sin innstilling med å foreslå at oppgavefordelingen mellom sparebankene og forretningsbankene bør bli mer elastisk. En rekke sparebanker bør sluttes sammen i større enheter og det er nødvendig med samarbeidsformer for sparebankene i større distrikter. Det er også nødvendig å få bygd ut sterke og selvstendige distriktsbanker der lokale banksammenlutninger gir grunnlag for det. Bankstrukturkomitéens mandat var sterkt begrenset og kredittforsyningen til distriktene var innstillingens hovedinnhold.

Debatten i Stortinget ble preget av dette, og innstillingen ble enstemmig vedlagt protokollen.

Økonomisk planlegging.

Stortinget behandlet proposisjonen om utbygging av den økonomiske planlegging den 7. desember 1962. Det ble gjort vedtak om å opprette en ny avdeling i Finansdepartementet for langtidsplanlegging. Den viktigste oppgaven for det nye organet blir i samarbeid med fagdepartementene å utarbeide langtidsprogrammet og følge

opp disse i perioder, samt foreta justeringer i planene. Dessuten, etterhvert som programperioden går ut, å utarbeide programskisser som peker ut over selve programmet i perioden. I proposisjonen ble det understreket at dette ville gi Regjeringen bedre grunnlag for gjennomføring av langtidsprogrammet og grunnlag for å foreslå de endringer som anses nødvendige

I proposisjonen ble det pekt på at Regjeringen i årene etter krigen har foretatt en sterk utbygging av den økonomiske planlegging. Siden 1946 er det lagt fram nasjonalbudsjett hvert år, og siden 1948 har det vært utarbeidet langtidsprogrammer som fra og med 1954 har dekket stortingsperioden. Det er bygget opp en administrasjon for områdeplanlegging og for gjennomføring av utbyggingsprogrammet for Nord-Norge. I 1961 ble Arbeidsløsetrygdens utbyggingsfond og utbyggingsfondet for Nord-Norge samlet i Distriktenes utbyggingsfond. I flere departementer er det bygget ut egne planleggingsenheter. Disse varierer i størrelse, fra små avdelinger til kontaktmenn for arbeidet med nasjonalbudsjett og langtidsprogram.

I proposisjonen pekes til på nødvendigheten av en ytterligere utbygging av den økonomiske planlegging lokalt og regionalt. Grunnlaget for å kunne etablere en sterkere og mer langsiktig planlegging i kommuner og fylkeskommuner, vil i stor utstrekning bli lagt til rette gjennom den nye kommunale inndeling som i alt vesentlig forutsettes gjennomført fra 1. januar 1964. Fra samme tidspunkt vil også byene komme med i fylkeskommunene. En bevisst og langsiktig planlegging på det lokale og regionale plan er av vesentlig betydning for en harmonisk utvikling av de større og mindre bosettingsområder som vil bli dannet som en følge av den endring i næringsstrukturen som finner sted i vårt land. Disse problemer har dessuten et langt videre velferdsmessig perspektiv. Opplegget av lokaliseringspolitikken og områdeplanleggingen må ta bevisst sikte på å regulere storbydannelsen, beskytte og utvikle friluftsområdene og stimulere dannelsen av bosettingssentra ut over landet der det er forutsetninger for å utvikle harmoniske samfunn. De fylkesvise områdeplankontorene vil her få en av sine hovedoppgaver. På flere av disse områdene vil Kommunal- og arbeidsdepartementet få en meget sentral stilling. I Regjeringens proposisjon blir det derfor antydnet at dette departement må bli satt i stand til å gi den nødvendige bistand for å utvikle, lede og støtte de lokale planleggingsorganer. Og for å kunne medvirke til den koordinering som kan fremme en hensiktsmessig lokalisering og bosetting. Departementet arbeider med å klarlegge hvordan planleggingsarbeidet i departementet best kan organiseres. Planleggingsarbeid på dette felt vil i framtiden måtte skje i samarbeid med den nyopp-

rettede avdeling for langtidsplanlegging i Finansdepartementet. I proposisjonen pekes det videre på at det ville være av stor betydning for planleggingsarbeidet og dermed for landets økonomiske framgang om det kunne etableres et nært samarbeid mellom myndighetene og nærings- og arbeidslivet om disse problemene. Regjeringen er derfor av den oppfatning at det vil være nyttig å få etablert et økonomisk planleggingsråd med representanter fra administrasjon, forskning og nærings- og arbeidsliv. Gjennom drøftinger i et slikt organ vil næringslivets, arbeidslivets og vitenskapens folk bedre få høve til å bidra med sine erfaringer og sin innsikt, og til å øve innflytelse på planleggingsarbeidet. Det er viktig at disse grupper deltar i den samfunnsmessige planlegging.

Et forslag fra Karen Grønn-Hagen (Sp) om at det materiell som planleggingskontoret legger til rette til belysning av samfunnsøkonomiske spørsmål som grunnlag for sine egne og eventuelt Regjeringens planer, skulle være tilgjengelig for Stortinget, ble forkastet mot 44 stemmer. Forslaget om oppretting av en avdeling for langtidsplanlegging i Finansdepartementet ble deretter enstemmig vedtatt.

Ny § 93 i Grunnloven.

Stortinget vedtok 8. mars 1962 med 115 mot 35 stemmer den nye § 93 i Grunnloven. Den nye Grunnlovs-paragrafen gir Stortinget rett til med $\frac{3}{4}$ flertall å avgjøre suverenitet på et saklig begrenset område til en internasjonal sammenslutning. De som stemte mot var hele Senterpartiets gruppe, Sosialistisk Folkepartis 2 representanter, 2 representanter fra Venstre, 9 representanter fra Kristelig Folkeparti og 6 fra Arbeiderpartiet.

Et forslag om å utsette behandlingen av grunnlovsforslaget ble forkastet med 102 mot 47 stemmer. Grunnlovsforslaget som første gang ble satt fram i 1952 ga Stortinget anledning til å velge mellom alternativene $\frac{2}{3}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{5}$ og $\frac{5}{6}$ flertall for avgivelse av myndighet til overnasjonale organer. Et forslag fra Erik Braadland (Sp) om å avvise samtlige alternativer ble forkastet med 125 mot 25 stemmer. Et forslag fra Kjell Bondevik (Kr. F.) om at den nye § 93 skulle kreve $\frac{5}{6}$ flertall for avgivelse av myndighet ble forkastet mot 34 stemmer.

Industripolitikken.

Med utgangspunkt i arbeidsprogrammen om at vi systematisk må nytte våre naturlige ressurser, har det i perioden vært lagt sterk vekt på kraftutbyggingen og industri som baserer seg på elektrisk kraft.

Kraftutbyggingen nådde i 1961 opp i 509 000 kW og i 1962 571 000 kW. Dette er noe foran det som det er lagt opp til i langtidsprogrammet. Produksjonen var i 1962 kommet opp i ca. 37,3 milliarder kWh. I 1961 og 1962 ble det samlet en investert om lag 2 milliarder kroner i kraftsektoren.

Når det gjelder elektrisitetsforsyningen for de distrikter som er uten elektrisk kraft, nærmer dette seg meget raskt slutten. Fra og med 1938—39 til og med 1962 er bevilget 415,8 mill. kroner pluss tilsagn på 14 mill. kroner.

Ved utgangen av 1962 er antallet av mennesker som mangler elektrisitet redusert til ca. 13 500. I 1945 var det ca. 600 000.

Av nye større kraftprosjekter som er vedtatt i 1961—62 nevnes:

Uste-Nes i Hallingdal som bygges ut av Oslo, Akershus og Buskerud i fellesskap. Samlet kostnad er beregnet til 420 mill. kroner med en maskininstallasjon på 440 000 kW.

Rana og Trollheim kraftverker med sambandslinje som binder sammen Rana-området og Trøndelag med videre forbindelse sør-over. Samlede utbyggingskostnader er regnet til 510 mill. kroner.

Utbyggingen av Røldal-Suldal må sees i sammenheng med reisingen av aluminiumsfabrikken på Husnes. Det regnes med en samlet investering på ca. 800 mill. kroner. I tillegg kommer at dette kraftverket skal gi grunnlaget for industrireisinga på Karmøy.

Ved Stortingets vedtak av 26. juni 1962 er alle kraftanleggene til A/S Bjølvefossen, A/S Tyssefallene og A/S Høyangfallene overdratt til staten fra 1962 ved særskilt avtale mellom staten og selskapene. Samtidig med overdragelsen ble det for disse anleggs vedkommende vedtatt en ytterligere utbygging av kraftkildene som sammen med den planlagte utvidelse av bedriftene utgjør en investering på 450 mill. kroner. Den nye kraftutbygging utgjør ca. 850 mill. kWh.

I tillegg til dette kommer selvsagt en rekke større og mindre kraftverker som bygges av kommuner og fylkeskommuner. I statens egne kraftverk var de samlede investeringer i 1961 ca. 260 mill. kroner, i 1962 noe over 300 mill. kroner og i 1963 vil det bli brukt 352 mill. kroner.

I forbindelse med bevilgningen i 1961 til statskraftverkene tok formannen i industrikomiteén, Olaf Watnebryn, opp tanken om at man gjennom lovgivning skal legalisere den faktiske sosialisering som har funnet sted når det gjelder kraftutbyggingen. Etter hvert har statens, kommunenes og fylkenes andel i kraftutbyggingen økt sterkt, mens den private kraftutbygging spiller en stadig mindre rolle. Han mente man burde gjennom lovgivning fastslå at bare staten, fylker, kommuner og interkommunale kraftselskap skulle ha adgang

til å kjøpe opp vassdragsrettigheter og til å bygge ut og eie kraftverk. Under debatten minnet Harald Selås om at en ny konsesjonslov er på trappene og anmodet Regjeringen om å få innarbeidet dette synet i den nye loven.

Lokaliseringen av ny industri er et viktig moment som stadig kommer med i betraktningen når det gjelder kraftutbyggingen. De større kraft- og industriutbygginger vil innenfor de distrikter de blir plasert være av avgjørende betydning for sysselsettingen og videre utbygging.

I perioden er det vedtatt flere prosjekter, dels rene statsprosjekter, dels i samarbeid med private.

I 1960—61 ble det vedtatt å utvide Norsk Jernverk. Kostnadene var beregnet til 321 mill. kroner. Utbyggingen av Rana Gruber vil koste i alt 210 mill. kroner. Koksverket og ammoniakkfabrikken kommer på henholdsvis 80 og 60 mill. kroner. Det betyr en samlet investering på 671 mill. kroner som skal være avsluttet i 1964.

Tiltaksfondet for ny industri er omlagt slik at det sammen med utbyggingsfondet bedre blir i stand til å fylle sin oppgave.

Skattefrie avsetninger til industrireising ble vedtatt i 1961. Denne ordning tar særlig sikte på at større overskuddsbedrifter skal få høve til å foreta skattefrie avsetninger i økonomisk svake distrikter. Dette er en ordning man har hatt i mange år under Nord-Norgeplanen og som har vist seg å være meget betydningsfull. Den årlige minstegrensen for fondsavsetningene skal være 50 000 kroner og avsetningsbeløpet skal ikke overstige 10 prosent av bedriftens skattbare inntekt.

I 1962 vedtok Stortinget å stille 5 mill. kroner til disposisjon til fellestiltak av betydning for hjemmeindustriens omstilling. Bevilgningen skal brukes til direkte støtte av felles tiltak for hele bransjer eller samarbeidende grupper. Det er forutsatt at nye bevilgninger blir gitt etter hvert.

Høsten 1962 oppnevnte Regjeringen et utvalg som har fått til oppgave å utarbeide forslag til en organisasjon hvor de enkelte statsbedrifter er medlemmer, og som blant annet skal ta sikte på å bringe statsbedriftenes tarifforhandlinger over i mer organiserte og ensartede former, bør det etableres en ny organisasjon som bør ha til oppgave å fremme en mer ensartet opptreden i spørsmål som berører disse bedrifters lønns- og tariffmessige forhold. Det er nå forutsatt at denne organisasjon antakelig etter hvert bør bygges ut til noe mer enn en arbeidsgiversammenslutning.

Sosialpolitikken.

Minstesatsene for Alderstrygden og for Uføretrygden er økt to ganger i løpet av perioden. I juni 1961 ble satsene økt med 15 prosent. Det betydde at trygden for ektepar ble hevet til kr. 4026.00 pr. år og for enslige til kr. 2676.00. Arbeidsgiverpremieandelen ble samtidig økt fra 60 til 75 prosent av medlemspremien. De borgerlige partier stemte for en lavere premiesats for arbeidsgiverne og større premiesats for staten. Det ble også vedtatt en omlegging, slik at det ble en sterkere progresjon i medlemspremien.

I april 1962 ble Regjeringens forslag om å øke alders- og uføretrygden med 25 prosent vedtatt i Stortinget. Dette innebærer at pensjonen for enslige er økt til kr. 3348.00 pr. år og for ektepar til kr. 5028.00 pr. år. De borgerlige partier stemte mot Regjeringens forslag om at arbeidsgiverandelen skulle øke fra 75 til 100 prosent, slik at arbeidsgiverne måtte betale like mye til finansiering av trygdene som det enkelte medlem.

I tillegg til økingen i Uføretrygden ble attføringshjelpen foreslått økt fra kr. 9.00 til kr. 11.00 pr. dag og forsørgelsestillegget for hustru fra kr. 4.50 til kr. 5.00 pr. dag. Omregnet til årsinntekt vil dette gi om lag det samme beløp som uførepensjonen. Det ble også foreslått en ny sats på kr. 1200.00 i grunnstønaden for å hjelpe dem som har flere handicap.

Stortinget vedtok også en endring i loven om syketrygd, slik at arbeidsgivernes andel skulle økes fra 60 til 75 prosent. En unngikk dermed øking i medlemspremiene.

Sjømannstrygden.

I januar 1962 ble Regjeringens forslag om å øke sjømannstrygden med 6,5 prosent vedtatt av Stortinget. Vedtaket må ses på bakgrunn av den skjevhet som oppsto i forbindelse med gjennomføringen av Samordningsloven.

I samband med vedtaket i juni 1962 om å øke Alders- og Uføretrygden med 25 prosent, vedtok Stortinget en tilsvarende øking for Sjømannstrygden.

Skogsarbeidertrygden.

I januar 1962 ble Regjeringens forslag om å øke Skogsarbeidertrygdens dyrtidstillegg fra 10 til 23 prosent, med virkning fra 1. juli 1961, vedtatt av Stortinget. Pensjonen for skogsarbeidere ved fylte 65 år ble da kr. 2527.00 for enslige og kr. 3370.00 for ektepar. Etter fylte 70 år stiger ytelsene slik at beløpet ligger kr. 517.00 over Alderstrygdens satser.

I forbindelse med økingen av Alderstrygden i april 1962 ble Skogsarbeidertrygden økt, slik at den samlede pensjonen for ektepar er kommet opp i kr. 5545.00 pr. år.

Statsarbeiderpensjonen.

I april 1962 vedtok Stortinget en lovendring som vil gi statsarbeiderne samme pensjonsvilkår som statstjenestemennene. Et gammelt krav om likestilling mellom arbeidere og funksjonærer i staten er dermed imøtekommet. Arbeidere og funksjonærer i staten og statens bedrifter vil nå få en pensjon som svarer til 66 prosent av lønnen mot et innskudd på 4 prosent. Den nye ordningen omfatter 27 000 arbeidere.

Barnetrygden.

Stortinget vedtok i juni måned Regjeringens forslag om å gjøre Barnetrygden progressiv. Vedtaket innebærer at Barnetrygden fra 1. januar 1963 blir kr. 400.00 for det 2. barnet under 16 år, kr. 500.00 for det 3. barnet osv. kr. 100.00 mer for hvert barn ut over dette. Stortinget vedtok samtidig at staten skulle overta hele finansieringen. Tidligere betalte staten $\frac{7}{8}$ og kommunene $\frac{1}{8}$.

Leger og tannleger.

I juni 1962 vedtok Stortinget å forlenge Beordringsloven for tannleger til 30. juni 1966. Høyres representanter stemte for et forslag om at forlengelsen av loven bare skulle gjelde til 1964.

Spørsmålet om en tilsvarende lov for leger ble drøftet i Stortinget både i januar og i oktober 1962. I oktober opplyste sosialminister Bruvik at Regjeringen ville sette i verk en rekke forskjellige tiltak for å oppmuntre leger til å søke stillinger i utkantstrøk. Regjeringen håpet at disse tiltak ville være tilstrekkelig, slik at en ville unngå å fremme forslag om en beordringslov også for legene.

Pensjonsspørsmålene utredes.

I begynnelsen av 1962 oppnevnte Regjeringen en komité med sosialrådmann Hans Cappelen som formann, som har fått til oppgave å utrede pensjonsspørsmålene i sin fulle bredde. Komitéen skal blant annet vurdere om en bør løse pensjonsspørsmålene ved en utbygging av Alderstrygden, ved andre pensjonsformer som omfatter alle, eller ved en kombinasjon av trygde- og pensjonsytelser. Komitéen skal også se på spørsmålet om pensjonsalderen, uførepensjonen, eventuell familiepensjonering og eventuelt regler

om verdifastsetting for pensjonene. Dersom komitéen foreslår en generell pensjonsordning, skal den også utrede forholdet til de pensjonsordninger som allerede eksisterer.

Feriegodtgjøringen.

Regjeringens forslag om å øke feriegodtgjøringen for alle time- og akkordlønnte fra 6,5 til 7,5 prosent, og for alle med fast lønn med et beløp som svarer til en halv ukes lønn, ble vedtatt i Stortinget i mai 1962. De som stemte for Regjeringens forslag var, foruten Arbeiderpartiets og SF's representanter også vel halvparten av Kristelig Folkepartis gruppe. Mindretallet stemte for å utsette ordningen i 1 år.

Den økte feriegodtgjøringen representerte en merutgift for næringslivet på 153 mill. kroner. Utbetalingen av den økte feriegodtgjøringen vil begynne 16. mai 1963.

40-timers arbeidsuke for tunnelarbeidere.

Med virkning fra 1. oktober 1962, har Stortinget vedtatt å redusere arbeidstiden for tunnelarbeidere fra 45 til 40 timer pr. uke. En komité som hadde utredet spørsmålet hadde fremmet forslag om en reduksjon fra 45 til 42 timer. Regjeringen gikk lenger ved å foreslå arbeidstiden redusert til 40 timer pr. uke.

Våre naturherligheter.

I et interpellasjonsordskifte i Stortinget i mai 1962 opplyste statsråd Andreas Cappelen at Regjeringen arbeidet med en rekke tiltak med sikte på den mest verdifulle utnytting av våre naturherligheter. Regjeringen ser arbeidet med å sikre almenhetens interesser i skog og fjellområder slik at de ikke blir rene handels- og spekulasjonsobjekter, som en nasjonal oppgave av rang. Regjeringen vil ta opp arbeidet med en plan for hvordan våre fjellområder i hovedsaken skal utnyttes i framtiden. Friluftsområdene vil bli styrket ved økte statsbevilgninger. Kirke- og undervisningsdepartementet vil med hjemmel i Naturvernloven legge fram en plan for å sikre verdifulle områder av norsk natur. Det arbeides med en ny bygningslov, som også får bestemmelser om adgang til å regulere hyttebebyggelsen. Etter Regjeringens oppfatning er det nødvendig å få samordnet de kryssende interesser, og en tar sikte på å foreslå de nødvendige lovbestemmelser og å øke bevilgningene til denne oppgaven. Men det er også nødvendig å få etablert de organer som kan løse oppgavene ute i marken og det kan bare gjøres ved samarbeid, mellom stat, fylker og kommuner.

I statsråd 18. mai 1962 fremmet Regjeringen forslag om en rekke endringer i konsesjonslovene. Forslaget som ble behandlet og vedtatt i Stortinget i juni, tar sikte på å hindre spekulasjonskjøp av skog og fjellvidder. Vedtaket innebærer også at konsesjonsfriheten blir innskrenket, konsesjonsgrensen er satt ned og statens forkjøpsrett utvidet. Konsesjonsgrensen for ervervelse av fjellstrekninger er satt til 0 både for innenbygds- og utenbygdsboende. Tidligere har utenbygdsboende kunnet erverve fjellvidder på inntil 1000 dekar og innenbygdsboende inntil 10 prosent kommunenes samlede fjellarealer uten konsesjon. Endringene medfører at det nå kan øves bedre, om ikke full kontroll med omsetning av grunnarealer. Et forslag fra Senterpartiet og Kristelig Folkeparti om å utsette saken ble forkastet i Odelstinget med 68 mot 23 stemmer.

Jordbrukspolitikken.

Jordbruksavtalen 1961/63 ble behandlet i vårsesjonen 1961. Avtalen bygger i hovedsaken på de samme grunnprinsipper som jordbruksavtalen 1958/61, men med nødvendige prisjusteringer for å sikre en rimelig inntektsutvikling i jordbruket.

Avtalen ble enstemmig bifalt av Stortinget.

Retningslinjene for den videre utbygging av yrkesopplæringen i landbruket er ferdigbehandlet. Det var enighet om at flest mulig av næringens utøvere bør ha yrkesopplæring. For noen år siden ble det lagt fram en komitéinnstilling som konkluderte med obligatorisk yrkesopplæring. Så langt fant hverken Regjeringen eller Stortinget at en burde gå i denne omgang, men i debatten ga flere talere uttrykk for at det bør være et mål.

Regjeringen arbeider nå med forslag til lov om yrkesskolene i landbruket.

Stortinget har også behandlet meldingen om utbyggingen av de landbruksvitenskapelige institusjoner. Den forutsetter en rask utbygging og legger stor vekt på at de vitenskapelige resultater blir nyttiggjort av det praktiske landbruk så snart det er mulig.

Stortinget ga uttrykk for tilfredshet med den positive innstilling Regjeringen ga uttrykk for.

Det er vedtatt ny lov om Norges landbrukshøgskole. Loven gjelder den samordnede undervisning på Ås og Sem og er så langt det er mulig brakt på linje med lovene for universitetene og de øvrige høgskoler i landet. Loven trådte i kraft 1. januar 1963.

I proposisjonen var det forutsatt opprettet et eget landbrukspedagogisk institutt. Landbrukskomitéen ønsket dette spørsmålet nærmere utredet og det fikk tilslutning både i odelsting og lagting.

Lov om jords fredning av 1860 er avløst av ny beitelov og ny gjerdelov. Lovene er en ajourføring i pakt med tiden og utviklingen. Beiteloven legger forholdene til rette for en mer rasjonell utnyttelse av beitemulighetene, samtidig som den danner grunnlag for en utvidet og påkrevd skogreising. Det legges stor vekt på samarbeid mellom beiteinteresser og skoginteresser.

Det er videre vedtatt lov om erstatning for naturskader. Det er vårt første lovverk på dette område. Fra flere hold er det gitt uttrykk for at det neppe er noe land som er kommet lenger, eller har en så god naturskadelov som Norge. Loven trådte i kraft 1. januar 1962 og erfaringene hittil må sies å ha vært gode.

Regjeringen har lagt fram proposisjon til helt ny husdyrlov som er ferdigbehandlet at Odelstinget og Lagtinget.

Lov om Driftskreditt i jordbruket er revidert, og Driftskredittkassens adgang til å yte lån til jordbruket er betydelig utvidet. Mens den maksimale låneadgang hittil har vært kr. 6000.00 pr. bruk, er den nå utvidet til kr. 12 000.00 pr. bruk. Låneadgangen er delvis knyttet til bruksstørrelsen. Et bruk på 40—60 dekar for eksempel vil få inntil kr. 9200.00 i lån og et bruk på over 60 dekar inntil kr. 12 000.00. I forbindelse med inntektssvikten som følge av avlingstap sommeren 1962 er det gitt statsgaranti for driftslån på inntil 10 mill. kroner. Det er foretatt viktige endringer i fjell, jord og skogkonsesjonslovene. Konsesjonsfriheten er innskrenket, konsesjonsgrensene er i visse tilfelle satt ned og statens forkjøpsrett er utvidet.

Statens forkjøpsrett er fortsatt subsidiær i forhold til kommunens. Slik bestemmelsene hittil har vært, har imidlertid ikke statens forkjøpsrett vært subsidiær i alle tilfelle. Ved kjøp av skog har staten bare hatt forkjøpsrett til arealer over 10 000 dekar. Utenbygdsboende har kunnet erverve fjellvidder på inntil 1000 dekar og innenbygdsboende inntil 10 prosent av kommunens samlede fjellareale uten konsesjon.

Konsesjonsgrensene ved erhvervelse av fjellstrekninger er nå satt til 0 både for innenbygds- og utenbygdsboende.

Endringene medfører at det kan øves bedre kontroll med omsetning av grunnarealer enn tidligere, men ikke full kontroll.

Odelsberettigede har fortsatt adgang til erhverv uten konsesjon. Statens kjøp av Grusetskogene i Solør er ett eksempel på det. Godseier Falkner har tilbudt staten å kjøpe et betydelig skogareal. Det hviler odel på eiendommen og de odelsberettigede har gjort kjent at de akter å ta eiendommen tilbake på odel, dersom staten kjøper.

Saken er ikke ferdigbehandlet av Stortinget.

Regjeringen vil fremme forslag om ytterligere endring av konsesjonslovene med innskrenket adgang til konsesjonsfrihet for odelsberettigede og det vil bli fremmet forslag om endring i Odelsfrigjøringsloven.

Samferdselen.

Største lovsak som har vært til behandling i 1962 er forslaget til ny veilov som ble lagt fram for Stortinget våren 1962. På grunn av det sterke arbeidspress i Stortinget vårsesongen 1962 ble det liten tid til behandling av denne sak da. Under høstsesjonen måtte budsjettsakene ha prioritet og forslaget til ny veilov måtte utstå til behandling vårsesongen 1963. En regner nå med at loven vil kunne bli ferdigbehandlet i Stortinget våren 1963.

Av budsjettsaker omfatter veibudsjettet også i 1962 størst interesse. Budsjettforslaget fra Regjeringen viste for 1963 en øking fra 548,66 mill. kroner til 666,549 mill. kroner eller i alt 117,889 mill. kroner. Ved stortingsbehandlingen ble budsjettforslaget økt med 8 mill. kroner. Økingen ble tillagt kap. 1370, post 43, til rådighet for departementet til ymse veiformål, 4 mill. kroner og kap. 1374, post 60. Ordinære bygdeveianlegg 4 mill. kroner.

De største økinger i departementets forslag var tillagt kap. 1370, post 30, ordinære hovedveianlegg som i siste budsjettforslag var økt med 35,427 mill. kroner og kap. 1374, ny post 73, Veivesenet i landdistriktene, ekstraordinært 30 mill. kroner.

Departementet går i budsjettframlegget sterkt inn for en raskere utbygging av de store innfartsveier som en nødvendig følge av den sterke øking i antallet motorkjøretøyer.

Ved en befaring samferdselskomitéen foretok sommeren 1962 i kyststrøkene fra og med Kristiansund N. og til Bodø, hvorved spesielt rasjonaliseringsspørsmål i samferdselen i kyststrøkene ble undersøkt, ble komitéens medlemmer klar over det presserende behov for økte bevilgninger som er til stede også her. Komitéen har også overveid behovet for en raskere utbygging av veier i de veiløse bygger.

Komitéen ga i sin innstilling om veibudsjettet for 1963 uttrykk for det store behov som er til stede for økt innsats i veibyggingen, og at dette må komme alle de forskjellige behov til gode, slik at det kan bli en mest mulig harmonisk utvikling av livsvilkårene for alle hvor de enn bor i landet.

Ut over den øking komitéens flertall foreslo på 8 mill. kroner og som ble vedtatt av Stortinget, foreslo medlemmene av Senterpartiet og Kristelig Folkeparti en øking på 7 mill. kroner, fordelt på

kapitlene 1370 og 1374. I forhold til den store øking forslaget til veibudsjett for 1963 hadde i forhold til 1962, i alt over 125 mill. kroner, må dette mindretallsforslag antas å ha vesentlig politisk interesse.

Som følge av omlegging av trafikken fra sjø til landverts kommunikasjonsmidler ble det for 1963 ikke ført opp bevilgning til kyst-ruten Oslo-Bergen. Ett høyremedlem i samferdselskomitéen stemte imot.

Bevilgningen til investeringer i Telegrafverket ble ved siste budsjettforslag økt fra 190 mill. kroner til 232,15 mill. kroner. Departementet foreslo bevilget 136 mill. kroner. Reduksjonen kom fram ved at samtlige borgerlige medlemmer i komitéen nektet å godta et forslag om øking av tilmeldingsavgiften for telefonabonnenter fra kr. 500.00 til kr. 700.00. Med støtte fra Kristelig Folkeparti og Venstre ble avgiften økt til kr. 600.00, i motsatt fall ville Telegrafverkets investeringsbudsjett måtte reduseres med ytterligere 2,85 mill. kroner.

Regjeringen foreslo i forbindelse med budsjettforslaget for 1963 innløsning av Kristiansand og Omegns Telefon A/S's anlegg. Den 10. mai 1948 gjorde Stortinget et prinsippvedtak om at samtlige gjenværende private bytelefonanlegg skulle innløses. I komitéen gikk samtlige borgerlige medlemmer mot forslaget. I Stortinget ble foreslaget vedtatt med Arbeiderpartiets og Sosialistisk Folkepartis stemmer.

En innløsning nå er nødvendig både av hensyn til den forestående utbygging av Telegrafverkets anlegg, først og fremst med henblikk på riksautomatiseringen som etter programmet er forestående i dette området. Det er også av økonomisk interesse for Telegrafverket å kunne overta bytelefonanlegg som går med overskudd, samtidig som Telegrafverket stadig oppfordres til å overta under-skuddsanlegg i de mer avsidesliggende strøk.

Sivilombudsmannen.

I juni 1962 ble Regjeringens forslag om en ombudsmann for sivilforvaltningen enstemmig vedtatt både i Odelstinget og Lagtinget. Ombudsmannen skal sørge for at det ikke øves urett mot den enkelte borger gjennom de avgjørelser som treffes av myndighetene og i administrasjonen. Hans oppgave er i første rekke å slå ned på feil og forsømmelser i saksbehandlingen, men innenfor visse grenser kan han også kritisere innholdet i en avgjørelse. Loven om ombudsmannen fastsetter at Stortinget skal velge ombudsmann for 4 år av gangen, og vedkommende som blir valgt kan bare avsettes dersom

minst $\frac{2}{3}$ av de avgitte stemmer i Stortinget beslutter å frata ham vervet.

I desember ble høyesterettsdommer Andreas Olai Schei enstemmig valgt til ombudsmann fra 1. januar 1963 til 31. desember 1966.

Skole- og kulturpolitikken.

Av saker som har vært behandlet i Kirke- og undervisningskomitéen i perioden kan nevnes stortingsmeldingen om den videre utbygging av verkstedskolene for håndverk og industri. Etter de planer som er trukket opp i meldingen skal de bygges ut slik at tallet på helårsklasser øker fra 450 til 1000 innen 1965.

I en annen stortingsmelding ble det trukket opp retningslinjer for utbygging av de tekniske skoler. De nåværende tekniske skolene skal utvides slik at de får en opptakskapasitet på om lag 1750 elever pr. år mot nå ca. 900. I tillegg vil det bli bygget nye tekniske skoler i Tune i Østfold, Gjøvik, Ålesund og i Nord-Norge som til sammen kan ta 500 elever.

Forsøksvirksomheten i skoleverket har vært drøftet og i samband med dette har Stortinget slått fast at normalstrukturen for folkeskolen skal være 6 års barneskole og 3 års ungdomsskole. Ingen linjedeling må skje før etter det 7. skoleår. I samband med meldingen økte Stortinget minimumstimetallet for kristendomsundervisning med 2 timer. Ved kongelig resolusjon er det fastsatt kompetanse for den 9-årige obligatoriske enhetskolen. Etter hvert som den blir innført i kommunene skal all videregående skolegang bygge på avsluttet 9-årig skole.

I 2-årsperioden har staten, foruten å legge mulighetene til rette for lån til skolebygg, bevilget 25 mill. kroner og gitt en tilsagnsbevilgning på 15 mill. kroner til bygging av skoler. Loven om kommunalbanken er endret slik at kommunalbanken kan gi garantier for lån i private låneinstitusjoner til kommunale skolebygg.

I 1962 behandlet Stortinget en melding fra Regjeringen om gymnasutbyggingen. Her ble det slått fast at gymnaset normalt skal være 3-årige selvstendige enheter, samtidig som det ble slått fast at de gamle katedralskolene og Tromsø høyere kommunale almen-skole skal være landsdelsskoler som etter hvert vil få anledning til å organisere forberedende prøver i samarbeid med universitetene, de kan eksperimentere med 4-årige gymnas og de skal organisere eksamen artium for den ungdom som ikke følger den ordinære skolegang, men som ved korrespondanseundervisning og på denne måte har skaffet seg tilstrekkelige kunnskaper til å kunne gå opp til

eksamen artium. Under behandlingen av gymnasmeldingen ble det også slått fast at de videregående skoler skal være fylkeskommunale, kommunale eller statlige. Tilskuddsprosenten skal være fra 30 til 70 prosent, alt etter fylkenes økonomi.

Private skoler har vært et stridsspørsmål i perioden. De får nå sin bevilgning under et eget budsjettkapittel.

På grunnlag av en innstilling fra en komité, Rolf Hansen-komitéen, har staten økt støtten til ungdomsorganisasjonene og kommune-loven er endret slik at også de politiske ungdomsorganisasjoner kan få støtte av kommunen.

De statsstøttede teatrene, unntatt Det Norske Teatret, er omorganisert til aksjeselskaper der staten, private og kommunen deltar med en tredjedel hver. Samtidig ble det også vedtatt ny støtteordning for teatrene med blant annet premieringstilskudd for dem som driver aktiv publikumsverving til teatrene.

Stipendieordningen for kunstnerne er lagt om og stipendiesummen er økt fra 465 000 til 1 mill. kroner foreløpig.

Sommeren 1962 la Regjeringen fram en melding om utbygging av universiteter og høyskoler som forutsetter at opptaksprosenten ved universiteter og høyskoler skal økes med 100 prosent innen 1970, at Oslo og Bergen universiteter bygges ut og at det skapes en ny universitetsorganisasjon ved et samarbeid mellom de bestående vitenskapelige institusjoner i Trondheim og en komité skal utrede spørsmålet om et framtidig universitet i Tromsø. Denne melding ble ikke behandlet av Stortinget før våren 1963.

I 1962 ble det satt ned et utvalg som fikk i oppdrag å vurdere hele den nåværende stipendordning og komme med forslag om endringer i ordningen.

Fiskeripolitikken.

Fiskerigrense-spørsmålet.

Lovforslaget om utvidelse av Norges fiskerigrense til 12 nautiske mil ble godkjent av Odelstinget 20. mars og av Lagtinget 14. april 1961.

I forbindelse med utvidelsen av fiskerigrensen ble det i en debatt i Stortinget i januar 1962 reist krav om at norske tråleres rett til å fiske innenfor den nye grensen skulle innskrenkes.

Ved Kronprinsregentens resolusjon av 19. oktober 1962 ble det fastsatt forbud mot trålfiske utenfor Finnmark mellom 4 og 6 mil utenfor grunnlinjen i tiden 1. november 1962 til 1. mars 1963, fordi det fra Finnmarkshold ble hevdet at denne årstid gir bedre fangstresultater med line enn med trål.

Fiskerieravtaler.

I februar 1961 ratifiserte Stortinget fiskerieravtalen med Storbritannia. En liknende avtale med Sovjet-Samveldet ble ratifisert 19. juni 1962.

Disse avtalene omfatter spesielle ordninger med land som har såkalte «historiske fiskererettigheter» i norske farvann, og de gjelder fram til 1970. Avtalen med Sovjet gir blant annet norske fiskere rett til å fiske i et område nordøst for Fiskerhalvøya som i lengre tid har vært stengt for dem.

Indirekte er avtalene en godkjennelse fra de to stormaktenes side av Norges 12 miles fiskerigrense fra 1970.

Tilskudd til torske- og sildefisket.

Den 2. februar 1961 vedtok Stortinget å yte i alt 59,7 mill. kroner som pristilskudd til torske- og sildefisket det året. For 1962 gjorde Stortinget 29. mai 1962 vedtak om å yte et pristilskudd på 63 mill. kroner.

Dagen før, 28. mai, vedtok Stortinget et forslag fra Regjeringen om å gi en ekstraordinær kreditt på 8 mill. kroner til fiskeprodusentene til innkjøp av fisk. Dette var nødvendig, fordi overliggende lagre skapte store problemer for avsetningen av 1962 års fangst.

Statens Fiskeredskapsimport.

Meldingen om Statens Fiskeredskapsimport ble enstemmig vedlagt protokollen ved behandlingen i Stortinget 5. februar 1962.

Også under denne debatten ble det fra borgerlig hold rettet angrep på fiskeredskapsmonopolet, men det er tydelig at uviljen er blitt mindre etter hvert. En må kunne si at Norsk Fiskeredskapsimport nå er akseptert.

Findus-saken.

I april 1962 ble det inngått en avtale mellom Freia—Marabou om overdragelse av Findus fryseri i Hammerfest til et nyopprettet selskap — Findus International S/A — med sete i Sveits. Aksjekapitalen i det nye selskapet er på 290 mill. kroner og 20 prosent av kapitalen er norsk—svensk gjennom Marabou. Avtalen innebar blant annet at retten til Findus-navnet og varemerke ble overtatt av det nye selskap, også for produktene fra Hammerfest. Hvis det nye selskapet ikke fikk konsesjon, hadde Freia—Marabou garantert at produksjonen i Hammerfest skulle bli opprettholdt med sikte på å forsyne Findus International med de varene det trengte inntil 30. juni 1967.

Saken ble tatt opp i Stortinget i form av en interpellasjon fra Finn Gustavsen (SF). Denne interpellasjonen ble senere trukket tilbake. Statsråd Nils Lysø ga på vegne av Regjeringen en orientering om saken i Stortinget.

Kjell Bondevik (Kr.F.) satte fram et forslag om å be Regjeringen vente med å ta avgjørelse i saken. Dette forslag ble forkastet mot 33 stemmer. Fire av Arbeiderpartiets representanter stemte for Bondeviks forslag.

I statsråd 17. november 1962 ble det gitt konsesjon til Findus International S/A for fryseri i Hammerfest.

Utenrikspolitikken.

De Forente Nasjoner.

Norge har fortsatt deltatt i arbeidet med å styrke verdensorganisasjonen og har stilt seg lojalt til alle henvendelser som er kommet fra generalsekretæren om bistand og støtte til FN's tiltak. Nettopp fordi en rekke medlemsland, særlig de øst-europeiske stilte seg avvisende til mange av de henvendelsene som er kommet fra generalsekretæren, har det hatt stor betydning at en gruppe stater har vært villige til frivillig å påta seg forpliktelser for FN's sak. Dette har vært spesielt aktuelt i forbindelse med FN's aksjon i Kongo. Allerede i juli 1960 ble de første norske vaktstyrker sendt til Kongo og senere har flere hundre mann tjenstgjort i FN-avdelingene der.

Norge har også ytet betydelige økonomiske bidrag til FN's sivile program for Kongo, som et ledd i arbeidet med å hjelpe den nye staten til størst mulig uavhengighet og frihet.

I FN's organer har norske representanter lagt fram Regjeringens prinsipielle syn på kolonipolitikken. Slik Regjeringen ser det, kan Norge bidra til å gjøre det klart for kolonimaktene at koloniveldets tid ugjenkallelig er forbi og at FN kan bli et viktig instrument når det gjelder å sikre at utviklingen foregår på fredelig måte.

Norges representant deltok meget aktivt i de fleste av de mange debattene som oppsto i FN's organer om kolonispørsmål. Under behandlingen av rasekonflikten i Sør-Afrika, en sak som Norge blant annet hadde vært med å foreslå oppført på saklisten pekte den norske talsmann, stortingsmann Hans Offerdal på den bekymring som gjorde seg gjeldende i Norge på grunn av rasepolitikken i Sør-Afrika. Den norske regjering var imot sanksjoner mot den sør-afrikanske stat, ut fra en nøye vurdering av fordeler og ulemper ved en slik aksjon. Det samme standpunkt inntok Regje-

ringen i 1962, også da etter at vår talsmann i Generalforsamlingen tydelig hadde gitt uttrykk for den sterke indignasjon som gjorde seg gjeldende i Norge overfor den sør-afrikanske regjeringens rasepolitikk.

Norge var i 1961 med på å sette fram en resolusjon i generalforsamlingen, for å sikre de nødvendige økonomiske midler for organisasjonen gjennom opptak av et obligasjonslån. Og i samsvar med denne linje tegnet Norge — som det første medlemsland — seg for kjøp av obligasjoner for vel 12 mill. kroner i 1962. Vedtaket ble gjort av et enstemmig Storting 27. februar 1962.

Når det gjelder nedrustningsspørsmålene har Norge søkt å bidra til at partene kunne komme nærmere hverandre. Men det har vært liten reell framgang å spore. I 1961—1962 ble amerikanerne og russerne enig om en felles erklæring om prinsippene for fortsatte nedrustningsforhandlinger og i FN's generalforsamling ble det oppnådd enighet om sammensetningen av et nytt forhandlingsorgan som skulle komme sammen våren 1962. Utenriksministeren pekte i en redegjørelse i Stortinget den 8. februar 1962 på at et lite land som vårt, har forholdsvis små muligheter for direkte å påvirke utviklingen henimot en avrustet verden. Det er holdningen til de store makter med verdensomspennende forpliktelser og direkte ansvar for verdensfreden som er utslagsgivende. Men at vi erkjenner dette, fritar oss ikke for ansvar innenfor rammen av våre muligheter, sa utenriksministeren.

Regjeringen satte i januar 1962 ned et utvalg som skulle studere nedrustningsproblemet og utarbeide norske synsmåter som kan legges fram dersom Regjeringen finner det hensiktsmessig.

Hjelp til utviklingslandene.

Omfanget og formene for Norges innsats for utviklingslandene har vært livlig drøftet i den offentlige debatt i 1961 og 1962. Regjeringen satte allerede i juni 1960 ned et utvalg, ledet av statssekretær Hans Engen, Utenriksdepartementet, for å få utredet hovedprinsippene for norsk utviklingshjelp. Utvalget avga sin innstilling den 4. mars 1962.

Utvalget mente at Norge snarest mulig burde komme opp i en hjelp til utviklingsland som tilsvarte ca. 1 prosent av den samlede nasjonalinntekt. Dette var den målsetting man var blitt enig om på FN's 15. generalforsamling i 1960. I 1962 svarte dette til ca. 300 mill. kroner pr. år fra Norge. I første omgang ville det være urealistisk å forsøke å nå opp i et tall av denne størrelsesorden og Regjeringen anbefalte derfor at man tok sikte på å få statlige bidrag som svarte til ca. ¼ prosent av netto nasjonalinntekt.

Blant de ting som utvalget kom inn på i sin store innstilling var for øvrig også planene om et norsk fredskorps, som ble foreslått nærmere utredet.

Engen-utvalget foreslo visse retningslinjer for en ny administrasjonsordning for Norges hjelp til utviklingslandene. Det viktigste var tanken om å opprette en egen institusjon, Norsk Utviklingshjelp, som skulle være det planleggende og samordnende organ for all norsk utviklingshjelp.

I Stortinget ble problemet drøftet den 8. februar 1962.

Regjeringen oppnevnte også et ekspertutvalg som skulle se på den handelsmessige, finansielle og valutariske side av utviklingshjelpen. Dette utvalg, som ble ledet av direktør Gunnar Rogstad fra Utenriksdepartementet, avga sin innstilling i mars 1963.

To private komitéer utredet fredskorpsidéen og avga innstillingen om hvordan denne tanken skulle kunne settes ut i livet. Etter at Norsk Utviklingshjelp var blitt etablert våren 1962 ble disse komitéutredningene lagt til grunn for en nøyere analyse av problemkomplekset. I februar 1963 avga Norsk Utviklingshjelp sin innstilling i saken. Konklusjonen var at man burde opprette et Norsk fredskorps som kunne arbeide i utviklingsland. I første omgang måtte ordningen oppfattes som en prøve og det var derfor hensiktsmessig å begynne forsiktig — med et begrenset apparat. Etter hvert som man vant større erfaring, kunne institusjonen bygges ut.

Norsk Utviklingshjelp har i løpet av 1962 bygget ut sitt administrasjonsapparat og overtok oppgaven med å forberede og samordne den norske innsatsen. Både India-hjelpen og det skandinaviske undervisningssykehus, det skandinaviske hjelpeprosjektet i Tanganyika og norsk hjelp i Algerie hører til de oppgaver som Norsk Utviklingshjelp engasjerte seg i det første driftsår.

Norsk utviklingshjelp er et eget rettssubjekt, men sorterer administrativt under Utenriksdepartementet. Den ledes av et styre som består av ni medlemmer oppnevnt av Regjeringen. Fylkesmann Trygve Lie er oppnevnt som den første formann i styret.

Norsk Utviklingshjelp skal tilrettelegge og administrere norske prosjekter som finansieres ved statlige midler og ha ansvaret for rekrutteringen og forhåndsutdanningen av sakkyndige og annet personell til utviklingslandene og ha ledelsen av stipendiatvirksomheten. Institusjonen skal videre ta seg av informasjonsvirksomheten, legge fram planer om nye hjelpetiltak, forberede avtaler om nye prosjekter og være et rådgivende organ både for myndighetene og private organisasjoner og institusjoner i saker vedrørende hjelpen til utviklingslandene.

Særskatt til utviklingslandene.

I samband med statsbudsjettet for 1963 la Regjeringen fram forslag om en særskatt på $\frac{1}{4}$ prosent av antatt inntekt til dekning av utgiftene i forbindelse med hjelpen til utviklingslandene. Skatten ventes å innbringe 50 mill. kroner. Arbeiderpartiets og Venstres representanter stemte for Regjeringens forslag, mens både Høyre, SF og Kristelige Folkeparti stemte mot. Hjelpen til utviklingslandene på Utenriksdepartementets budsjett for 1963 er økt med 27,5 mill. kroner til 57,6 mill. kroner. I tillegg ble det på Handelsdepartementets budsjett bevilget 9,2 mill. kroner til det samme formål.

Organisasjonen for Økonomisk Samarbeid og Utvikling (OECD).

I april 1961 ble det lagt fram tilråding fra Utenriksdepartementet om at Norge burde slutte seg til OECD. Denne organisasjonen ble opprettet etter at Organisasjonen for Europeisk Økonomisk Samarbeid (OEEC) var blitt avviklet og den er på mange måter en fortsettelse av OEEC. OECD har til formål å tjene som samarbeidsorgan for statene i «Atlantehavssamfunnet» og Stortinget bifalt enstemmig innstillingen om at Norge skulle ratifisere avtalen om OECD den 10. juni 1962.

Det Europeiske Frihandelsområde (EFTA).

Den første tollnedsettelse og den første kvoteutvidelse mellom de sju EFTA-landene fant sted etter planen 1. juli 1960. Det viste seg at man slapp atskillig lettere fra de omstillingsproblemer i Norge enn mange hadde fryktet, noe som delvis hang sammen med en høykonjunkturperiode med sterk etterspørsel. Men handelsminister Skaug måtte i mai 1961 konstatere at man likevel ikke hadde kunnet gjøre særlige framskritt når det gjaldt EFTA's hovedmål, nemlig med å legge forholdene til rette for en løsning av hele Vest-Europas markedsproblem. Det ble ført en lang rekke forhandlinger utover våren og sommeren 1961 mellom Storbritannia på vegne av EFTA-gruppen og de seks EEC-landene på den annen side. Britene holdt sine EFTA-partnere nøye underrettet om hvordan sonderingene gikk. Imens forholdt man seg stort sett avventende i EFTA. Samhandelen mellom medlemslandene økte og det ble holdt flere møter mellom regjeringsmedlemmer fra de sju EFTA-landene for å sikre en felles holdning overfor EEC.

Nordisk Råd.

Det nordiske samarbeid var i høy grad preget av usikkerheten med hensyn til markeds situasjonen i Europa. Dette spørsmål sto i forgrunnen både på møtet i København i 1961 og i Helsingfors i 1962.

På det siste møte undertegnet også medlemslandenes regjeringer en nordisk samarbeidsavtale, som dekket alle felter for samarbeid mellom de nordiske land. Avtalen ga de prinsipielle mål for dette samarbeidet og forplikter partene til å arbeide for å nå disse mål. Først og fremst var avtalen ment som en manifestasjon av det nordiske samhold og dens artikler gir uttrykk for hva avtalepartnerne ønsker og ser seg i stand til å påta seg innenfor rammen av felles nordisk samarbeid. Stortinget drøftet avtalen i juni 1962 og ga enstemmig sitt samtykke til at avtalen ble ratifisert.

NATO og sikkerhetspolitikken.

Den internasjonale situasjon spisset seg til i 1961 i forbindelse med avsperringen av sektorgrensen gjennom Berlin. Sovjet-Samveldet gjenopptok sine kjernefysiske prøver og det kom til et avbrudd i nedrustningsforhandlingene i Genève. I denne situasjon fikk samarbeidet i NATO økt betydning. Men medlemslandene i NATO sto overfor store problemer på grunn av indre strid om de kjernefysiske våpens plass i fellesforsvaret. Det var alminnelig enighet om at de konvensjonelle styrkene måtte bli bedre utbygget i Vest-Europa. Men det var ikke mulig å bli enig om en eventuell ny organisasjonsform for de kjernefysiske våpen. Denne uenighet trådte tydelig fram høsten 1961 og i 1962. Det ble foreslått å opprette en multilateral atomstyrke innenfor rammen av NATO's fellesforsvar. Den norske regjering advarte i 1962 mot alt som kunne føre til en spredning av de kjernefysiske våpen og understrekte at Norge ikke ønsket å delta i en felles atomstyrke.

Etter hvert som den amerikanske våpenhjelpen til Norge kommer til opphør, må Norge selv påta seg større utgifter til forsvaret. Dette problem rykket i forgrunnen høsten 1962 og kom til å sette sitt preg på arbeidet med en ny forsvarsplan. Det oppsto en livlig debatt i Stortinget høsten 1962 i forbindelse med bevilgningen til Forsvaret, spesielt om bevilgningene til materiellanskaffelser som deler av opposisjonen mente var for lave til at beredskapet kunne opprettholdes på et tilfredsstillende nivå.

Tyske offiserer på Kolsås.

Som en konsekvens av Tysklands utvidede forpliktelser i NATO's forsvar av Østersjøområdet anbefalte Forsvarsdepartementet i brev til Stortingets militærkomité i desember 1962 at det ble godkjent å utvide antallet tyske offiserer ved NATO's nordkommando på Kolsås fra 2 til 10. Under forsvarsdebatten ble det i Stortinget fremmet forslag om at departementets anbefaling ikke skulle bifalles. Dette forslag ble forkastet mot 21 stemmer.

Forsvaret.

I den siste 2-årsperioden har Forsvaret gjennomført rasjonaliserings tiltak som i høy grad har bidratt til å øke effektiviteten i alle forsvarsgrener.

1. Fellesorganisasjonene:

a) Forsvarets øverste ledelse.

Den nye kommandoordning av Forsvarets øverste ledelse er gjennomført og har derved gitt en fullstendig integrering og en enhetlig kommando for så vel den operative som forvaltningsmessige del av vårt totale militære forsvar. Ordningen med en forsvarssjef er innført.

b) Endringer i Lov om Vpl. av 17. juli 1935 er gjennomført for å tilfredsstillere rekrutteringen til Siviltforsvaret.

c) Det er gjennomført en nyordning for Forsvarets skole- og rekrutteringstjeneste, Forsvarets velferdstjeneste og Forsvarets kantiner som tar sikte på en mer hensiktsmessig og koordinert virksomhet på disse felter.

2. Hæren:

Avskaffelse av de operative divisjons- og kombinerte regimentsstaber er fullført, og forsvarsdistriktsordningen er gjennomført. Større integrering og enhet er innført i kommandosystemet i Nord-Norge. Nyanskaffelse av materiell til Hæren er påbegynt.

3. Marinen:

Flyttingen fra Horten til Haakonvern er fullført, og marinebasen er etablert. Den etappevise gjennomføring av flåteplanene går etter programmet. Planen for maritim overvåking er iverksatt ved hjelp av de nye Albatrossflyene.

4. Endringen og forenklingen av Luftforsvarets organisasjon er gjennomført. Luftkommandoenes antall er redusert til 2 i alt, en for Sør-Norge og en for Nord-Norge. Nyordningen for flystasjonene og forsyningskommandoen er gjennomført.

Tjenestetidens lengde.

I forbindelse med Stortingets behandling av forsvarsbudsjettet for 1963 tok en samlet militærkomité opp spørsmålet om en reduksjon av tjenestetidens lengde. Komitéen pekte på at saken må tas opp til en revidering og avgjørelse snarest, idet de stigende årskull alt er

inne i bildet og de vil komme i økende antall de nærmeste år. Talere, blant annet fra Arbeiderpartiet, ba statsråden gjøre all mulig fortgang med saken.

Forsvarsminister Harlem pekte på at det var forutsetningen at Forsvarsdepartementet skulle fortsette arbeidet med å legge forholdene til rette for en nedsetting av tjenestetiden, blant annet ved å bedre vilkårene for vervet personell. Vervingskampanjen ble effektivisert i løpet av 1961, og først i løpet av 1962 hadde en fått rimelig trygghet for at det vil lykkes å sikre den ene forutsetning for en nedsetting av tjenestetiden, nemlig en økt tilgang av vervede. Den annen forutsetning, at beredskapen ikke skal svekkes, kunne etter hans skjønn bare sikres hvis tjenestetidsproblemet ble satt i sammenheng med forsvarsplanleggingen i sin alminnelighet.

Norge og Fellesmarkedet.

Den 13. oktober 1961 la Regjeringen fram en stortingsmelding (St.meld. nr. 15) om Norges forhold til Det Europeisk Økonomiske Fellesskap. I denne meldingen og i tre tilleggsmeldinger ga Regjeringen en oversikt over samarbeidet innenfor EEC og om de europeiske markedsproblemer. I St. meld. nr. 67 som ble fremmet 2. mars 1962 ga Regjeringen en oversikt over samarbeidet i Fellesmarkedet ved overgangen til annen etappe, samt en analyse av forhandlingssituasjonen og Norges stilling. Meldingen ga en framstilling av det politiske samarbeidet og en sammenfatning av problemstillingen. Regjeringens konklusjon i meldingen var at man burde ta opp forhandlinger om medlemskap i Fellesskapet på grunnlag av Roma-traktatens artikkel 237. Dersom Norge ikke kunne få tilfredsstillende løsninger på sine problemer, ville en undersøke mulighetene for en assosieringsløsning. Statsråd Bøe avga en særuttalelse som gikk ut på at Norge burde søke en mindre vidtgående, rent økonomisk avtale med Fellesskapet.

Spørsmålet ble behandlet i Stortinget 26., 27. og 28. april 1962. Flertallet i utenriks- og konstitusjonskomitéen, som besto av 18 av de 24 medlemmene, anbefalte at Regjeringen ba om forhandlinger på grunnlag av en søknad om medlemskap i EEC. Flertallets forslag, som ble vedtatt, hadde denne ordlyden:

I.

Stortinget mener at det er i Norges interesse å søke en hensiktsmessig tilknytning til Det europeisk økonomiske fellesskap og at det vil være å gi avkall på framtidige verdifulle muligheter om Norge uten overhodet å ta opp forhandlinger om nærmere betingelser blir stående utenfor dette fellesskap.

II.

Stortinget mener derfor at Regjeringen bør oppta forhandlinger med Det europeisk økonomiske fellesskap.

III.

Stortinget mener at under de foreliggende omstendigheter må det antas at det beste utgangspunkt for vårt land vil være å søke forhandlinger om de særvilkår Norge kan oppnå på grunnlag av fullt medlemskap (Roma-traktatens § 237) i samsvar med det som er uttalt i Stortingsmelding nr. 15 for 1961—62 med tillegg, i Stortingsmelding nr. 67 for 1961—62 samt i denne innstilling.

IV.

Stortinget går ut fra at forhandlingsresultatet på vanlig måte blir forelagt Stortinget.

V.

St. meld. nr. 15 for 1961—1962 om Det europeisk økonomiske fellesskap og de europeiske markedsproblemer og St. meld. nr. 67 for 1961—62 om Norges stilling til det europeisk økonomiske fellesskap og de europeiske samarbeidsbestrebelse — vedlegges protokollen.

«Det store mindretall» i utenrikskomitéen, som besto av Hans Borgen, Erik Braadland og Per Borten fra Senterpartiet og Kjell Bondevik fra Kristelig Folkeparti, foreslo at Regjeringen skulle be om forhandlinger på grunnlag av en søknad om assosiering. Dette mindretallet ville stemme for romertallene I, II, IV og V i flertallets forslag, men satte fram følgende forslag til romertall III i vedtaket:

«Stortinget mener Regjeringen i de forhandlinger den akter å ta opp med Det europeisk økonomiske fellesskap, bør ta sikte på en assosieringsordning i samsvar med art. 238 i Roma-traktaten».

«Det lille mindretall» som besto av Trond Hegna og Johs. Olsen fra Arbeiderpartiet, var på andre premisser enn «Det store mindretall» også kommet fram til å ville anbefale Regjeringen å søke om forhandlinger om en assosieringsordning. Under debatten gikk Trond Hegna og Johs. Olsen over til å anbefale det forslag som var satt fram av Senterpartiets og Kristelig Folkepartis representanter i utenrikskomitéen.

Forslaget om å stå helt utenfor EEC ble satt fram av Finn Gustavsen (SF) og hadde denne ordlyden:

«Norge søker på det nåværende tidspunkt ingen form for forhandlinger med Det europeiske økonomiske fellesskap.

Hvis Storbritannia slutter seg til EEC, forelegges Stortinget et opplegg for forhandlinger om en rent økonomisk avtale.

Slike forhandlinger skjer i fellesskap med de nordiske land som ønsker det.»

Ved avstemningen ble Gustavsens forslag forkastet mot SF's 2 stemmer.

Forslaget om å søke medlemskap på grunnlag av en søknad om assosiering ble forkastet med 112 mot 38 stemmer. De som stemte for dette forslaget var Senterpartiets 16 representanter, 11 representanter fra Arbeiderpartiet, 9 fra Kristelig Folkeparti og 2 fra Venstre.

Komitéflertallets forslag om å gi Regjeringen fullmakt til å oppta forhandlinger med EEC på grunnlag av en søknad om medlemskap ble vedtatt med 113 mot 37 stemmer. Ved denne voteringen stemte tre av dem som prinsipalt hadde stemt for assosiering, subsidiært for medlemskap.

De som stemte mot forslaget ved den endelige votering var 11 fra Arbeiderpartiet, 2 fra SF, 2 fra Venstre, 7 fra Kristelig Folkeparti og 15 fra Senterpartiet.

I innstillingen fra utenrikskomitéen ble det pekt på at dersom forhandlingene førte fram til et forslag om fullt medlemskap i EEC, burde saken sendes ut til en rådgivende folkeavstemning. Med unntak av Høyres representanter, som her tok visse forbehold, var det i Stortinget ellers full enighet om at saken burde sendes ut til en rådgivende folkeavstemning før Regjeringen og Stortinget tok endelig standpunkt til hvilken form for tilknytning til EEC Norge bør velge. Spørsmålet om folkeavstemning var på forhånd behandlet i Arbeiderpartiets stortingsgruppe, som enstemmig kom til det resultat at saken burde gå ut til folkeavstemning når resultatene av forhandlingene forelå.

Den norske søknaden ble overlevert i Brussel 2. mai til Ministerrådets president. Den 4. juli 1962 overleverte utenriksminister Halvard Lange den norske regjeringserklæring.

Det trakk ut med de drøftingene som britene førte med EEC. Utover høsten 1962 klarte man gjennom seige forhandlinger å oppnå enighet om en rekke av de vanskeligste problemene og man regnet i de fleste kretser med at det ville lykkes den britiske regjering å få i stand en ordning som dermed ville bane vei for tilslutning til EEC også fra Danmark, Irland og Norge, mens man regnet med at andre EFTA-land ville få assosiert tilknytning.

I januar 1963 kom forhandlingene til en brå slutt ved at franskmennene la ned veto mot at Storbritannia skulle bli fullt medlem av EEC.

Dermed er det oppstått en situasjon som gjør at vi må se på markedsspørsmålene i Europa på en ny måte.

Arbeiderbladet og Aktietrykkeriet A/S

Arbeiderbladet.

Opplag.

Det gjennomsnittlige opplag i 1961 var 75 063 pr. dag. I 1962 var det 75 453. Abonnementsprisen i 1961 var kr. 123.00, i 1962 kr. 135.00. Løssalgsprisen ble hevet 1. desember 1961 fra 50 til 60 øre, og har i hele 1962 vært 60 øre. I forbindelse med stortingsvalget i 1961 ble det i samarbeid med Oslopartiet trykt og distribuert ca. 21 000 eksemplarer pr. dag i 3 uker til personlige adresser. Dessuten ble det sendt et stort antall aviser til kontaktmenn på arbeidsplassene. I forbindelse med debatten i TV medvirket også avisen til utsendelse av et TV-kommentar, som ble trykt og distribuert til arbeidsplassene tidlig om morgenen etterat debatten var holdt. Arbeiderbladets abonnenter i Oslo fikk også umiddelbart før valget tilsendt en lydpreget hilsen i form av en brosjyre, som kunne avspilles på grammofon — en appell i forbindelse med stortingsvalget. I 1962 har Arbeiderbladet i samarbeid med Oslopartiet sendt en rekke aviser på prøve til nye husstander i Oslo.

Stoff- og annonsemengde.

Det totale sidetall var 6388 i 1961 og 6416 i 1962. Sidetallet fordeles seg slik:

1961: 4080 stoffsider og 2308 annonsesider.

1962: 4229 stoffsider og 2187 annonsesider.

Oslo-avisene hadde i 1961 en øking av annonsemengden på 6,2 prosent, mens det i 1962 har vært en tilbakegang på 3,4 prosent. Arbeiderbladet hadde i 1961 en framgang på 6 prosent, men en tilbakegang i 1962 på 6,7 prosent.

En årgang av Arbeiderbladet veide i 1961 38,3 kg, i 1962 38,1 kg.

Fra 28. desember 1962 gikk man over til å trykke Arbeiderbladet på den nye avisrotasjonen i Aktietrykkeriets nybygg på Løren.

Distribusjonen.

Det har i de senere år vært meget vanskelig å skaffe tilstrekkelig avisbud for ombæring av avisen i Oslo. For å løse de viktigste distrikter har man måttet gå over til å bruke biler, og det fordyrer distribusjonen betraktelig. Utenfor Oslo er situasjonen bedre, idet vi der har både bud- og postombæring. Som kjent er det ikke adgang til å postsende avisen på utgiverstedet.

Personalet.

Ved utgangen av 1962 var det ansatt i alt 177 personer, som fordeler seg med 77 på redaksjonen, 85 i forretningsavdelingen og 15 i distribusjonsavdelingen. I perioden 1961—62 var ansvarshavende redaktør Olav Larssen og disponent Roar Adler.

Aktietrykkeriet, Oslo.

Omsetningen økte i 1961 med 17,9 prosent og i 1962 med 5,2 prosent, gjennomsnittlig med 11,5 prosent pr. år.

Personalet

besto ved årsskiftet 1961/62 av 268 personer og ved årsskiftet 1962/63 av 273 personer, en øking på 5 personer. Det ble i 1961 utbetalt i lønninger *kr. 5 252 758.00* og i 1962 *kr. 5 675 961.00*, en stigning på henholdsvis *kr. 573 000.00* og *kr. 423 000.00* er lik pluss 12,2 og 8 prosent. I sosiale utgifter ble det betalt ut *kr. 355 000.00* i 1961 og *kr. 497 000.00* i 1962, en stigning på henholdsvis *kr. 72 000.00* og *kr. 141 000.00*.

Det 5. trykkverk på den 80-sidige rotasjonspressen venter ferdigmontert i februar/mars 1963. Utbyggingen av de tekniske avdelinger har fortsatt i 1961 og 1962. Blant annet er anskaffet en 4-farger offsetpresse, fornyelser av settemaskinparken etc.

Trykkeriets tekniske utbygging er nå kommet så langt at vi kan telle med i de store trykkerier i Norge.

A-pressen 1961 og 1962.

Opplaget.

Også i 1961 og 1962 har avisene våre hatt en ganske pen øking av sine opplag, ca. 18 000. Bruttoopplaget er nå ca. 410 000. Også i denne perioden har A-pressen samlet økt sin prosentvise andel av landets samlede avisopplag, og omtrent halvparten av våre aviser er den mest utbredte i sitt distrikt.

Teknisk utstyr.

Nordlands Framtid, Bodø, har fått skiftet ut sin 8-sidige flattrykkrotasjon med en 16-sidig stereotypirotasjon med fargetrykk. Den ble tatt i bruk den 7. september 1961.

Sunnmøre Arbeideravis, Alesund, har fra 21. november 1961 tatt

i bruk en 24-sidig stereotypirotasjon med fargestrykk i stedet for sin 8-sidige flattrykkrotasjon.

Vestfold, Tønsberg, har fått montert en brukt 32-sidig stereotypirotasjon med fargestrykk. Den ble første gang tatt i bruk den 27. august 1962. Tidligere hadde den en 8-sidig flattrykkrotasjon.

Fremover, Narvik, fikk i slutten av 1962 montert en 16-sidig stereotypirotasjon med fargestrykk i stedet for sin tidligere 8-sidige presse. Den vil bli tatt i bruk fra omkring 1. februar 1963.

Arbeiderbladet tok den 28. desember 1962 i bruk sin 80-sidige stereotypirotasjon med 4-fargestrykk. Den er laget i Kongsberg Våpenfabrikk.

Vi har her bare nevnt de utskiftninger som er foretatt av avisrotasjoner. Avisene er selvsagt også tilført atskillig annet trykkeristyr.

Avisbygg og lokaler.

Sunnmøre Arbeideravis, Ålesund, overtok Sunnmørspostens tidligere lokaler fra november 1961. Lokalene er blitt oppusset og delvis ominnredet, og da avisen har hatt meget utilfredsstillende lokaler betyr dette en vesentlig forbedring.

Vestfold, Tønsberg, flyttet sommeren 1962 inn i sitt vakre og moderne avisbygg. Også denne avisen hadde tidligere helt dårlige lokaler.

Helgeland Arbeiderblad, Mosjøen, begynte i september 1962 reisingen av et større moderne avisbygg. Når den i september 1963 flytter inn i de nye lokalene vil avisen antakelig bli utvidet fra 3 til 6 ganger ukentlig.

Hamar Arbeiderblad er i ferd med å reise et nybygg i direkte tilknytning til sitt nåværende moderne avisbygg.

Endringer i vår avisutgivelse.

Telemark Arbeiderblad, Skien, har gått til innkjøp av bladet Lifjell, Bø i Telemark. Det kommer ut 1 gang ukentlig, og dekker kommunen Bø med ca. 70 prosent. Den trykkes i Telemark Arbeiderblad.

Fra 21. august 1962 overtok Telemark Arbeiderblad også trykkingen og utgivelsen av bladet Risør. Den ble tidligere trykt i Nybrott, Larvik. Sidetallet ble økt, og i begynnelsen av 1963 vil antall utgivelsesdager bli økt fra 2 til 3 ganger ukentlig.

Sogn Følgeblad, Høyanger, utvidet fra 10. november 1962 fra 3 til 4 ganger ukentlig.

Finnmarken, Vadsø, har fra oktober 1962 også utvidet fra 3 til 4 ganger. Hardanger Folkeblad, Odda, utvides fra 2 til 3 ganger ukentlig fra 1. januar 1963.

Horten Arbeiderblad og Vestfold Arbeiderblad er gått sammen til et felles selskap og til en felles avis med Vestfold som nytt navn.

Nybrott, Larvik, har fått sin trykning overført til Vestfold, Tønsberg. Nybrotts trykkeri er lagt ned. Våre samtlige aviser i Vestfold trykkes nå i Tønsberg.

Kurser og konferanser.

Ved siden av våre mer vanlige kurser for våre salgsfolk og journalister og våre årlige redaktør- og disponentkonferanser sto norsk A-presse som arrangør av en internasjonal A-pressekonferanse i Oslo i dagene 21. til 23. juni 1962.

På konferansen deltok i alt 60 redaktører og disponenter fra 10 land. Den Sosialistiske Internasjonale var representert med sin generalsekretær, Albert Carthy.

Foruten å behandle en rekke spørsmål av vesentlig interesse for A-pressen drøftet konferansen på et ganske bredt grunnlag hva den internasjonale A-presse i samarbeid med den internasjonale faglige og politiske arbeiderbevegelse kunne gjøre for å hjelpe den gryende arbeiderbevegelsen i utviklingslandene til en beskjedne utgivelse av avisen.

I mai 1962 ble det i Stockholm også arrangert en nordisk A-pressekonferanse med deltakere fra Danmark, Finland, Sverige og Norge. *Avisenes navn og antall, deres redaktører og disponenter pr. 31. desember 1962.*

Ved at Horten Arbeiderblad gikk inn i Vestfold Arbeiderblad, med Vestfold som nytt avisnavn, ble antall aviser redusert fra 41 til 40.

Av disse kommer 29 ut daglig, 2 kommer ut 4 ganger ukentlig, 6 kommer 3 ganger og 3 gis ut 2 ganger ukentlig.

Arbeidernes Pressekontor.

Kontoret feiret sitt 50-årsjubileum dette året. Det ble markert med en helsides artikkel om kontorets virksomhet fra starten av og fram til i dag. Ved et jubileumsarrangement ble fru Sølve Harm overrakt Det kongelige selskap for Norges Vels medalje for lang og tro tjeneste, etter å ha vært ansatt ved kontoret i 35 år. Spesiell oppmerksomhet ble også vist Ragna Hagen som gjorde en stor innsats ved kontoret i den første 25-årspeioden.

Kontoret har drevet sin virksomhet i samme spor som tidligere, med noe økt aktivitet på enkelte felter. Den tekniske utbygging har

fortsatt slik at praktisk talt alle dagsavisene har fjernskriverforbindelse med kontoret. En stor forbedring er det at det i slutten av året ble realisert en gammel plan om direkte fjernskriverforbindelse fra Stortinget til avisene. Det har effektivisert arbeidet i Stortinget i betydelig grad, og gitt høve til spesielle lokalsendinger i langt større utstrekning enn tidligere.

Det politiske stoffet har stort sett vært behandlet på samme måte som tidligere. Det har vært lagt stor vekt på å gi en bred orientering om de problemer som knytter seg til Fellesmarkedet, og særlig på spørsmålet om arbeiderbevegelsens stilling innen Fellesmarkedet. Fra Stortinget er det sendt kommentarer pr. fjernskriver om alle vesentlige spørsmål som er behandlet. Gjennom regelmessige private orienteringer til redaktørene har kontoret søkt å holde redaktørene à jour med aktuelle politiske begivenheter som ikke egner seg for offentliggjøring, men som kan gi verdifullt bakgrunnsmateriale.

I forbindelse med partiets 75-årsjubileum ble det gjennom hele første halvår sendt stoff med tilknytning til partiets historie. Blant annet ble det sendt en serie med portretter av kjente kvinner og menn innen bevegelsen, og en serie med «glimt» fra stiftelsesåret.

I samarbeid med partikontoret er det holdt en konferanse for redaktørene hvor det ble lagt fram en plan for arbeid med stoff foran kommunevalget.

Det formidles gjennom kontoret en betydelig mengde nyhetsstoff fra inn- og utland. Kontoret har fortsatt kontrakt med Associated Press for levering av stoff fra utlandet.

Foruten det politiske stoff og nyhetsformidlingen driver kontoret med en omfattende virksomhet med spesialartikler og fotos. Spesialstoffet omfatter blant annet sport, kvinnestoff, stoff for tenåringer, bil- og motorstoff, fjernsyn, radiostoff og tegneserier.

Avisenes navn og deres redaktører og disponenter pr. 31. des. 1961.

<i>Avisens navn:</i>	<i>Utgiversted:</i>	<i>Redaktør:</i>	<i>Disponent:</i>
<i>Alle hverdager:</i>			
Arbeiderbladet	Oslo	Olav Larssen Rolf Gerhardsen Per Monsen	Roar Adler
Arbeider-Avisa	Trondheim	Eigil Gullvåg Ole Øisang	Per Dybvik
Bergens Arbeiderblad	Bergen	Egil Helle	Peter Myklebust
Dagningen	Lillehammer	Johan Johansen	Alf Nordlund
Demokraten	Fredrikstad	Erling B. Kvaale	John Johannessen
Finnmark Dagblad	Hammerfest	Halvor Brox	Aksel Olsen
Fremover	Narvik	Aage Ulvik	Johan Woll
Fremtiden	Drammen	Jon Vraa	Knut A. Næss
Glåmdalen	Kongsvinger	Halvor Steffensen	Erling Eig
Halden Arbeiderblad	Halden	Oddvar Dalastøl	Arnold S. Olsen
Hamar Arbeiderblad	Hamar	Kaare Fr. Wilhelmsen	Einar Emilsen
Moss Dagblad	Moss	Ivar Tollnes	Jakob E. Kronberg
Nordlands Framtid	Bodø	Knut Dahlbak	Alf Myrbakk
Nordlys	Tromsø	Ingvald Jaklin	Petter Hansen
Nybrott	Larvik	Ingjald Nordstad	Alf Nagel
Oppland Arbeiderblad	Gjøvik	Arvid Dyrendahl	Arve Barli
Rana Blad	Mo i Rana	Ole Moe	Eilif Granhaug
Rjukan Arbeiderblad	Rjukan	Halvor Røysland	Konrad Anderson
Rogalands Avis	Stavanger	Peder Næsheim	Torleif Dybsjord
Romsdal Folkeblad	Molde	Kolbjørn Eide	Kolbjørn Berg
Sarpsborg Arbeiderblad	Sarpsborg	Nils Hønsvald Bjarne Nygård	Asbjørn Kristiansen

Avisenes navn og deres redaktører og disponenter pr. 31. des. 1961.

<i>Avisens navn:</i>	<i>Utgiversted:</i>	<i>Redaktør:</i>	<i>Disponent:</i>
Sunnmøre Arbeideravis	Alesund	Odd Ragnar Torvik	Harald Osnes
Sørlandet	Kristiansand	Odd Lien	Jostein Nådland
Telemark Arbeiderblad	Skien	Alf Skåum	Gunnar Toft
Tiden	Arendal	Egil Eggen	Aage Johansen
Tidens Krav	Kristiansund	Alf Salvesen	Hjalmar Dønheim
Vestfold	Tønsberg	Håkon Hoff	Egil Alstad
Vestfold Fremtid	Sandefjord	Ragnar Larsen	Ingvar Eriksen
Østfold-Posten	Askim	Olav Borchgrevink	Carl Carlsen
<i>4 ganger ukentlig:</i>			
Finnmarken	Vadsø	Sverre Nilsen	Jarle Johansen
Sogn Folkeblad	Høyanger	Per Dingsøy	Per Dingsøy
<i>3 ganger ukentlig:</i>			
Akershus Arbeiderblad	Lillestrøm	Oskar Gystad	Thorleif Berntsen
Arbeidets Rett	Røros	Aksel Meland	Olav Solli
Firdaposten	Florø	Odd Brandsøy	Odd Brandsøy
Helgeland Arbeiderblad	Mosjøen	Einar Jensen	Torfinn Skogsås
Namdal Arbeiderblad	Namsos	Sigurd Krekling	Reidun Børsen
Romerikes Blad	Jessheim	Oskar Gystad	Thorleif Berntsen
<i>2 ganger ukentlig:</i>			
Aura Avis	Sunnalsøra	Einar Sæter	Einar Sæter
Hardanger Folkeblad	Odda	Lars J. Odland	Lars J. Odland
Risør	Risør	Kåre Håkonsen	Kåre Håkonsen

Norsk Arbeiderpresse A/S.

hadde i 1961 og 1962 dette styre:

<i>Styremedlemmer:</i>	<i>Pers. varamenn:</i>	<i>Aksjegruppe:</i>
Konrad Nordahl, formann	P. Mentsen	Serie A
Kaare Pehrson	Erling Frogner	» A
Sverre Olsen	Sigurd Halvorsen	» A
Olav Larssen *	Paul Engstad	» B
Ivar Opsahl	Frank Andersen	» B
Einar Emilsen	Nils Hønsvald	» B
Jon Vraa	Gunnar Toft	» C

Arbeiderpressens Samvirke A/L.

hadde i 1961 dette styre:

<i>Medlemmer:</i>	<i>Personlige varamenn:</i>
Jon Vraa, Fremtiden, formann	Odd Lien, Sørlandet
Haakon Lie, DNA, nestformann	Frank Andersen, DNA
Rolf Gerhardsen Arbeiderbladet	Per Monsen, Arbeiderbladet
Roar Adler, Arbeiderbladet	Andrew Johnson, Arbeiderbladet
Gunnar Toft, Telemark Arb.bl.	Thorleif Berntsen, Akershus Arbeiderblad
Peder Næsheim, Rogalands Avis	Alf Salvesen, Tidens Krav
Egil Gullvåg, Arbeider-Avisa	Halvor Røysland, Rjukan Arb.bl.
Petter Hansen, Nordlys	Arve Barli, Oppland Arbeiderblad
Arnold S. Olsen, Halden Arb.bl.	John Johannessen, Demokraten
Per Haraldsson, APF	Paul Engstad APF
Kaare Pehrson, Norsk Arbeiderpresse A/S	Sverre Olsen Norsk Arb.pr. A/S

Styret var det samme også i 1962 bortsett fra at Odd Lien, Sørlandet, kom inn i styret i stedet for Peder Næsheim, Rogalands Avis og at Arvid Dyrendahl, Oppland Arbeiderblad, ble varamann i stedet for Odd Lien.

Administrasjonen.

Disponent for selskapene Norsk Arbeiderpresse A/S og Arbeiderpressens Samvirke A/L har vært Johan Ona. Under den samme administrasjon har også ligget Arbeiderbevegelsens Tarifforening.

Redaktør for Arbeidernes Pressekontor har vært Olav Brundvand, og reklamesjef for Arbeiderpressens Annonsekontor har vært Rudolf Lindquist.

Kvinnebevegelsen.

Landskvinnekonferansen

ble holdt i Samfundssalen i Oslo 6. og 7. april 1961. Det deltok i alt 149 representanter fordelt på samtlige distriktpartier. Sør-Helgeland møtte ikke.

Dessuten deltok Kvinnesekretariatets medlemmer og varamenn, innbudte gjester fra The International Council of Soc. Dem. Women, fra Finland, Danmark, Sverige og Norge.

Foruten de lovbestemte landsmøtesakene omattet saklisten:

«Arbeiderpartiets program 1962—65» etter innledning av Haakon Lie, «Kvinnenes oppgaver i arbeiderbevegelsen» etter innledning av Rakel Seweriin, «Solidaritet mellom rasene» etter innledning av Aase Lionæs. Landskvinnekonferansen behandlet også en rekke forslag som var innsendt av kvinneavdelingene.

En referatprotokoll som omfatter innledningene, ordskiftene og vedtakene på Landskvinnekonferansen er trykt.

Kvinnesekretariatet.

Kvinnesekretariatet hadde inntil Landskvinnekonferansen i 1961 følgende sammensetning, valgt på Landskvinnekonferansen i 1959: Forman Rakel Seweriin, nestformann Aase Bjerkholt, sekretær Gerd Hagen Schei — medlemmer: Else Karlsen, Ruth Fosli, Randi Fossum, Haldis Havrøy og Sigrid Hansen.

Varamenn: Thora Johansen, Ingrid Paulsen, Lola Melby, Hanne Marie Tjensvoll og Liv Vogt.

LO's Kvinnenemnds representant: Ragna Karlsen, varamann Borghild Beck. Sentralstyrets representant: Olav Nordskog, varamann Arvid Dyrendahl.

Landskvinnekonferansen i 1961 valgte dette sekretariat:

Formann, Rakel Seweriin, nestformann, Aase Bjerkholt, sekretær, Bjørg V. Bergh, medlemmer, Gerd Hagen Schei, Janikken Scheie, Randi Fossum, Haldis Havrøy og Sigrid Hansen.

Varamenn: Thora Johansen, Liv Vogt, Ingrid Paulsen, Lola Melby, og Hanne Marie Tjensvoll.

LO's kvinnenemnds representant: Ragna Karlsen, varamann Borghild Beck. Fra januar 1962 er Bjørg Johansen varamann.

Sentralstyrets representant: Trygve Hoem, varamann Frank Andersen.

Kvinnesekretariatets representant i partiets sentralstyre: Rakel Seweriin og varamann Aase Bjerkholt.

Kvinnesekretariatets representant i partiets agitasjonsutvalg inntil Landskvinnekonferansen 1961: Rakel Seweriin, varamann

Gerd Hagen Schei. Etter Landskvinnekonferansen Bjørg V. Bergh, varamann Rakel Seweriin.

Kvinnesekretariatets representant i LO's kvinnenemnd Rakel Seweriin, varamann Bjørg V. Bergh.

Kvinnesekretariatet hadde i 1961 22 møter, i 1962 17 møter.

25. juni 1962 arrangerte Kvinnesekretariatet en konferanse om studiearbeidet. Foruten Kvinnesekretariatets medlemmer deltok stortingskvinnene, Alfred Wold fra AOF og Solveig Gran Andresen fra Folkets Brevskole.

9. november 1962 arrangerte Kvinnesekretariatet en konferanse om skolepolitikken. De som deltok i konferansen var: Kvinnesekretariatet, stortingskvinnene, LO's kvinnenemnd, styret i Oslo kvinneneutvalg og styret i LO's Husmorsenter. Hjalmar Seim var innleder.

Kvinnesekretariatets faste komitéer:

Arbeidsutvalget for Kvinnesekretariatet: Formann, nestformann og sekretær.

Studiekomitéen: Gerd Hagen Schei, Janikken Scheie og Bjørg V. Bergh.

Komitéen vedrørende bedre representasjon av kvinner i offentlige komitéer, styrer og utvalg. Komitéen la fram en innstilling i februar 1962 som er sendt kvinneavdelingene til uttalelse. Samtidig ble det sendt med et spørreskjema om kvinnes representasjon i kommunestyre og kommunale utvalg. Fra 252 kommuner er det pr. 1. januar 1963 kommet svar. Komitéens medlemmer er: Hanne Marie Tjensvoll, Thora Johansen og Sigrid Hansen.

Interkontaktkomitéen søker å skaffe kvinneavdelingene korrespondansekontakter i andre land. For at ikke språket skal hindre avdelingene i kontakt, har komitéen lagt opp et mønster for korrespondanse ved hjelp av bilder, håndarbeidsprøver, avisutklipp o. l.. Det er også lagt opp retningslinjer for et studiearbeid om landet en korresponderer med. Komitéens medlemmer er: Margit Tøsdal, Solveig Gran Andresen, Turid Rodhe Nilsen, Haldis Havrøy og Borghild Beck.

Representasjon i komitéer og utvalg.

Kvinnenes Samarbeidskomité for fest uten alkohol: Ragna Karlssen og Haldis Tjernsberg.

Norsk Samband for Småbarnsoppfostring: Gerd Hagen Schei.

Mentalhygienisk Forening for Familierådgivning: Rakel Seweriin.

Norsk Folkehjelps helseutvalg: Bjørg V. Bergh.

Opplysningskomitéen for kvinner i samarbeid med AOF: Rakel Seweriin og Gerd Hagen Schei.

Landsnemnda for husmorgymnastikk: Ingrid Sandtrø. Fra 1962 Janikken Scheie.

Støtteaksjonen for uføre husmødre: Ingrid Paulsen, varamann Haldis Havrøy.

Tillitskvinnekonferanse

ble holdt på Leangkollen i Asker 17.—18. februar 1962. Det møtte 28 representanter fra distriktspartienes kvinneutvalg. Romsdal kvinneutvalg sendte ingen representant. Fra Lofoten kretsparti møtte en representant, da kretspartiet ikke har eget kvinneutvalg. Foruten Kvinnesekretariatets medlemmer møtte representanter fra LO's kvinnenemnd, Arbeidernes Opplysningsforbund, Det norske Arbeiderparti og Arbeidernes Ungdomsfylking. Også en del av Arbeiderpartiets kvinnelige stortingsrepresentanter var til stede. Rake Seweriin og Aase Bjerkholt innledet i en samtale om «Aktuelle spørsmål for vår bevegelse» og «Fellesmarkedet». Sverre Gullikstad innledet om «Ungdommen og kvinnene» og Trygve Hoem innledet om «Kommunevalget 1963».

Det var dessuten en rundbordskonferanse om kvinnene i kommunepolitikken og redegjørelse for Mødreheimen, Arbeiderkvinnen og Thinafondet.

Årsmøter.

Kvinnesekretariatet har vært representert på kvinneutvalgenes årsmøter ved:

	1961	1962
Oslo	Thora Johansen	Randi Fossum
Akershus	Ingrid Paulsen	
Østfold*)	Gerd Hagen Schei	Margit Tøsdal
	Thora Johansen	
Hedmark		Hanne Marie Tjensvoll
Vest-Oppland	Randi Fossum	Björg V. Bergh
Gudbrandsdal	Sigrid Hansen	Lola Melby
Buskerud	Aase Lionæs	Margit Tøsdal
Vestfold	Thora Johansen	Janikken Scheie
Telemark	Elsa Rastad Bråten	Werna Gerhardsen
Aust-Agder	Bjørn Skau	Hans Østvold
Vest-Agder	Hanne Marie Tjensvoll	Lola Melby
Rogaland	Hanne Marie Tjensvoll	Aase Bjerkholt
Sogn og Fjordane	Frank Andersen	Magnhild Hagelia
Sunnmøre		Björg V. Bergh

*) Østfold holder halvårs møter.

Romsdal	Liv Vogt	Randi Fossum
Nordmøre	Gerd Hagen Schei	Rakel Seweriin
Sør-Trøndelag	Thora Johansen	Sigrid Hansen
Inn-Trøndelag	Björg V. Bergh	Haldis Havrøy
Namdal	Sigrid Hansen	Martha Johannessen
Salten	Lola Melby	
Vesterålen		Aase Bjerkholt.

Tillitskvinnekonferanser og helgekurs.

På tillitskvinnekonferanser og helgekurs har Kvinnesekretariatet hatt følgende representanter:

	1961	1962
Oslo	Björg V. Bergh	
Akershus		Björg V. Bergh
Østfold	Jenny Lund	Liv Østlie
	Rakel Seweriin	Ragna Karlsen
Hedmark	Björg V. Bergh	Björg V. Bergh
Vest-Oppland	Haldis Tjernsberg	Björg V. Bergh
	Hanne Marie Tjensvoll	Ragna Karlsen
Gudbrandsalen	Hanne Marie Tjensvoll	Lola Melby
	Haldis Havrøy	
	Randi Fossum	
Buskerud	Björg V. Bergh	Torstein Treholt
		Janikken Scheie
Vestfold	Björg Bergh	
	Liv Vogt	
	Hanne Marie Tjensvoll	
Telemark	Haldis Tjernsberg	
	Björg V. Bergh — 2 møter	
Aust-Agder	Gerd Hagen Schei	Haldis Havrøy
	Björg V. Bergh	
Vest-Agder		Haldis Havrøy
Rogaland		Hanne Marie Tjensvoll
Hordaland		Janikken Scheie
Bergen	Rakel Seweriin	Björg V. Bergh
Sogn og Fjordane		Björg V. Bergh
		Ragna Karlsen
Nordmøre	Björg V. Bergh	
	Janikken Scheie	
Sør-Trøndelag	Haldis Havrøy	Rakel Seweriin
	Aase Bjerkholt	Hanne M. Tjensvoll

Inn-Trøndelag	Gerd Hagen Schei	Randi Fossum
Namdal	Haldis Havrøy Gerd Hagen Schei	
Salten		Aase Bjerkholt Ragna Karlsen Bjørge V. Bergh
Nord-Helgeland		Ragna Karlsen Bjørge V. Bergh
Vesterålen		Bjørge V. Bergh
Vest-Finnmark	Aase Bjerkholt	

På den nord-norske arbeiderkvinnekonferanse 6.—7. juli 1962 møtte Bjørge V. Bergh.

På fylkeskvinnekonferansen for Møre og Romsdal møtte i 1961 Haldis Havrøy og i 1962 Ragna Karlsen.

Agitasjonsreiser i 1961 og 1962.

Namdal og Inn-Trøndelag: Haldis Havrøy.

Hordaland: Randi Fossum

Finnmark: Liv Vogt

Ofoten: Lola Melby

Helgeland: Bjørge V. Bergh

Nye kvinneavdelinger.

Østfold: Ullerøy Arbeiderpartis kvinnegruppe.

Hedmark: Fåset Arbeiderlags kvinnegruppe.

Buskerud: Nore og Uvdal Arbeiderkvinnelag.

Telemark: Fyresdal Arbeiderlags kvinnegruppe, Miland kvinnegruppe av DNA.

Sogn og Fjordane: Svelgen Arbeiderpartis kvinnegruppe.

Nord-Helgeland: Svenningdal Arbeiderlags kvinnegruppe.

Vesterålen: Malnes Arbeiderpartis kvinnegruppe.

Dessuten har vi 11 nye kontakter i arbeiderlagene, som vil arbeide for å danne kvinnegrupper innen Arbeiderlaget.

Pr. 31. desember 1962 er det 655 kvinneavdelinger og 73 kontakter.

Arbeiderkvinnenes 60-årsjubileum.

30. desember 1961 var det 60 år siden Kvinneforbundet ble stiftet. Boka «Kvinner i strid» av Sigrid Syvertsen og Thina Thorleifsen kom ut i forbindelse med jubiléet. På Landskvinnekonferansen i 1961 ble jubiléet feiret med en enkel fest i Folkets Hus. Alle Lands-

kvinnekonferansens deltakere, gjester og funksjonærer var invitert. Partiets takk til kvinnebevegelsen ble tolket av formannen, Einar Gerhardsen.

Thina Thorleifsens studiefond.

Landskvinnekonferansen i 1953 vedtok enstemmig å opprette et Arbeiderkvinnenes studiefond. Fondet skulle bygges opp av kontingent fra kvinneavdelingene og deles ut til medlemmer som ville delta i kurs for å dyktiggjøre seg til politisk arbeid. Det skulle ikke deles ut stipendier før en hadde en grunnkapital på kr. 5000.00. Allerede i 1955 ble de første stipendier delt ut, og pr. 31. desember 1962 er det delt ut stipendier for kr. 36 700.00. På Landskvinnekonferansen i 1961 ble navnet på studiefondet endret til Thina Thorleifsens studiefond.

Grunnkapitalen kr. 5000.00 er plasert i statsobligasjoner.

Kontingenten fra kvinneavdelingene til Thina-fondet var i 1961 kr. 4014.50 og i 1962 kr. 5065.60.

I 1961 ble det bevilget kr. 4460.00 i stipend. I 1962 kr. 5585.00. Beholdning pr. 31. desember 1962 kr. 10 988.80.

I 1961 ble følgende stipend delt ut:

Nordisk studieuke på La Breviere 25. april—6. mai. 7 stipend à kr. 500.00 ÷ UNESCO-tilskudd kr. 1390.00 = kr. 2110.00.

AOF-kurs «Kvinner i arbeid og fritid» på Dombås 25. juni—1. juli. 11 stipend à kr. 200.00, tilsammen kr. 2200.00.

Helgekurs i Vest-Finnmark 19.—20. august kr. 150.00.

1962 ble følgende stipend delt ut:

Nordisk studieuke i Finland 12.—17. juni. 10 stipend kr. 2000.00.

AOF-kurs «Oss kvinner i mellom» på Dombås 24.—30. juni. 6 stipend à kr. 200.00 kr. 1200.00.

Internasjonal sommerskole i Danmark 5.—11. august. 2 stipend kr. 335.00.

AOF's kommunalkurs på Ringsaker 2.—8. september. 4 stipend kr. 600.00.

AOF-kurs «Faglig-politisk kvinnekurs for Nord-Norge» på Bjørnefjell turiststasjon 23.—29. september. 3 stipend kr. 600.00.

Til helgekurs i distriktene ble bevilget: Østfold 2 kurs kr. 250.00. Vestfold kr. 150.00. Haugesund Bykvinneutvalg kr. 150.00. Hedmark kr. 150.00. Gudbrandsdal kr. 150.00.

I 1962 satte Kvinnesekretariatet ned en komité som skulle forsøke å styrke Thina-fondet økonomisk ved ekstraordinære tiltak. Komitéen har i samarbeid med Oslo Kvinneutvalg arrangert et loppe-marked som innbrakte netto kr. 2790.00.

Studiearbeidet i kvinneavdelingene.

I AOF's oversikt over studiearbeidet for 1960—61 har kvinneavdelingene anmeldt 34 studieringer med 299 deltakere — 10 helgekurs med 207 deltakere. I 1961—62 er tallet øket til 47 studieringer med 354 deltakere. Det er arrangert 13 helgekurs med 345 deltakere og 2 kveldsskoleklasser med 16 deltakere. Studievirksomheten i AOF stiger år for år uten at tallet fra kvinneavdelingene viser større utslag. Imidlertid viser en analyse over et utvalg av studieringene i AOF at 35 prosent av deltakerne er kvinner.

Arbeidernes Opplysningsforbund arrangerte i 1961 et spesielt kurs for kvinner. Det var ca. 70 søkere til kurset, 35 ble tatt ut. Bjørg Bergh var kursleder. I 1962 arrangerte AOF et kurs på Dombås og et kurs i Nord-Norge. Til kurset på Dombås var det 65 søkere. 36 ble tatt opp. Bjørg Bergh var kursleder. Til kurset i Nord-Norge var det noe mindre søkning, 15 deltakere. Ragna Karlsen og Bjørg Bergh var kursledere.

Arbeiderkvinnen

kom ut med 6 nummer i 1961 og 6 i 1962. Fra 1. januar 1962 redigerer Randi Bratteli Arbeiderkvinnen. Ansvarlig redaktør er Rakel Seweriin. Redaksjonsutvalg: Rakel Seweriin, Aase Bjerkholt, Gerd Hagen Schei, Elsa Rastad Bråten, Randi Bratteli og Bjørg Bergh.

I 1962 satte Kvinnesekretariatet i gang en abonnementskampanje for Arbeiderkvinnen. Alle som tegnet minst 5 nye abonnementer fikk være med i et gratislotteri. Gevinstene var en gave fra partiet.

Det ble tegnet ca. 1000 nye abonnenter.

Arbeiderkvinnenes mødreheimer.

Tillitskvinnekonferansen i 1959 besluttet å starte et innsamlingsarbeid for å reise mødreheimer i Norge. Beslutningen ble forelagt Landskvinnekonferansen i 1961 som fattet følgende vedtak:

1. *Landskvinnekonferansen godkjenner tillitskvinnekonferansens beslutning av 14. februar 1960 om reising av mødreheimer.*
2. *Landskvinnekonferansen velger en komité som skal arbeide med tilretteleggingen av saken.*
3. *Kvinnesekretariatet får fullmakt til å fremme saken så fort som det lar seg gjøre.*
4. *Landskvinnekonferansen oppfordrer alle gode krefter til å gå positivt inn for saken og i forståelse med komitéen finne muligheter for å skaffe midler til formålet.*

5. *Landskvinnekonferansen mener at det er samfunnets plikt i dagens velferdssamfunn å sørge for at enslige ugifte og gifte mødre får den bolig og den økonomiske støtte som er nødvendig for at de kan oppfostre sine barn i sine egne trygge heim.*

Følgende komité ble valgt: Formann Thora Johansen, Hanne Marie Tjensvoll, Sigrid Hansen, Bjørg Olsen, Martha Johannessen, Anna Jaklin. Varamenn: Margith Munkeby, Bjørg Johansen og Sonja Ludvigsen.

Komitéen har fått bygslet tomt av Oslo kommune på hjørnet av Store Ringvei og Maridalsveien. Arkitekt Frode Rinnan har utarbeidet tegninger til hjemmet som vil få 24 hybelleiligheter og spebarnsavdeling til 30 barn. Ole Grepp har gitt komitéen tillatelse til å benytte Rachel Grepps navn på hjemmet. Det er bestemt at hjemmet skal være en stiftelse og vedtekter er utarbeidet. Pr. 31. desember 1962 er det samlet inn kr. 52 980.86.

Bordfane.

Kvinnesekretariatet har fått laget en bordfane med kvinnebevegelsens motiv, brodert i grått på rød bunn, med snorer og frynser i grått. Fanen selges til kvinneavdelingene for kr. 18.50.

Møteprogrammer.

Ved siden av skisser til møteprogram sendte Kvinnesekretariatet avdelingene et fullt ferdig møteprogram om sko, «Det gjelder undersåttene». Mange avdelinger benytter programmet og ba dessuten om flere. I 1962 laget vi et nytt program i samarbeid med Fargerådet. Til dette programmet laget Fargerådet et eget bildeband «Vi pusser opp hjemme». Programmet fikk tittelen «Sett farge på tilværelsen». Også dette programmet har vært en suksess der det er benyttet. Flere møteprogrammer er under arbeid.

Støtteaksjon for utføre husmødre.

NKL's kvinneorganisasjon gjorde henvendelse til samtlige av landets kvinneorganisasjoner om å gå sammen i en aksjon for å hjelpe utføre husmødre. Kvinnesekretariatet valgte Ingrid Paulsen til hovedkomitéen med Haldis Havrøy som varamann.

Våre kvinneavdelinger har gått inn for saken og har på mange steder tatt initiativ til fellesmøter med de andre kvinneorganisasjoners avdelinger. DNA's kvinneavdelinger har etter vår oversikt solgt håndklær til støtte for aksjonen for kr. 20.300.00. Dessuten er det gjennom Kvinnesekretariatet kommet bevilgninger fra avdelin-

ger og kvinneutvalg for kr. 4500.00. Ved siden av dette har de på mange steder samlet inn penger sammen med de andre kvinneorganisasjonene. Aksjonen innbrakte sammenlagt om lag kr. 400 000.00.

Internasjonalt samarbeid.

Nordiske sosialdemokratiske kvinners samarbeidskomité har hatt følgende møter:

I Stockholm 15. januar 1961 og 29. september 1961. I København 10.—11. januar 1962. I Stockholm 16. mars 1962.

Fra Norge møtte: Rakel Seweriin, Sigrid Hansen, Aase Bjerkholt og Bjørg Bergh.

I 1961 ble den nordiske studieuken arrangert på La Breviere i Frankrike. Fra UNESCO ble det bevilget tilskudd til reiseutgiftene. Fra Norge møtte 7 deltakere med Ella Strømsnes som reiseleder.

I 1962 arrangerte finnene en kombinert studie- og kvinneuke på Grankulla utenfor Helsingfors. Det var 13 deltakere fra Norge med Bjørg Bergh som reiseleder. Deltakerne var gjester ved de finske kvinners sommerstevne i Åbo før kurset åpnet.

The International Council of Social Democratic Women hadde møte i Roma 20.—21. oktober 1961. Rakel Seweriin møtte fra Norge.

I 1962 var den Sosialistiske Internasjonales årlige møte i Oslo. 1. og 2. juni møttes kvinnekomitéen. Rakel Seweriin møtte fra Norge.

5.—11. august 1962 ble det arrangert en internasjonal studieuke i Danmark. Fra Norge møtte: Haldis Havrøy, Liv Buck og Liv Andersen.

Etter innbydelse fra det tyske Sosialdemokratiske Parti deltok Margit Tøsdal og Helga Andersen i en informasjonsreise i Vest-Tyskland 2.—8. juli 1961.

I 1962 fikk vi en ny innbydelse og da deltok Gerd Hagen Schei og Bjørg Bergh. Reisen ble arrangert fra 20.—27. mai.

I forbindelse med Internasjonalens møte i Oslo arrangerte Kvinne-sekretariatet en reise for to av delegatene fra Asia — Shakuntala Schrivastava fra India og Esther Herlitz fra Israel. Margot Cappelen fulgte med som tolk. Reisen gikk Oslo—Dombås, Ålesund, Bergen og Oslo.

I forbindelse med den internasjonale sommerskolen i Danmark besøkte Elena Gil fra Argentina Oslo.

Mary Sutherland har gått av som formann i The International Council of Social Democratic Women. For hennes mangeårige arbeid i Internasjonalen hadde de sosialdemokratiske kvinneorganisasjoner i de nordiske land besluttet å invitere henne til en rundreise i Norden. 28. august til 4. september 1962 besøkte hun

Norge. Hun besøkte Oslo, Gjøvik og Bergen. I Gjøvik og Bergen var det kvinneutvalgene som la opp hennes program og bekostet utgiftene.

Henvendelser til myndighetene.

Fra Landskvinnekonferansen i 1961 ble det sendt en rekke henvendelser til myndighetene. De er inntatt i referatprotokollen. Ellers er sendt:

Til Regjeringen fra Kvinnesekretariatet om at 8. mai bør bli fast offisiell flaggdag.

Til Departementet for Familie- og forbrukersaker fra Telemark kvinneutvalg om å få knyttet flere sømlærerinner til fylkenes heimstellkontorer.

Til Regjeringen fra Oslo kvinneutvalg om å påskynde utbyggingen av skoler til barn med atferdsvansker.

Til Regjeringen fra Østfold kvinneutvalg om behovsprøvet pensjon for eldre personer som ikke kan oppnå passende arbeidsplassering.

Til Arbeiderpartiets stortingsgruppe fra Akershus kvinneutvalg om straffeutmålingen for sedelighetsforbrytere.

Til Sosialdepartementet fra Strømmen Arbeiderkvinnelag om at enker med barn må få økonomisk stønad.

Til Departementet for Familie- og forbrukersaker fra Sør-Trøndelag kvinneutvalg om ferie- og fritidsspørsmålet i jordbruket.

Til Regjeringen fra tillitskvinnekonferansen i 1962 om sjømannsyrket — aldersgrensen for førstereis-gutter bør være minst 16 år — obligatoriske kurs for førstereis-gutter og at ungdom under 18 år får en skikket tilsynsman ombord. For sjøfolk i utenriks fart må en legge forholdene tilrette for å styrke kontakt med heim og familie — for eksempel ved husmorvikartjeneste så sjømannshustruer kan besøke sine menn.

Om prissituasjonen — effektivisering av prisnemndene — rasjonalisering av varehandelen og opplysningsarbeid om forbrukerspørsmål.

Fra den nord-norske arbeiderkvinnekonferanse er sendt uttalelser til:

Regjeringen om: Prissituasjonen — Familievernkontorer.

Til Kirke- og undervisningsdepartementet om: Lærerskole i Finnmark — om yrkesopplæring og folkeopplysning.

Til Sosialdepartementet om: Trygdekassens refusjoner for fysisk behandling.

Kvinnesekretariatet har sendt Regjeringen en uttalelse om organiseringen av legevesenet i Norge.

Til Departementet for Familie- og forbrukersaker en uttalelse om: «Innstilling om daginstitusjoner». Kvinnesekretariatet pekte spesielt på behovet for dagheimer slik at enslige forsørgere kunne ha trygt oppholdssted for barna når de var i arbeid, at utdannelsen av personell til daginstitusjonene måtte bygges ut av stat og kommune på lik linje med annen yrkesutdanning.

Arbeidernes Ungdomsfylking.

Vi hadde ventet at 1961 skulle blitt et merkeår for norsk arbeiderbevegelse: Fylkingen og partiet hadde sine landsmøter, Landsorganisasjonen sin kongress og vi hadde stortingsvalg.

AUF's landsmøte i mars ble avviklet i en optimistisk tone, og vi gikk inn i valgkampen overbevist om at valget i hvert fall skulle konsolidere arbeiderbevegelsens stilling. I stedet ble valget et tilbakeslag. Den prosentvise tilbakegang og tapet av antall stemmer var ikke stor. Det ville likevel være uansvarlig — særlig av ungdomsbevegelsen — om vi ikke så meget alvorlig på tilbakeslaget. Vi tror at valgresultatet forteller om behovet for dristigere perspektiver i vår politikk. Vi må representere et sammenhengende idémønster for den nye generasjon, og overbevise den om at arbeiderbevegelsen ikke utelukkende eksisterer i kraft av sine historiske tradisjoner, men at vi også er den bevegelse som representerer framtiden. Det er først og fremst ungdomsbevegelsen som må løse den oppgaven.

Fram til landsmøtet i mars 1961 var den organisasjonsmessige virksomheten preget av landsmøteforberedelsene. AUF's landsmøte behandlet den politiske situasjon etter innledning av Einar Gerhardsen, AUF's stilling etter innledning av Bjartmar Gjerde, AUF's politiske program etter innledning av Reiulf Steen, DNA's ungdomsprogram etter innledning av Aase Bjerkholt, og stortingsvalget 1961 etter innledning av Haakon Lie. Reiulf Steen ble valgt til formann etter Bjartmar Gjerde. Sverre Gullikstad ble nestformann og Ronald Bye sekretær.

Om man ser bort fra den eksplosjonsartede tilslutningen de første etterkrigsår, oppnådde AUF i 1962 det høyeste medlemstall vi har hatt etter krigen. Hvis vi sammenholder dette med den nesten oppsiktsvekkende økingen i studieaktiviteten, må en ha lov til å slutte at AUF har hatt en meget god periode organisasjonsmessig sett.

En ny arbeidsoppgave er tatt opp: Virksomheten blant skoleungdommen. En spesiell sekretær er ansatt for å ta seg av denne opp-

gaven. Hans virksomhet i 1962 er finansiert ved hjelp av tilskudd fra partiet, men vil fra 1963 bli finansiert ved bevilgninger fra fagforbundene. Etter hvert som den 9-årige linjedelte ungdomsskolen blir utbygd, vil vi komme i den situasjon at all ungdom vil befinne seg på skole 2 år lenger enn tilfellet stort sett har vært hittil. Vi vil også komme til å oppleve at de unge i stadig større grad vil engasjere seg i en eller annen form for skolegang etter disse 9 år. Realistiske prognoser over utviklingen regner med at 60 prosent av all ungdom mellom 16 og 19 år i 1970 vil være opptatt med skolegang. Dette viser hvor nødvendig det er at hele arbeiderbevegelsen i de kommende år tar et virkelig krafttak på dette område.

Den internasjonale virksomhet har vært meget omfattende både i 1961 og 1962. Det er særlig grunn til å peke på den store tilslutningen til den internasjonale leiren i København, der vi møtte med ca. 500 norske deltakere. Vi arrangerte også et afro-asiatisk seminar over 14 dager med 40 deltakere. Vi har ellers til stadighet besøk av representanter for utviklingslandene. I år har dessuten AUF-representanter reist i Afrika, Asia og Latin-Amerika.

På det organisasjonsmessige felt har vi to hovedproblemer: Stabiliteten i medlemsmassen og lederproblemet. For å bringe bidrag til en løsning av disse problemer, er det gjort opplegg for den mest omfattende kursvirksomhet i AUF's historie.

Samarbeidet med fagbevegelsen er videre utbygd. Kampanjen «LO for ungdommen» ble startet høsten 1962, og vil bli fulgt opp i 1963. Det er gledelig at fagbevegelsen nå også vil engasjere seg i arbeidet blant skoleungdommen. I løpet av året er Handel- og Kontor kommet med i samarbeidet om Fritt Slag.

Det er grunn til å understreke at det i en ungdomsorganisasjon — kanskje mer enn i noe annet organisasjonsledd innenfor arbeiderbevegelsen — er nødvendig med et planmessig arbeid på lengre sikt. Vi skal aldri vente å oppnå store resultater i løpet av rekordtid. Vi anser det derfor som meget oppmuntrende at vi på alle felter befinner oss på jevnt sig framover.

Landsstyret.

Landsstyret hadde til og med 7. mars 1961 følgende sammen-
setting:

Hedmark:	Odd Kristoffersen
	Johan Moseby
Oppland:	Willy Svarverud
Buskerud:	Johan Kleven

Vestfold:	Bjørn Jacobsen
Telemark:	Kjell Kristensen
Aust-Agder:	Astrid Karlsen
Vest-Agder:	Einar Mortensen
Rogaland:	Ivan Langholm
Bergen og Hordaland:	Arne Ekeland
Sogn og Fjordane:	Olaf Vee-Haugen
Sunnmøre og Romsdal:	Asbjørn Jordahl
Sør-Trøndelag:	Georg Moe
	Liv Aasen
Nord-Trøndelag:	Marit Svarva
Nordland:	Atle Manvik
	Jan Ivarjord
Troms:	Hedly Kjersem
Finnmark:	Erling Hirsti
	Kjell Lund

Etter landsmøtet 5.—7. mars fikk landsstyret følgende sammen-
setting:

Hedmark:	Brede Tøruddbakken
	Reidar Venberget
Oppland:	Jan Brende
Buskerud:	Johan Kleven
Vestfold:	Bjørn Brotangen
Telemark:	Reidar Engell Olsen
Aust-Agder:	Olaf Mælashaug
Vest-Agder:	Inge Stålesen
Rogaland:	Bernhard Basgård
Bergen og Hordaland:	Helge Tystad
Sogn og Fjordane:	Olaf Vee-Haugen
Sunnmøre og Romsdal:	Magne Nedregard
Sør-Trøndelag:	Per Svendsen
	Liv Johansen
Nord-Trøndelag:	Marit Svarva
Nordland:	Richard Trælnes
	Ole Ånesen
Troms:	Hans Bendik Hauan
Finnmark:	Reidar Nielsen
	Berner Falck
Østfold:	Gunnar Skaug

Landsstyret har hatt disse møtene:

4.—5. mars 1961 i Samfundshuset, Oslo.

3.—4. februar 1962 på Helsefy, Oslo.

På sitt landsstyremøte 4.—5. mars 1961 ble beretningen fra 1960 og beretningen for landsmøteperioden 1958/61, som skulle legges fram på landsmøtet, behandlet.

Sammen med regnskapet for 1960 ble beretningen godkjent etter en punktvis gjennomgåelse, ved formann Bjartmar Gjerde. Landsstyremøtet behandlet videre landsmøtets dagsorden og innstilte på landsmøtets funksjonærer.

På landsstyremøtet 3.—4. februar 1962 ble, foruten beretning og regnskap for 1961, Den aktuelle politiske situasjonen, behandlet etter en innledning av Einar Gerhardsen. Landsstyret drøftet Norges forhold til EEC etter en innledning av Halvard Lange, AUF's politiske oppgaver etter innledning av Reiulf Steen og i tillegg til dette redegjorde Arvid Jacobsen om AUF's skolearbeid og Aksel Zachariassen om den studieaksjon AOF skulle sette i gang i 1962. Landsstyret vedtok uttalelser om den aktuelle politiske situasjonen og om Norges forhold til EEC.

Sentralstyret.

Sentralstyret hadde denne sammensetningen til og med landsmøtet den 7. mars 1962.

Bjartmar Gjerde, Bjørn Skau, Reiulf Steen, Bjørn Engebretsen, Sonja Ludvigsen, Ole Kjærstad, Rolf Langset, Arvid Ruus, Sverre Gullikstad, Knut Nilsen, Lasse Aasland, Frank Andersen og Svein Aasmundstad.

Sentralstyret fikk etter landsmøtet følgende sammensetning:

Reiulf Steen, Sverre Gullikstad, Ronald Bye, Arvid Ruus, Bjørn Engebretsen, Sonja Ludvigsen, Ivar Leveraas, Tor Rønning, Paul Engstad, Ronald Rooth, Kurt Mosbakk, Ola Teigen og Arne Silseth.

Sentralstyret holdt 6 møter og behandlet 67 saker før landsmøtet. Etter landsmøtet har det vært holdt 46 møter og behandlet 687 saker.

Kontoret.

1. januar 1961 hadde AUF's kontor dette personalet:

Tillitsmennene Bjartmar Gjerde og Reiulf Steen.

Redaktør av Fritt Slag, Olav Nilssen.

Faglig sekretær Ronald Bye.

Skolesekretær Øystein Opdahl.

Kontorpersonalet: Eva Halvorsen og Margit Nilsen.

2. januar ble Else Jensen midlertidig ansatt på kontoret, i halvdags stilling, fra kl. 10.00 til 15.00.

Den utlyste ledige stillingen som kontordame ble besatt av Eva Solli den 1. mars 1961.

Øystein Opdahl var knyttet til kontoret som skolesekretær for et tidsrom av 6 måneder. Ansettelsestiden løp ut den 15. mai 1961 og da Fylkingens økonomi ikke ga muligheter for utvidelse av ansettelsestiden, sluttet Øystein Opdahl samme dato.

Olav Nilssen sa opp sin stilling som redaktør av Fritt Slag fra 1. oktober 1961. I denne forbindelse ansatte Fritt Slags bladstyre Einar Olsen, som redaktør i halv stilling.

Eva Halvorsen fikk nedkomstpermisjon fra kassakontoret den 15. august og ut året 1961. Else Jensen vikarierte i denne tiden på kassakontoret.

I forbindelse med ordningen med redaktør i bistilling i Fritt Slag, ble det mulig økonomisk å ansette en forretningsfører for Fritt Slag og AUF. Reidar Nielsen ble ansatt i denne stillingen, og tiltrådte den 5. desember 1961. Videre var det nå blitt økonomiske muligheter for ansettelse av en skolesekretær, og Sentralstyret ansatte Arvid Jacobsen. Han tiltrådte stillingen den 10. desember 1961.

I forbindelse med landsmøtet og tillitsmannsskiftet sluttet Bjartmar Gjerde den 15. april 1961.

Else Jensen sluttet den 31. desember 1961 og i stedet begynte Nancy Sønstevoid i halvdagsstilling fra kl. 10.00 til 15.00.

Pr. 31. desember 1962 har AUF's kontor denne bemanningen: Tillitsmennene Reiulf Steen og Ronald Bye. Redaktør av Fritt Slag, Einar Olsen. Forretningsfører Reidar Nielsen. Skolesekretær Arvid Jacobsen. Kontorpersonalet, Margit Nilsen, Eva Solli og Nancy Sønstevoid.

Organisasjonsarbeidet.

I 1961 fram til landsmøtet foregikk det en organisasjonsoffensiv som tok sikte på å bringe orden i organisasjonsforholdene på det lokale plan. Det dreide seg om D/lagas kontingentforhold, rekonstruering av lag og D/lag som arbeidet dårlig m. v. Inn i denne offensiven var det lagt inn en konkurranse som tok sikte på å kåre det mest aktive laget og D/lag på organisasjons og studiesektoren. Vestfold D/lag ble det beste distrikt, og Klosterskogen og Gimsøy aul det beste lag.

På landsmøtet kunne en vise til et organisasjonsapparat som var bedre intakt enn det hadde vært på mange år.

Etter landsmøtet tok en sikte på og videreføre det arbeidet som var påbegynt, og noe av det første det nye sentralstyret gjorde var å legge opp til en tre års plan for virksomheten på organisasjonssektoren. En rekke offensiver og kampanjer ble satt i gang på de ulike sektorer som igjen ble samlet under en organisasjons-offensiv, «Ti på topp». Denne organisasjonsoffensiven ble avsluttet 31. desember. Over 200 av Fylkingens 400 lag har hver måned sendt inn rapportskjema om sin virksomhet, og ved poeng, og premieringstiltak, har vi klart og stimulere virksomheten til meget gode resultater. En god tilgang på nye medlemmer er et av resultatene som kan regnes opp, men der vi kan vise til best resultat er på studiesektoren og på den alminnelige aktiviteten. Videre har denne offensiven med månedlige rapporteringer fra laga gitt oss et meget godt materiell for analyse av vårt organisasjonsapparat og arbeid.

På skolesektoren har det vært arbeidet intenst siden landsmøtet. Arvid Jacobsen ble ansatt i desember 1961 som skolesekretær og har hele 1962 arbeidet ute i distriktet med å starte skolegrupper og skaffe kontakter ved de høgre skoler.

Den faglige virksomheten har fortsatt utviklet seg meget tilfredsstillende gjennom samarbeidet i LO's ungdomsutvalg.

Distriktslaga.

AUF har i dag 28 distriktslag. I løpet av 1962 har vi slått sammen Sunnøre og Romsdal D/lag og Nord-Møre D/lag til Møre og Romsdal D/lag. Dessuten er det opprettet et nytt Nord-Østerdal D/lag. D/lagsapparatet vårt er i bedre stand enn det har vært på mange år. Blant annet har vi fått etablert et nytt D/lag i Rogaland etterat det har ligget nede et par år. Når det gjelder å vareta våre distriktsapparater har vi hatt et godt samarbeid med LO's og partiets distriktsekretærer.

Laga.

Pr. 31. desember 1962 er det registrert 396 lag i vårt kartotek. Følgende lag er tatt opp som nye lag i 1961—62:

Ørje aul, Tistedal aul, Skjeberg aul, Standard aul, Kjelsås aul, Linnerud aul, Grorud og Furuset aul, Kløfta aul, Berger aul, Enebakk aul, Sørumsand aul, Biri aul, Snertingdal aul, Dokka aul, Hov aul, Eina aul, Tynset aul, Vekkom aul, Tretten aul, Solbergelva aul, Sylling aul, Spikkestad aul, Hedrum aul, Tjøme aul, Kragerø aul, Knaben aul, Farsund aul, Moi aul, Eger- og Eigersund aul, Hillevåg aul, Sandnes og Høiland aul, Voss aul, Arna aul, Asane aul, Sentrum faglige aul, Stord aul, Vadheim aul, Tingvoll

aul. Singsås aul, Malvik aul, Ringve skoles aul, Snåsa aul, Verdalen aul, Kvitsandøra aul, Melbu aul, Finnsnes aul, Masi aul, Bø skolelag av AUF, Brønnøysund aul, Bryne aul, Bøler aul, Espeland aul, Eiker aul, Fagerholt aul, Grünerløkka aul, Horten høgere skoles aul, Heidal aul, Hønefoss aul, Jevnaker aul, Kolbu aul, Kristiansand sos. gym., Koppanger aul, Lødingen aul, Levanger aul, Magnor aul, Nordre Borge aul, Nedre Strømsø aul, Nordre Sørøy aul, Otta aul, Oppsal aul, Randaberg aul, Reinsvoll aul, Sola aul, AUF's skolelag, Stavanger, Strand aul, Strindheim aul, Slåstadseter aul, Sosialistisk Lærerskolelag, Elverum, Sandane aul, Tangen aul, Trondheim sos. skolelag, Tynset Høgere skoles aul, Trevatn aul, Ullandhaug aul, Tredalen aul, Vågåmo aul, Vestsiden aul, Ytre Lier aul og Ålgård aul.

Studievirksomheten.

Som før nevnt har vi i de siste to årene hatt et meget godt studiearbeid, AOF kan i sin beretning vise til følgende tall for 1961 og 1962 som vil illustrere dette:

I 1960/61: 164 studieringer, 70 korte kurs, 3 kveldskoleklasser og 20 forelesninger.

I 1961/62: 191 studieringer, 81 korte kurs, 4 kveldskoleklasser og 16 forelesninger.

For å illustrere denne veksten bedre kan vi nevne at de samme tallene for perioden 1959/60 var følgende: 126 — 61 — 0 — 18.

I tillegg til de ovenfornevnte kurs kan da nevnes at AUF-medlemmer har vært i flertall på de fleste ukes-ungdomskursene som AOF har arrangert de to siste år.

Sammenliknet med andre organisasjoner innenfor arbeiderbevegelsen kan vi vise til en større studieaktivitet enn samtlige fagforbund og partiet.

Skolearbeidet.

Arvid Jacobsen er ansatt i AUF som spesiell skolesekretær og har i den tiden han har vært i virksomhet konsentrert seg om å etablere skolekontakter, starte skolelag og videre sørge for at D/laga og de bestående ungdomslag driver en intens virksomhet vis-à-vis skoleungdommen.

Sommeren 1962 ble det arrangert to ukeskurs for skoleungdom med tilsammen 43 deltakere.

Det er opprettet 175 personlige skolekontakter på de forskjellige skolene rundt i landet, og det er startet 15 lag som er rene skolelag.

AUF ser en av sine største oppgaver i å skape innpass hos skoleungdommen og skolearbeidet har hatt prioritet den siste perioden.

Det faglige arbeid.

Fylkingens faglige arbeid har i vesentlig grad vært konsentrert om det arbeid og de tiltak som LO's ungdomsutvalg har satt i gang. En rekke distriktskonferanser har vært avviklet med deltakere fra fagforeningene, samorganisasjonene, AOF-foreningene og AUF-laga. På disse konferansene har en som regel lagt opp til en arbeidsplan for distriktet eller fylket, som tok sikte på å styrke samarbeidet mellom den lokale fagbevegelse og ungdomslaga. En slik aktiviseringsplan omfattet som regel en serie med ungdomsmøter, helgekurs og avsluttes med et lengre kurs over 3 dager eller en uke.

Støtteordningen fra LO's ungdomsutvalg har også i perioden 1961/62 vært godt utnyttet av våre lag. Ca. 151 kurs har vært arrangert av denne typen, med 3500 deltakere. Det er som regel laga og D/laga som står som arrangører av disse kursene, men de er i stor utstrekning åpne for fagorganisert ungdom som ikke er medlemmer av Fylkingen. Som følge av dette har mange fagorganiserte ungdommer kommet med i Fylkingens arbeid som medlemmer. Det kan vises til eksempler hvor D/laga på slike kurs har kommet i kontakt med fagorganisert ungdom på steder hvor det ikke har vært ungdomslag, og hvor disse ungdommene har startet lag etter kurset.

Det har i løpet av 1961/62 vært gjennomført spesielle aksjoner i følgende fylker: Møre og Romsdal, Finnmark, Nordland og Oppland. Disse aksjonene har vært lagt opp i samarbeid mellom LO's ungdomsutvalg og de respektive LO-kontorer.

I 1962 satte LO's ungdomsutvalg i gang en landsomfattende aksjon under mottoet «LO for ungdommen». Opplegget er et kombinert studie-, aktiviserings- og agitasjonsopplegg som tar sikte på og samle ungdom fra arbeidsplassene og ungdomslaga til uformelle samtalekvelder om fagbevegelsen og den politiske arbeiderbevegelse. Aksjonen startet opp høsten 1962 og det er ennå ikke tatt noen oversikt over deltakelse på møter og samtalelag, men etter de foreløpige rapporter som er kommet inn kan man trekke denne slutning at en har funnet den rette formen for ungdomsoffensiver i faglig regi.

LO's ungdomsutvalg har denne sammensetningen:

Thorleif Andresen, formann, Kjell Lien, Leif Skau, Otto Totland, Gunnar Nilsen, Reiulf Steen og Ronald Bye.

Fritt Slag.

Ordningen med utgivelse av Fritt Slag i samarbeid med 19 fagforbund har vært opprettholdt i 1961/62. Det har vært arbeidet

med å trekke enda flere av fagforbundene med i ordningen og høsten 1962 kom Handel og Kontor med. Tidligere har 10 eksemplarer av hvert nummer automatisk vært sendt alle laga i AUF. I 1961 forlot en denne ordningen og gikk over til personlig abonnement.

Avisa kommer ut 11 ganger i året, hvert nummer med 16 sider.

Olav Nilssen fratrådte sin stilling som redaktør den 1. oktober 1961. I den forbindelse ble det etablert en ny ordning slik at Einar Olsen ved Arbeidernes Pressekontor fra den 1. september 1961 tiltrådte som redaktør på deltid med halv lønn. Dette åpnet muligheter for ansettelse av forretningsførere. Ansatt i denne stillingen ble Reidar Nielsen, som tiltrådte 5. desember 1961.

Fritt Slag har dette styret: Rolf Aakervik, formann, Sverre Olsen og Thorbjørn Hagen. Disse representerer fagbevegelsen. Reulf Steen og Ronald Bye representerer AUF i styret.

Formannskonferansene.

De årlige formannskonferansene for D/lagsformennene ble avviklet på Dombås 23.—24. september 1961, og på Utøya den 31. august—2. september 1962. Konferansene drøftet den aktuelle politiske situasjonen og organisasjonsmessige spørsmål.

Sommervirksomheten og Utøya.

Utøya har vært drevet av Utøya-utvalg i tråd med de retningslinjer AUF's sentralstyre har trukket opp. Øya har hatt et stigenede besøk av pensjonister fra fagforeninger på søndagstur, utenlandske gruppe-besøk og i antall helgekurs og ukeskurs. Dessuten står øya åpen for all fylkings- og fagorganisert ungdom fra pinse til september måned for weekend-turer og ferieopphold m. v. I 1961 ble det arrangert en sommerleir med 300 ungdommer fra hele landet.

På tross av den store aktivitet som utfoldes på øya, er det vanskelig å få den til å bære seg økonomisk og er således en belastning på AUF's alminnelige økonomi.

40 AUF'ere deltok i 1961 på en nordisk leir i Bendorf/Sayn i Tyskland.

I 1962 arrangerte den Sosialistiske Ungdomsinternasjonalen en sommerleir i København. AUF og LO's ungdomsutvalg gikk sammen om deltakelsen i denne leiren, og gjennom en landsomfattende agitasjonskampanje fikk vi med 500 norske gutter og jenter på leiren.

Samarbeid med andre organer.

Samarbeidet med Statens Ungdomsråd har fungert som tidligere. Reiulf Steen er medlem av rådet. AUF har vært representert på alle ungdomskonferansene.

Samarbeidet med «Folk og Forsvar» har også vært meget godt, og AUF har vært representert på en rekke konferanser rundt i landet hvor ulike forsvarsspørsmål har vært drøftet.

Nordisk og internasjonalt samarbeid.

1961 og 1962 har vært sterkt preget av det internasjonale arbeidet. Når det gjelder det nordiske samarbeidet føres dette gjennom Den nordiske samarbeidskomitéen hvor DSU's formann Ejner Christensen er formann. AUF's representanter til Samarbeidskomitéen er Reiulf Steen og Ronald Bye.

Det nordiske lederkurset ble 1961 arrangert i Danmark og i 1962 i Norge. Begge kursene hadde ca. 40 deltakere fra hele Norden.

Danmarks socialdemokratiske Ungdom hadde sin kongress i Odense 1., 2. og 3. april. Reiulf Steen og Ronald Bye representerte AUF. Ejner Christensen ble forbundets nye formann etter Niels Kristensen.

Finlands socialdemokratiske Ungdomsforbund hadde sin kongress i Helsinki i dagene 20., 21. og 22. mai. Sverre Gullikstad representerte AUF.

Sveriges Socialdemokratiske Ungdomsforbund hadde sin kongress i Stockholm i dagene 10.—14. september. Reiulf Steen og Ronald Bye representerte AUF.

AUF er i denne perioden representert i IUSY's valgte organer ved Per Aasen, som på den siste kongressen ble valgt som ungdomsinternasjonalens generalsekretær.

IUSY hadde sitt byråmøte i Trondheim i dagene 1., 2. og 3. mars. Alle byråets medlemmer gjestet AUF's landsmøte umiddelbart etter.

IUSY's eksekutivkomitémøte ble holdt i Amsterdam 30. august og 1. september. Knut Frydenlund representerte AUF.

Sosialistisk Internasjonale og IUSY arrangerte i fellesskap et seminar i Schaffhausen, Sveits i pinsen. Reiulf Steen representerte både partiet og AUF på seminaret. Reiulf Steen hadde også en innledning på seminaret.

På våren ble det arrangert en europeisk ungdomslederkonferanse arrangert av Europarådet i Winston House, Sussex. Reiulf Steen var av Europarådet innbudt til å delta på konferansen.

I desember arrangerte IUSY sitt India-seminar på Aloka i India. Til dette seminaret var AUF's nesteformann, Sverre Gullikstad, engasjert som foreleser og medhjelper for Per Aasen.

Sentralstyremedlem Kurt Mosbakk ble etter initiativ av AUF tatt ut som FFI-stipendiat for oppdrag i Afrika. Han reiste i tidsrommet 20. mars—1. juli, og besøkte 10 afrikanske land. Ola Teigen var på vegne av IUSY på reise i Tanganyika, Kenya og Uganda i 1962.

I 1961 er det innledet et nærmere samarbeid med det nystartede britiske ungdomsforbundet, Socialist Youth. Etter invitasjon fra AUF, besøkte forbundets nestformann, Janet Dugdale og medlem av forbundsstyret, Edwin Fraser, AUF, fjorten dager i samband med stortingsvalgekampen. Under sitt besøk i Storbritannia hadde AUF's formann, Reiulf Steen, konferanser med Labour Party om en videre utbygging av samarbeidet.

IUSY-stipendiat Thu Way var AUF's gjest en måned i november 1961. Han besøkte Sør-Trøndelag, Vest-Agder, Vest-Oppland og Oslo, studerte AUF's arbeid på lags- og distriktsplanet, besøkte bedrifter og sosiale institusjoner, skoler og høgskoler.

Joseph Murumbi fra Kenya — som sannsynligvis blir landets første utenriksminister — var AUF's gjest i september. Han hadde konferanser med sentrale tillitsmenn og besøkte Sørmarka Folkehøgskole.

AUF gjennomførte en aksjon til inntekt for arbeiderbevegelsen på Ceylon. Det kom inn ca. kr. 9000.00 under aksjonen. Pengene ble brukt til en trykkeripresse som er gitt Sosialistpartiet på Ceylon.

Samarbeidet med Folkets Ungdom i Jugoslavia har vært opprettholdt i 1961, selv om det ikke har gitt seg konkrete uttrykk i besøk av delegasjoner e. l.

I påsken 1962 deltok Ronald Bye på en konferanse i Marokko arrangert av WAY.

I forbindelse med den kommunistiske ungdomsfestivalen i Helsinki sommeren 1962 åpnet IUSY et opplysningskontor som hadde til hensikt og spre riktige opplysninger om IUSY, organisasjonens politikk og medlemsorganisasjonene blant festivalens deltakere. Ola Teigen, Ulf Sand, Kjell Dankertsen, Ivar Leveraas og Daniel Heradstveit deltok i kontorets virksomhet. Etter IUSY-leiren i København sommeren 1962 arrangerte AUF et Afro-asiatisk seminar i Norge over 14 dager med 40 deltakere. Deltakerne var først en uke på Leangkollen hvor det ble gitt en innføring i norsk samfunnsliv, politikk og arbeiderbevegelse. Siden var seminaret på en ukes rundreise for å se på norsk industri og næringsliv.

IUSY har satt som mål og reise en ungdomsskole i Tanganyika og alle medlemsorganisasjonene er opptatt med å skaffe midler til reisingen av denne skolen. I forbindelse med dette gjennomførte AUF i mars 1962 en landsomfattende kampanje som spredde opplysning om utviklingslandene generelt og spesielt det prosjektet i Tanganyika som IUSY skal reise.

På høsten 1962 tok AUF initiativ til en landsomfattende boikottaksjon av Sør-Afrika. Aksjonen har fått tilslutning fra en rekke ungdomsorganisasjoner og det er dannet et aksjonsutvalg for videreutvikling av boikotten. AUF er medlem av NIU, Nasjonal-komiteén for Internasjonalt ungdomsarbeid, som skal ivareta medlemsorganisasjonenes felles interesser innenfor det internasjonale ungdomsarbeidet og samtidig være nasjonalkomiteé for WAY.

Arbeidernes Avholdslandslag.

Landslagets sentralstyre består av: Formann Magnus Nordanger, nestformann Øyvind Andersen, forretningsfører Tor Rønning, Bjarne Eilertsen, Alfild Larssen, Sven-Erik Halvorsen, Viktor Jensen og Erling Gulbrandsen.

Arbeidet med å utvide kontaktnettet på arbeidsplassene har også preget Landslagets opplysningsarbeid i 1961 og 1962. Antall kontakter har steget til 1420 på 849 større arbeidsplasser. Vår instruktør besøker arbeidsplasser og kontaktene får tilsendt Landslagets avis, sammen med opplysningsfoldere.

I samarbeidet med LO-utvalget for «Bred-Front-aksjonen» er det arrangert en rekke møter med faglige tillitsmenn. En har i denne perioden tatt sikte på å nå Samorganisasjonen med opplysningsmøter og det er holdt 24 slike møter.

Våre lag har også deltatt aktivt i «Bred-Front-aksjonen» med flere offentlige tiltak. Distriktslaget i Oslo har i 1961—62 arrangert 15 parkmøter og 22 møter for kontakter med familier. I disse kampanjene har en spredt tusener av opplysningsfoldere.

Våre tillitsmenn har sammen med våre underholdningskrefter deltatt i en rekke ungdomslags-, kvinne- og arbeiderlagsmøter. Ved enkelte anledninger har en sendt opplysningsmaterieell til ungdomslaga — som har resultert i at flere av ungdomslaga har tatt opp alkoholspørsmålet til debatt ved å arrangere åpne møter og rundbordskonferanser.

Høsten 1961 satte Landslaget i gang en organisasjonsoffensiv, basert på å få økt studievirksomhet og medlemsverving. Aksjonen ga Landslaget en tilvekst på 400 nye medlemmer i 1962, og det er i særlig grad de unge som her har gjort en fin innsats.

Studievirksomheten fikk en merkbar øking siste år. Landslagets sommerkurs fikk også i 1961 og 1962 flere søkere enn hva en kunne ta imot. Kursene ble holdt på Sørmarka og begge årene med 50 deltakere fra hele landet.

I alt har 540 personer deltatt i organisert studiearbeid innenfor lagene. I tillegg kommer 6 helgekurs, hvor en i samarbeidet med LO's Bred-Front-utvalg, har drøftet alkoholspørsmålet med faglige tillitsmenn.

Arbeiderbevegelsens Arkiv.

Året 1962 danner et markant skille i arkivets historie. I sitt 53. virkeår flyttet arkivet inn i lokaler som er bygd spesielt for dets virksomhet. I 5. etasje i det nye Folkets Hus i Oslo disponerer arkivet nå en moderne innredet lesesal, tre arbeidsrom for personalet samt tilhørende frokostrom og tekjokken. Egen heis fører til kjelleretasjen hvor det er innredet hylleplass for ca. 3000 meter arkivstoff.

Flyttingen fra Wilses gate 1 tok til den 8. juni og var avsluttet den 6. juli, samme dag ble også det første utlån ekspedert fra den nye plassen. Den offisielle åpningen fant sted ved en enkel tilstelning den 13. september 1962.

Arbeidet med ordningen og katalogiseringen av eldre og nytt tilsendt stoff har fortsatt etter de tidligere retningslinjer. Utenom den vanlige tilvekst fra organisasjonene og andre forbindelser er i perioden mottatt arkivstoff fra følgende: Arbeidernes Ungdomsfylking, DNA's stortingsgruppe, Fjørtoftlaget i Oslo, Folketeaterforeningen i Oslo, Folkets Hus Landsforbund, LO's økonomiske kontor, Norsk Arbeidsmandsforbund, Norsk Stenindustriarbeiderforbund, Norsk Tobakkarbeiderforbund, Norsk Typografforbund, Avd. I (Oslo) av Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, Oslo Margarinarbeideres forening, Oslo Modellsnekkerforening, Oslo Murarbeiderforening, Oslo Stenindustriarbeiderforening og Oslo Støperiarbeiderforening.

Følgende institusjoner har gitt diverse trykksaker som gaver: Arbeiderbladet, Arbeiderpressens Samvirke, Biblioteksentralen, Deichmanske bibliotek, Forsvarets krigshistoriske avdeling, A/S Luma, Norges Arbeidslederforbund, Norsk Sovjetrussisk samband, Østkantutstillingen i Oslo og forlagene Gyldendal, Ny Dag og Universitetsforlaget.

Knut Stubberud og hans søster Solveig Nyquist skjenket i 1961 arkivet en større samling, vakkert innbundne, bøker, tidsskrifter og brosjyrer etter deres far, redaktør Johs. Stubberud. Storparten

av denne samlingen, som var på ca. 900 titler, er innlemmet i arkivet, men endel er også sendt til bibliotekene ved arbeiderbevegelsens egne studiesentrer.

Ellers har følgende personer gitt arkivet diverse bøker, tidsskrifter og brosjyrer: Tertit Aasland, Alfhild Lundsrud, Paula Bratvold, Kjell Aabrek, Oddvar Aas, Anton Andresen, Edv. Bull, John Dahl, Henrik Hjartøy, Hans Irmann-Jacobsen, Ingvald Jaklin, Ole Jamtli, Tormod Jensen, Kjell Kviberg, Knut Langfeldt, Håkon Meyer, Alf Moestue, Alfred M. Nilsen, Tjøl Oftedal, Ivar Roset, Anders Salvesen, Arne Schou, Alfred Skar, Georg Svendsen, Per Sogstad, Oskar Stav, Martin Tranmæl, Knut Willoch, Aksel Zachariassen, Ole Øisang, Oskar Hansen (Danmark) og Roy M. Tollefson (USA). Fotos er mottatt fra følgende: Aktuell, AOF, Arbeidernes Pressekontor, Folkets Hus, Trondheim, Kari Galåen, Borghild Thiele, Gerda Weel, Edolf Aasen, Jens Berge, Ove Faaborg, Asbjørn Kristiansen, Kåre Pedersen og Jon Vraa.

Fra biblioteket på Sørmarka er overført til arkivet 144 bind.

Fra sin dublettsamling har arkivet sendt til følgende: Årdal folkeboksamling, Arbetarrörelsens Arkiv i Stockholm, Archion Haa-voda (Israel), Bærum faglige utvalg, Deichmanske bibliotek, DNA's kontor, DNA's stortingsgruppe, Handelshøgskolen i Bergen, Leangkollens bibliotek, NKL's bibliotek, Nygaardsvoldheimen, Ringsaker folkehøgskule, Statistisk Sentralbyrå, Statsvitenskapelig institutt, Tønsbergarkivet og Universitetsbiblioteket i Oslo. Til Norsk skotøyarbeiderforbund er overført endel stoff som har ligget lagret i arkivet en tid.

Utplukkingen av overflødige dubletter har fortsatt og i alt 15 hyllemeter er pakket ned i løpet av perioden.

Av eldre stoff som ble ordnet i perioden nevnes spesielt: Oslo bryggearbeiderforenings arkiv fra 1882 til 1940, Londonsekretariatets arkiv er registrert og likeledes endel etterlatte papirer etter Magnus Nilssen. Ellers er storparten av periodens tilvekst ordnet og registrert.

Varsel om forestående jubiléer er sendt til en rekke større organisasjoner, og både til små og store sådanne er det funnet fram stoff. Avskrifter eller originaler er sendt til organisasjonenes historikere. Stiftelsesregisteret er økt med ca. 140 kort, det gjelder særlig Hedmark og Finnmark.

Ved AUF's landsmøte i 1961 skaffet arkivet til veie endel stoff til en historisk utstilling som ble arrangert i forbindelse med landsmøtet.

Arkivet hadde mye arbeid med partiets jubileum i 1962. Stoff ble skaffet så vel til litterære framstillinger som til filmstrips og fjern-

synsprogram. Ved selve jubileumsfesten i Folkets Hus i Oslo arrangerte arkivet en meget fyldig historisk utstilling og arkivets gamle faner prydet oppgangen til festsalen.

Utlånet som viste en ganske liten stigning i 1961 er steget sterkt i 1962. Dette året var det 146 ekspedisjoner og det ble lånt ut 459 skrifter, 411 fotos og 43 faner. Dessuten kan det nevnes at arkivet har gitt diverse opplysninger pr. telefon. Besøket i den nye lese-salen har vært gjennomsnittlig ca. 60 pr. måned. I tillegg kommer Tillitsmannskolen som har brukt arkivets lesesal to ettermiddager i uken.

Til innbinding er sendt 125 bind.

Arkivet har utarbeidet personregister til 2 bøker: Aksel Zachariassen: Fra Marcus Thrane til Martin Tranmæl. Sigrid Syvertsen og Thina Thorleifsen: Kvinner i strid.

Arkivaren har i 1962 foretatt en reise til Danmark og Sverige for å sette seg inn i arkivvirksomheten der, og har på et møte i Trondheim vært med på å drøfte planene for et lokalarkiv for Trøndelag.

Arkivets styre har bestått av Henrik Hjartøy (formann), Hans Hegg (1961), Paul Engstad sen. (nestformann 1962), Frank Hansen (1961), Thor Andreassen (1962) og Oscar Olsen fra LO, samt Aksel Zachariassen, Edvard Bull og Olav Nordskog fra DNA.

Det er holdt 2 styremøter i 1961 og 6 i 1962.

Personalet er nå følgende: Arkivar Arne Kokkvoll (tiltrådt 1. august 1962), bibliotekar Øivind Berntsen og kontordame Gunhild Wang (ansatt fast fra 1. mars 1962). I forbindelse med flyttingen arbeidet Grete Opsahl i arkivet fram til desember måned. Noe arkivarbeid er dessuten utført av Anton Andresen i begge årene.



